

Analyse optieprocedures

Onderzoek naar de afdoening van optieverklaringen

DEFINITIEF

Datum	November - 2022
Status	Definitief

Colofon

Titel
Status

Analyse optieprocedures
DEFINITIEF

Contact

INDOA@ind.nl

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Immigratie- en Naturalisatiedienst
Directie Strategie en Uitvoeringsadvies
Afdeling Onderzoek en Analyse
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 16275 | 2500 BG | Den Haag

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting.....	5
1 Aanleiding, doelstelling en vraagstelling.....	12
1.1 Aanleiding onderzoek.....	12
1.2 Doelstelling	12
1.3 Onderzoeksvragen.....	13
1.4 Reikwijdte	13
1.5 Klankbordgroep.....	14
1.6 Opbouw rapport	15
2 Onderzoeksmethodologie.....	16
2.1 Kwantitatieve analyse	16
2.1.1 Dossieronderzoek	16
2.2 Kwalitatieve analyse	19
3 De optieprocedure en wettelijke eisen	21
3.1 Verkrijging van Nederlanderschap door optie	21
3.2 Algemene werkwijze optieprocedure	22
3.2.1 Voorfase: informatieverstrekking.....	22
3.2.2 Afleggen optieverklaring en overleggen (bron)documenten.....	22
3.2.3 Controle optie-eisen door uitvoeringsinstantie	22
3.2.4 Procedurele stappen na bevestiging van de optieverklaring.....	23
3.2.5 Bezwaar en beroep	24
3.3 Wettelijke eisen (8 meest voorkomende optiegronden)	26
3.3.1 Algemene eisen, verklaringen en documenten.....	27
3.3.2 Specifieke eisen en documenten per optiegrond (8 meest voorkomende optiegronden).....	30
3.3.3 Vereiste documenten voor het Nationaliteitenregister van de IND	36
3.4 Wijzigingen in wet- en regelgeving gedurende de onderzoeksperiode.....	36
4 Resultaten dossieronderzoek en interviews	38
4.1 Resultaten dossieronderzoek bij uitvoeringsinstanties en de IND	39
4.1.1 Gemeenten.....	39
4.1.2 Het Caribische deel van het Koninkrijk	51
4.1.3 Ministerie van Buitenlandse Zaken.....	61
4.1.4 Opname in het Nationaliteitenregister door de IND	64
4.1.5 Samenvatting	65
4.2 Procedurele aspecten en knelpunten	66
4.2.1 Medewerkers en opleiding	67
4.2.2 Gebruik checklists en (vastgelegde) werkwijze	67
4.2.3 Aanhouden wettelijke termijn en opvragen documenten ter beoordeling van de afgelegde optieverklaring	69

4.2.4	Afleggen verklaring van verbondenheid (VVV)	71
4.2.5	Procedurele onduidelijkheden	72
5	Conclusie en aanbevelingen	73
BIJLAGE I: Checklist benodigde documenten en informatie voor de registratie van de bevestiging van de optieverklaring door de IND.....		82

Managementsamenvatting

Een vreemdeling kan naast door naturalisatie ook Nederlander worden door het afleggen van een optieverklaring. Op grond van de Regeling verkrijging en verlies Nederlanderschap (RVVN) onderzoekt het hoofd van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) regelmatig de wijze van afdoening van de optieverklaringen (artikel 3, vijfde lid RVVN). Het laatste (en tevens enige) onderzoek naar de wijze waarop bevoegde uitvoeringsinstanties uitvoering geven aan de optieprocedure werd in opdracht van de IND in 2008 uitgevoerd door Ernst & Young Advisory (hierna: EY). Gelet op genoemde verplichting heeft de afdeling Onderzoek & Analyse (O&A) van de Directie Strategie- en Uitvoeringsadvies (SUA) dit onderzoek uitgevoerd.

Het doel van dit onderzoek is inzicht krijgen in de wijze waarop betrokken uitvoeringsinstanties optieverklaringen afdoen. Daarnaast geeft dit onderzoek inzicht in de vraag of de optiedossiers bij de uitvoeringsinstanties en bij de IND voldoen aan de wettelijke eisen en voorschriften zoals beschreven in de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN) en de Handleiding voor de toepassing van de Rijkswet op het Nederlanderschap (HRWN).

Hiertoe zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

Hoofdvraag

Blijkt uit door de uitvoeringsinstanties behandelde en door de IND ontvangen dossiers dat de afdoening van optieverklaringen in 2019 en 2020 op wettelijk juiste wijze heeft plaatsgevonden?

Deelvragen

1. *Welke wettelijke voorschriften zijn van toepassing op de afdoening van een optieverklaring?*
2. *Bestaan er discrepanties tussen de uitvoering van de optieprocedures door de betrokken uitvoeringsinstanties en de voorschriften zoals opgenomen in de (H)RWN?*
 - a. *Blijkt uit de optiedossiers bij de uitvoeringsinstanties dat de optie rechtmatig is bevestigd en is voldaan aan de voorschriften zoals opgenomen in de (H)RWN?*
 - b. *Is het door de IND ontvangen dossier met documenten op basis waarvan de Nederlander op wordt genomen in het Nationaliteitenregister compleet?*
3. *Wat zijn de voornaamste oorzaken voor (eventuele) discrepanties tussen de voorschriften in de (H)RWN en de uitvoering van de optieprocedures en wat zijn knelpunten in de uitvoering van de optieprocedures?*

Om deze vragen te beantwoorden heeft O&A dossieronderzoek verricht en interviews afgenomen bij alle uitvoeringsinstanties die betrokken zijn bij de behandeling van optieverklaringen:

- De IND-CN (Caribisch Nederland) van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

- 6 gemeenten in het Europese deel van Nederland. Dit betrof 2 grote gemeenten van >350.000 inwoners, 2 middelgrote gemeenten (tussen 150.000 – 200.000 inwoners) en 2 kleine gemeenten (<50.000 inwoners).
- De Kabinetten van de Gouverneurs van Aruba, Curaçao en Sint Maarten.
- De Consulaire Service Organisatie (CSO) van het ministerie van Buitenlandse Zaken (de ambassades, diplomatieke vertegenwoordigingen en consulaire posten in het buitenland). Opties worden bevestigd bij het CSO en niet in het buitenland.

In totaal is een representatief aantal van 574 dossiers onderzocht van de 16.306 bevestigde opties van de 8 meest voorkomende optiegronden in 2019 en 2020. Voor elk type uitvoeringsorganisatie is apart een steekproef getrokken. De steekproeven voor gemeenten in Europees Nederland en voor de CSO van BZ zijn niet representatief en de resultaten zijn daardoor enkel indicatief.

Hieronder volgt eerst het antwoord op de hoofdvraag (algemene conclusie). Hierop volgt de beantwoording van deelvraag 2 en 3. De wettelijke voorschriften van toepassing op de afdoening van een optieverklaring zijn terug te vinden in hoofdstuk 3.

Algemene conclusie

Uit het onderzoek blijkt dat de afdoening van optieverklaringen door de onderzochte uitvoeringsinstanties en door de IND overwegend op wettelijk juiste wijze geschiedt. De uitkomsten van het dossieronderzoek laten zien dat optanten rechtmatig het Nederlanderschap hebben verkregen en dat de wettelijke voorschriften door de uitvoeringsinstanties over het algemeen worden gevolgd. Hierbij moet genoemd worden dat in een deel van de onderzochte optiedossiers niet geheel herleidbaar is of aan bepaalde optie-eisen is voldaan vanwege missende documentatie, waardoor in een aantal gevallen niet vastgesteld kan worden of de voorschriften in de (H)RWN volledig zijn nageleefd. Daarnaast zijn enkele discrepanties tussen de wettelijke voorschriften zoals genoemd in de (H)RWN en de uitvoeringspraktijk naar boven gekomen. Zo werd in enkele gevallen de wettelijke termijn voor het behandelen van optieverklaringen overschreden en was niet in alle gevallen zichtbaar in het IND dossier of en op welke wijze de verklaring van verbondenheid was afgelegd. Ook komen de voorschriften in de HRWN voor het opsturen van dossierstukken voor inschrijving in het Nationaliteitenregister niet overeen met een checklist die door de IND en een aantal uitvoeringsinstanties wordt gebruikt bij het opsturen van deze documenten. Deze discrepanties worden in de beantwoording van de deelvragen verder toegelicht, evenals verdere opvallendheden in dossiervorming en knelpunten die tijdens de interviews met de verschillende uitvoeringsinstanties naar voren kwamen.

Deelvraag 2: Discrepanties tussen de uitvoering van de optieprocedures door de betrokken uitvoeringsinstanties en de voorschriften zoals opgenomen in de HRWN

Herleidbaarheid rechtmatigheid van optie in gearchiveerde dossiers bij betrokken uitvoeringsinstanties

Uit dit onderzoek blijkt dat de deelnemende uitvoeringsinstanties de optieprocedure grotendeels uitvoeren zoals voorgeschreven in de (H)RWN.

Wettelijke termijn

Bij vrijwel alle uitvoeringsinstanties blijkt gemiddeld gezien uit de steekproef dat de wettelijke termijn van optie (13 weken, te verlengen met maximaal 13 weken) werd gehaald. Bij Kabinet van de Gouverneur 1 was de termijn gemiddeld 34 weken, waarmee de wettelijke termijn met 8 weken werd overschreden. Afhankelijkheid van derde partijen is hiervan de belangrijkste oorzaak. Ook in enkele dossiers van Openbaar Lichaam 2 werd de wettelijke termijn overschreden (2 dossiers).¹

Documentatie in dossiers

In het algemeen was documentatie in de dossiers volledig en was daardoor goed te herleiden dat de optant voldeed aan alle optie-eisen. Hierbij moet wel genoemd worden dat uit de HRWN niet duidelijk blijkt welke documenten precies gearchiveerd moeten worden.² Bij Kabinet van de Gouverneur 1, Openbaar Lichaam 1 en Openbaar Lichaam 2 was in alle dossiers duidelijk herleidbaar dat de optant aan de optie-eisen voldeed. Bij de overige instanties was het in sommige gevallen niet geheel herleidbaar of aan de optie-eisen werd voldaan, doordat bepaalde documenten in de fysiek gearchiveerde dossiers misten. Vaak kwam dit doordat de betreffende informatie via een digitaal systeem was geverifieerd en niet was gearchiveerd. Dit betekent dus *niet* dat de optie onrechtmatig is verkregen, enkel dat niet volledig herleidbaar was voor de onderzoekers of en op welke wijze de optie-eisen waren gecontroleerd. Het betreft met name de volgende optie-eisen:

- **Onafgebroken hoofdverblijf:** het uittreksel uit de BRP was in sommige gevallen, met name bij gemeenten in Europees Nederland, niet in het fysiek gearchiveerde optiedossier gevoegd. Uit interviews kwam naar voren dat de BRP veelal digitaal wordt ingezien. Doordat de onderzoekers geen toegang hadden tot de digitale systemen, kon niet worden achterhaald of de BRP op juiste wijze was ingezien.
- **Gegevens uit geboorteakte (alle optiegronden) en/of huwelijksakte (optiegrond G):** ook hierbij volstaat een digitale controle van deze gegevens in de BRP, mits de gegevens uit de originele aktes eerder zijn ingezien en opgenomen in de BRP. Doordat in sommige dossiers van gemeenten in Europees Nederland zowel het uittreksel BRP als de aktes ontbraken, was niet herleidbaar op welke wijze dit was gecontroleerd.
- **Afleggen verklaring van verbondenheid:** bij vier instanties was niet uit de gearchiveerde dossiers te herleiden of de verklaring van verbondenheid was afgelegd en op welke wijze dit geschiedde (mondeling/schriftelijk). De verklaring van verbondenheid werd bij drie van deze instanties wel in de dossierstukken die naar de IND worden gestuurd opgenomen (dossiers van de vierde instantie kwamen niet voor in de steekproef van IND dossiers), en in een enkel geval apart bewaard naast het gearchiveerde dossier.

Compleetheid van door de IND ontvangen dossiers met documenten waarop werd besloten de Nederlander op te nemen in het Nationaliteitenregister

Volgens de HRWN (toelichting ad artikel 6, derde lid, par. 2.6) moeten de volgende documenten door de uitvoeringsinstanties naar de IND worden gestuurd voor inschrijving van de optant in het Nationaliteitenregister: de optieverklaring, de optiebevestiging, bekendmakingsdatum (naturalisatieceremonie), gegevens omtrent toelating en verblijf (kopie verblijfsdocument, gegevens betreffende het verblijfsrecht uit de BRP), de bereidverklaring afleggen verklaring van

¹ Bij één dossier van Openbaar Lichaam 2 had dit te maken met een personeelswisseling tijdens het behandelen van de betreffende optieverklaring.

² Dit betreft de documenten die in het fysieke archief van de uitvoeringsinstanties worden opgeslagen, niet de documenten die naar de IND worden gestuurd.

verbondenheid en de afgelegde verklaring verblijf en gedrag. Daarnaast moeten indien van toepassing de bereidverklaring tot het doen van afstand en uitwisselingsformulieren bij bepaalde nationaliteiten worden toegevoegd. In 41% van de onderzochte dossiers in het informatiesysteem van de IND mist het uittreksel van de BRP, in 22% de verblijfsvergunning en in 7% de verklaring verblijf en gedrag. Overigens bleek tijdens het onderzoek dat een aantal instanties gebruik maakt van een in 2015 door de IND opgestelde checklist voor het opsturen van documenten naar de IND. T.o.v. de HRWN missen op deze checklist enkele documenten die naar de IND moeten worden gestuurd.

Deelvraag 3: Voornaamste oorzaken die ten grondslag liggen aan (eventuele) discrepanties tussen de voorschriften in de (H)RWN en de uitvoering van optieprocedures en knelpunten in de uitvoering van optieprocedures

De twee onderstaande knelpunten (discrepanties) kwamen hierboven al aan bod:

- **Ontbreken van bevestiging dat de verklaring van verbondenheid is afgelegd in een aantal IND dossiers:** deze bevestiging ontbreekt in een aantal IND dossiers uit de steekproef. Het opsturen van deze bevestiging door een aantekening op de optiebevestiging of met een terugmeldformulier naar de IND is een wettelijk vereiste van de HRWN.
- **Overschrijden wettelijke optietermijn:** uit de steekproef van optiedossiers uit Kabinet van de Gouverneur 1 werd gemiddeld gezien de wettelijke optietermijn overschreden, bij Openbaar Lichaam 2 was dit in enkele dossiers het geval. Kabinet van de Gouverneur 1 gaf aan dat de overschrijding van de wettelijke termijn met name komt door afhankelijkheid van derde partijen in het optieproces voor de afgifte van documenten.³

Overige knelpunten die tijdens het dossieronderzoek en op basis van de interviews zijn geïdentificeerd zijn:

- **Controle optie-eisen niet altijd inzichtelijk uit gearchiveerde dossiers:** door het ontbreken van sommige documenten is niet altijd herleidbaar of alle wettelijke vereisten zijn gecontroleerd.
- **Ontbreken (schriftelijk) vastgelegde werkwijze/checklist bij sommige instanties:** hierdoor is het soms lastig te achterhalen op welke wijze optie-eisen en documenten worden gecontroleerd.
- **Discrepantie tussen benoemde nodige documenten voor opname in het Nationaliteitenregister in de HRWN en in de checklist gebruikt door de IND en enkele uitvoeringsinstanties:** de checklist die door de IND en enkele uitvoeringsinstanties wordt gebruikt, komt niet overeen met de genoemde dossierstukken in de HRWN.
- **Procedurele onduidelijkheden:** het is bij onduidelijkheden in de optieprocedure niet altijd helder waar de uitvoeringsinstanties terecht kunnen met vragen.
- **Capaciteitsproblemen:** doordat een aantal instanties met capaciteitsproblemen kampen, kan de behandeling van optieverklaringen vertraging oplopen.

³ Openbaar Lichaam 2 gaf aan dat dit bij één dossier te maken had met een personeelsswisseling tijdens het behandelen van de betreffende optieverklaring.

- **Vertraging procedure door moeizame overlegging van brondocumenten:** wanneer documenten ontbreken om identiteit, nationaliteit of hoofdverblijf mee aan te tonen, is het vaak lastig en kan het lang duren om de juiste documenten te overleggen.
- **Vertraging door aanvragen (bron)documenten buitenland:** met name in het Caribisch deel van het Koninkrijk en bij BZ kan het voor optanten lang duren en veel geld kosten om gelegaliseerde brondocumenten in het land van herkomst op te vragen.
- **Onduidelijkheden in geleverde politie- of justitiële gegevens:** het criminele antecedenten overzicht is soms onduidelijk, juridisch complex of onvolledig. Zo kan het onduidelijk zijn of bepaalde boetes zijn betaald of straffen zijn voltooid.
- **Controle criminele antecedenten in het buitenland vaak niet mogelijk:** de openbare orde eis voor optieverklaringen die bij een diplomatieke post in het buitenland zijn ingediend, wordt door BZ gecontroleerd. Dit doet BZ op basis van de door de optant ingevulde verklaring verblijf en gedrag en, indien mogelijk, met een check op criminele antecedenten in het buitenland. Het is niet in alle gevallen mogelijk om bij de autoriteiten van het desbetreffende land politie- of justitiële gegevens op te vragen.

Aanbevelingen

Op basis van de geïdentificeerde knelpunten en discrepanties tussen de uitvoering van de optieprocedure en de voorschriften in de (H)RWN komen de onderzoekers met de volgende aanbevelingen:

Aanbevelingen voor alle uitvoeringsinstanties

- **(Actuele) checklist in het fysiek gearcheerde optiedossier bij de uitvoeringsinstantie toevoegen** (dit betreft niet de checklist voor de stukken die naar de IND moeten worden gestuurd voor opname in Nationaliteitenregister, maar een interne checklist bij de instantie zelf): het gebruik van een interne checklist op basis van de voorschriften in de HRWN zorgt voor een beter overzicht in de dossiers en voor volledige transparantie in de werkwijze van de betreffende uitvoeringsinstantie. Het is via deze checklist duidelijk herleidbaar op welke wijze documenten en optie-eisen zijn gecontroleerd. Ook kan het op een dergelijke checklist worden aangegeven als en waarom documenten missen. Met name instanties in het Caribisch deel van het Koninkrijk maken al gebruik van een dergelijke checklist. Bij het gebruik van een checklist is het wel van belang dat deze regelmatig geactualiseerd wordt. Een alternatief is het gebruik van een adviesblad (waaruit duidelijk wordt of de optant aan alle eisen voldoet en op basis van welke brondocumenten dit is gecontroleerd). Dit wordt eveneens al door sommige instanties in het Caribisch deel van het Koninkrijk gehanteerd.
- **Standaard informeren over bevestiging verklaring van verbondenheid (IND dossiers):** het afleggen van de verklaring van verbondenheid is een wettelijke verplichting om de optiebevestiging te kunnen uitreiken op de naturalisatieceremonie. Het bewijs van afleggen hiervan dient naar de IND te worden gestuurd. Omdat uit een deel van de IND dossiers niet blijkt of en op welke wijze de verklaring van verbondenheid is afgelegd, bevelen de onderzoekers aan dat dit in alle gevallen duidelijk wordt opgenomen in de IND dossiers, door een aantekening op de optiebevestiging vast te leggen (conform de HRWN).

- **Digitalisering:** het is aan te raden om te bekijken welke fases van de optieprocedure verder gedigitaliseerd kunnen worden. Niet voor elke fase is dit raadzaam, bijvoorbeeld bij het indienen van de optieverklaring is klantcontact gewenst door de instanties. Gemeenten in Europees Nederland geven aan dat online informatie over de optieprocedure- en eisen voor de klant, in de vorm van bijvoorbeeld een beslisboom, het proces kan bespoedigen. Ook geven meerdere uitvoeringsinstanties aan dat digitalisering in de backoffice het proces zou kunnen versnellen en vergemakkelijken, bijvoorbeeld als documenten die naar de IND worden gestuurd op digitale wijze kunnen worden verstuurd. Specifiek instanties in het Caribisch deel van het Koninkrijk gaven aan dat dit voordelig kan zijn. Tegelijkertijd kan er op juridische belemmeringen worden gestuit, o.a. omdat er harde eisen zijn m.b.t. de wijze van het versturen van brondocumenten.
- **Aanbieden training voor medewerkers:** niet alle instanties hanteren een training bij het opleiden van nieuwe medewerkers. Het is wenselijk dat uitvoeringsinstanties een (online) opleidingsmodule of training beschikbaar stellen. In Europees Nederland zou bijvoorbeeld de Nationale Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) een rol kunnen spelen in het ontwikkelen van een training of e-module. Hierbij is het uiteraard van belang dat trainingen die worden gehanteerd aansluiten op de specifieke context van uitvoeringsinstanties en betreffende wet- en regelgeving.

Aanbeveling voor de IND en NVVB

- **Duidelijkheid over contactpunten procedurele/inhoudelijke vragen:** het is aan te bevelen dat de IND en NVVB duidelijk communiceren over het type vraag dat beide instanties beantwoorden. Deze afspraken moeten op een duidelijke en geactualiseerde wijze naar de gemeenten worden gecommuniceerd, zodat het voor alle betrokkenen helder is met welke vragen zij op welke plek terecht kunnen. Ook is het aan te bevelen dat contactgegevens duidelijk gecommuniceerd worden. Deze aanbeveling geldt niet voor uitvoeringsinstanties in het Caribisch deel van het Koninkrijk en BZ. Voor hen is het helder waar zij terecht kunnen met vragen.

Aanbevelingen voor de IND

- **Discrepancie tussen HRWN en checklist gebruikt door de IND en enkele uitvoeringsinstanties betreffende documenten benodigd voor inschrijving in het Nationaliteitenregister wegnemen:** de checklist die door een aantal instanties gebruikt wordt voor het opsturen van documenten naar de IND, wijkt af van de voorschriften in de HRWN. Het is aan te bevelen dat de IND deze discrepantie oplost, zodat geen onduidelijkheid bestaat bij uitvoeringsinstanties over welke documenten wettelijk verplicht naar de IND moeten worden gestuurd.
- **Onduidelijkheid HRWN betreffende documenten die in het fysiek gearchiveerde dossier van de uitvoeringsinstanties moeten worden opgenomen wegnemen:** uit de HRWN blijkt niet duidelijk welke documenten fysiek moeten worden gearchiveerd door de uitvoeringsinstanties.⁴ Het is aan te bevelen dat dit wordt verduidelijkt in de HRWN.

⁴ Volgens de HRWN dient de instantie de optieverklaring en de daarbij horende documenten, alsmede afschriften van de optiebevestiging gedurende 12 jaar te archiveren (zie toelichting ad art. 6, lid 3, par. 27). Het wordt echter niet toegelicht wat onder 'daarbij horende documenten' valt.

Afkortingenlijst

BIC	Business Informatiecentrum
BOT	Bericht Omtrent Toelating
BRP	Basisregistratie Personen
BVVN	Besluit Verkrijging en Verlies Nederlanderschap
BZ	Buitenlandse Zaken
HRWN	Handleiding voor de toepassing van de Rijkswet op het Nederlanderschap
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
JZ	Juridische Zaken
NVVB	Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken
O&A	Onderzoek & Analyse
RVN	Regulier Verblijf en Nederlanderschap
RVVN	Regeling verkrijging en verlies Nederlanderschap
SUA	Strategie- en Uitvoeringsadvies
RWN	Rijkswet op het Nederlanderschap

1 Aanleiding, doelstelling en vraagstelling

1.1 Aanleiding onderzoek

Een vreemdeling kan naast door naturalisatie ook Nederlander worden door het afleggen van een optieverklaring. Op grond van de Regeling verkrijging en verlies Nederlanderschap (hierna: RVVN) onderzoekt het hoofd van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) regelmatig de wijze van afdoening van de optieverklaringen (artikel 3, vijfde lid RVVN). Het laatste (en tevens enige) onderzoek naar de wijze waarop bevoegde uitvoeringsinstanties uitvoering geven aan de optieprocedure werd in opdracht van de IND uitgevoerd in 2008 door Ernst & Young Advisory (hierna: EY). EY analyseerde enkel de uitvoering van de optieprocedure bij verschillende Nederlandse gemeenten in het Europese deel van Nederland. De uitvoering van de optieprocedure van andere uitvoeringsinstanties bevoegd met de bevestiging van optieverklaringen bleef in dit onderzoek buiten beschouwing. Gelet op de genoemde verplichting moet de actuele kwaliteit van de uitvoering bij verkrijging van het Nederlanderschap door optie opnieuw worden onderzocht. Om aan bovenstaande verplichting te voldoen heeft de afdeling Onderzoek & Analyse (O&A) van de Directie Strategie- en Uitvoeringsadvies (SUA/IND) dit onderzoek uitgevoerd.

In het Europese deel van Nederland legt de vreemdeling bij de gemeente waar hij of zij ingeschreven staat in de Basisregistratie Personen (BRP) een optieverklaring af. In de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba wordt de optieverklaring afgelegd bij de IND-unit Caribisch Nederland; op Aruba, Curaçao en Sint Maarten bij het Kabinet van de Gouverneur van het betreffende land; en buiten het Koninkrijk bij de Nederlandse diplomatieke vertegenwoordiging of consulaire posten in het buitenland. De bevoegde instantie beoordeelt vervolgens of iemand voldoet aan de voorwaarden op grond van de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN) en de Handleiding voor de toepassing van de Rijkswet op het Nederlanderschap (HRWN). De IND ontvangt van deze instanties de optiebevestiging en enkele andere documenten (zie par. 3.3.3) en draagt vervolgens zorg voor de opname van de optiebevestiging in het Nationaliteitenregister: een register waarin alle opties en naturalisaties worden geregistreerd.

1.2 Doelstelling

Dit onderzoek heeft het doel om inzicht te krijgen in de wijze waarop de bevoegde uitvoeringsinstanties optieverklaringen afdoen. Daarnaast geeft dit onderzoek inzicht in de vraag of de optiedossiers bij de uitvoeringsinstanties en bij de IND voldoen aan de wettelijke eisen en voorschriften zoals beschreven in de (H)RWN. Deze doelstellingen zorgen ervoor dat dit onderzoek op onderstaande elementen is ingegaan:

- De rechtmatigheid van de uitvoering van de optieprocedures. Dit wordt getoetst aan de hand van de voorschriften waaraan de behandeling van een optieverklaring moet voldoen zoals opgenomen in de (H)RWN.
- De volledigheid van de dossiers bij de IND op basis waarvan de optant opgenomen wordt in het Nationaliteitenregister.

- Eventuele knelpunten en discrepanties tussen de uitvoering van optieprocedures door de betrokken uitvoeringsinstanties en de voorschriften zoals opgenomen in de (H)RWN.

1.3 Onderzoeksvragen

In dit onderzoek wordt de volgende centrale onderzoeksvraag beantwoord:

Blijkt uit door de uitvoeringsinstanties behandelde en door de IND ontvangen dossiers dat de afdoening van optieverklaringen in 2019 en 2020 op wettelijk juiste wijze heeft plaatsgevonden?

Deze onderzoeksvraag wordt beantwoord met onderstaande deelvragen:

1. Welke wettelijke voorschriften zijn van toepassing op de afdoening van een optieverklaring?
2. Bestaan er discrepanties tussen de uitvoering van de optieprocedures door de betrokken uitvoeringsinstanties en de voorschriften zoals opgenomen in de (H)RWN?
 - a. Blijkt uit de optiedossiers bij de uitvoeringsinstanties dat de optie rechtmatig is bevestigd en is voldaan aan de voorschriften zoals opgenomen in de (H)RWN?
 - b. Is het door de IND ontvangen dossier met documenten op basis waarvan de Nederlander op wordt genomen in het Nationaliteitenregister compleet?
3. Wat zijn de voornaamste oorzaken voor (eventuele) discrepanties tussen de voorschriften in de (H)RWN en de uitvoering van de optieprocedures en wat zijn knelpunten in de uitvoering van de optieprocedures?

1.4 Reikwijdte

Onderzoekperiode

Het onderzoek richt zich op de uitvoering van de optieprocedures in de jaren 2019 en 2020. Het gaat hierbij om opties waarvan de bevestiging in deze jaren is uitgereikt, het kan dus voorkomen dat er opties bijzitten waarvan al in 2018 of eerder de verklaring is ingediend. Ook komt het voor dat opties die in 2018 zijn bevestigd meegenomen zijn in dit onderzoek, omdat de datum waarop de procedure officieel is afgesloten (na de naturalisatieceremonie en opname in het Nationaliteitenregister) in 2019 valt. Deze twee jaren geven voldoende inzicht om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Ondanks de COVID-19 pandemie zijn dossiers uit 2020 onderzocht, omdat uit de opgevraagde cijfers bij het Business Informatiecentrum (BIC) van de IND blijkt dat de COVID-19 pandemie weinig invloed had op de hoeveelheid ingediende en behandelde optieverklaringen.

Betrokken uitvoeringsinstanties

De volgende uitvoeringsinstanties zijn betrokken bij de behandeling van optieverklaringen (zie ook par. 3.1):

- De IND-BES van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Caribisch Nederland)
- Gemeenten in het Europese deel van Nederland
- De Kabinetten van de Gouverneur van Aruba, Curaçao en Sint Maarten
- De Consulaire Service Organisatie (CSO) van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (de ambassades, diplomatieke vertegenwoordigingen en consulaire

posten in het buitenland). Opties worden bevestigd bij het CSO en niet in het buitenland.

Van alle genoemde instanties zijn dossiers onderzocht uit de jaren 2019 en 2020. Vanwege het grote aantal gemeenten en de keuze om dossiers bij de gemeenten fysiek op locatie in te zien (zie par. 2.1) is ervoor gekozen om dossiers bij 10 gemeenten te onderzoeken, waarbij zowel dossiers uit grote gemeenten (>350.000 inwoners), uit middelgrote gemeenten (tussen 150.000 en 200.000 inwoners) en uit kleine gemeenten (<50.000 inwoners) zijn onderzocht. Het bleek tijdens het onderzoek dat enkel 6 gemeenten konden deelnemen vanwege verschillende omstandigheden.⁵ Bij Buitenlandse Zaken (BZ) is een aselechte steekproef getrokken van dossiers van diverse ambassades. Ook van dossiers in het Caribisch deel van het Koninkrijk (Kabinetten van de Gouverneurs Aruba, Curaçao en Sint Maarten alsook Caribisch Nederland) is een aselechte steekproef getrokken. In totaal zijn van alle betrokken uitvoeringsinstanties samen 574 dossiers onderzocht (zie tabel 1 voor verdere toelichting). Daarnaast zijn 150 dossiers uit INDiGO (het digitale informatiesysteem van de IND) onderzocht, die door de uitvoeringsinstanties opgestuurde documenten bevatten die nodig zijn voor opname in het Nationaliteitenregister.

Dossiers

Bevestigde opties

Het dossieronderzoek beperkt zich tot optieverklaringen die (uiteindelijk) zijn bevestigd, omdat de doelstelling van dit onderzoek is om te onderzoeken of optiebevestigingen aan de wettelijke eisen en voorschriften voldoen. Bovendien worden de meeste optieverklaringen bevestigd. Een verklaring hiervoor is dat de aspirant-optant aan de balie of al vooraf wordt aangeraden om de optieverklaring niet in te dienen indien hij of zij niet voldoet aan de optie-eisen (zie ook par. 3.2.1). Ook daarom worden eventuele afwijzingen niet in dit onderzoek meegenomen. In dit onderzoek worden zowel optieverklaringen die in eerste aanleg zijn bevestigd behandeld als in eerste aanleg afgewezen optieverklaringen die in bezwaar alsnog zijn bevestigd.

Optiegronden

In dit onderzoek zijn enkel dossiers met de 8 meest voorkomende optiegronden onderzocht. De reden is dat vanuit de meeste opties op grond van deze 8 gronden worden bevestigd. Voor meer uitleg wordt verwezen naar par. 3.3.

1.5

Klankbordgroep

O&A heeft gebruik gemaakt van een klankbordgroep om het onderzoek te begeleiden. De leden van de klankbordgroep hebben ten minste tweemaal meegelezen met conceptrapporten en namen deel aan bijeenkomsten om de resultaten van de analyse te bespreken en te duiden. Daarnaast zijn de meeste deelnemers individueel door de onderzoekers geïnterviewd. In de klankbordgroep hadden medewerkers uit onderstaande directies zitting:

- *Afdeling Regulier Verblijf en Nederlanderschap (ARVN) van directie Strategie- en Uitvoeringsadvies (SUA/IND)*
- *Directie RVN klantgroep naturalisatie (RVN/IND)*

⁵ Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen en de oorlog in Oekraïne gaven een aantal gemeenten aan geen capaciteit meer te hebben voor medewerking aan het onderzoek.

- *Directie RVN klantgroep naturalisatie, Caribische eilanden (RVN/IND)*
- *Directie Migratiebeleid (J&V)*
- *Ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ)*
- *Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB)*

Daarnaast heeft O&A een leesgroep ingesteld van betrokken partijen. Zij lazen mee met de conceptrapporten en een aantal van hen was uitgenodigd voor een interview. Ook waren zij uitgenodigd voor de klankbordgroepbijeenkomsten. Dit betreft de volgende instanties:

- *IND-CN (Bonaire, Sint Eustatius, Saba)*
- *Kabinet van de Gouverneur van Aruba*
- *Kabinet van de Gouverneur van Curaçao*
- *Kabinet van de Gouverneur van Sint Maarten*
- *Gemeenten Utrecht, Rotterdam, Amersfoort, Arnhem, Goes en Beuningen*
- *Directie Juridische Zaken (JZ) van de IND*

1.6 Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 komt de methodologie van dit onderzoek aan bod. In hoofdstuk 3 wordt onderzoeksvraag 1 beantwoord via een beschrijving van de optieprocedure en de wettelijke eisen zoals vastgelegd in de (H)RWN. De resultaten van het onderzoek worden in hoofdstuk 4 weergegeven, evenals discrepanties tussen de afdoening van optieverklaringen en de wettelijke voorschriften in de (H)RWN. Daarmee worden onderzoeksvragen 2 en 3 beantwoord. In hoofdstuk 5 volgt de conclusie en zijn enkele aanbevelingen opgenomen.

2 Onderzoeksmethodologie

2.1 Kwantitatieve analyse

2.1.1 Dossieronderzoek

Het aantal optiedossiers met bevestigde opties uit 2019 en 2020 (16.306) werd opgevraagd bij het IND Datawarehouse BIC, uitgesplitst naar type instantie en inwilligingsgrond. Hierbij is eveneens een aantal gegevens opgevraagd, bijvoorbeeld het zaaknummer dat door de IND aan de zaak wordt gegeven en (vorige) nationaliteit. Uiteindelijk zijn de optiedossiers van in totaal 12 verschillende uitvoeringsinstanties (zie tabel 1) gebruikt voor het dossieronderzoek en de analyse: 6 gemeenten in het Europese deel van Nederland, Openbaar Lichaam 1 en Openbaar Lichaam 2, het Kabinet van de Gouverneur 1, Kabinet van de Gouverneur 2 en Kabinet van de Gouverneur 3 en het ministerie van BZ. Daarnaast zijn dossiers uit het digitale IND-informatiesysteem INDiGO uit de jaren 2019 en 2020 onderzocht. O&A had toegang tot deze dossiers, zodat deze niet apart opgevraagd hoefden te worden. Vanwege de eventuele herleidbaarheid van informatie zijn de betrokken uitvoeringsinstanties in dit rapport geanonimiseerd.

Steekproeven

Voor het beantwoorden van onderzoeksvraag 2 is per instantie een aselechte steekproef getrokken uit optiedossiers van 2019 en 2020. Omdat er sprake is van diverse typen uitvoeringsinstanties met verschillende werkwijzen (gemeenten in Europees Nederland, het Caribisch deel van het Koninkrijk, ministerie van BZ) is niet één steekproef getrokken uit alle optiedossiers, maar is per instantie –zo mogelijk– een representatieve steekproef getrokken. In de tabel hieronder is te zien welke aantallen dossiers voorzien waren per instantie en hoeveel dossiers uiteindelijk zijn onderzocht. In totaal zijn van alle betrokken uitvoeringsinstanties samen 574 dossiers onderzocht.

Tabel 1: voorziene en daadwerkelijke aantal onderzochte optiedossiers

Type instantie	Voorziene steekproef	Aantal daadwerkelijk onderzochte dossiers
Gemeenten (Gemeente 1, Gemeente 2, Gemeente 3, Gemeente 4, Gemeente 5, Gemeente 6)	260 dossiers ⁶ (Gemeente 1: 80, Gemeente 2: 80, Gemeente 3: 40, Gemeente 4: 40, Gemeente 5: 17 (alle dossiers) en Gemeente 6: 3 (alle dossiers))	234 (Gemeente 1: 79 ⁷ , Gemeente 2: 74, Gemeente 3: 38, Gemeente 4: 23, Gemeente 5: 17 en Gemeente 6: 3) ⁸

⁶ Deze steekproef is representatief voor de zes onderzochte gemeenten met een betrouwbaarheidsinterval van 90%.

⁷ 1 van de 80 dossiers bleek betrekking te hebben op een optiegrond die buiten de scope van het onderzoek valt en is niet meegenomen in de analyse.

⁸ Op enkele locaties (Gemeente 2, Gemeente 3 en Gemeente 4) konden niet alle voorziene dossiers worden geraadpleegd vanwege uiteenlopende omstandigheden, bijvoorbeeld dat een optiedossier betrekking had op een verklaring ingediend ver buiten de onderzoeksperiode.

Kabinet van de Gouverneur 1, Kabinet van de Gouverneur 2 en Kabinet van de Gouverneur 3	272 dossiers ⁹ (Kabinet van de Gouverneur 1: 129, Kabinet van de Gouverneur 2: 66 en Kabinet van de Gouverneur 3: 77)	232 dossiers ¹⁰ (Kabinet van de Gouverneur 1: 90, Kabinet van de Gouverneur 2: 65 en Kabinet van de Gouverneur 3: 77)
Openbaar Lichaam 1 en Openbaar Lichaam 2	26 dossiers (Openbaar Lichaam 1: 9 en Openbaar Lichaam 2: 17)	20 dossiers (Openbaar Lichaam 1: 9, Openbaar Lichaam 2: 11) ¹¹
Ministerie van BZ	312 dossiers ¹²	88 dossiers
IND (INDiGO)	150 dossiers	150 dossiers

- **Gemeenten in Europees Nederland:** omdat de dossiers fysiek op locatie werden onderzocht, zijn gemeenten uitgekozen die voor de onderzoekers bereikbaar waren. Van de beoogde 260 dossiers zijn 234 dossiers onderzocht. Voorzien was om afhankelijk van de omvang van de gemeente (groot, middelgroot of klein) een standaard aantal dossiers te onderzoeken. Bij de grote gemeenten in Europees Nederland werd voorzien 80 dossiers per gemeente te onderzoeken en bij de middelgrote gemeenten 40. Vanwege diverse omstandigheden (zie tabel 1) zijn voor deze 4 gemeenten minder dossiers onderzocht. Bij de kleine gemeenten, zijn vanwege het kleine aantal opties in 2019 en 2020, alle dossiers uit deze jaren onderzocht. Omdat dossiers bij slechts 6 gemeenten zijn onderzocht en geen sprake is van een representatieve steekproef van alle Nederlandse gemeenten (enkel voor de zes gemeenten), kunnen resultaten niet gegeneraliseerd worden naar de werkwijze van alle gemeenten in Europees Nederland. De resultaten zijn *indicatief* voor de behandeling van optieverklaringen door gemeenten in Europees Nederland.
- **Kabinetten van de Gouverneur 1, 2 en 3:** voorzien was om in totaal voor Kabinet van de Gouverneur 1, Kabinet van de Gouverneur 2 en Kabinet van de Gouverneur 3 samen 272 dossiers te onderzoeken (dit is een steekproef van deze drie eilanden samen, niet van elk eiland apart). Om het aantal dossiers per Kabinet te bepalen, is rekening gehouden met het totale aantal optiebevestigingen in 2019 en 2020 per eiland. Zo zijn van Kabinet van de Gouverneur 1 de meeste dossiers onderzocht en daarna van Kabinet van de Gouverneur 3 en Kabinet van de Gouverneur 2. De steekproef is representatief. Dit betekent dat de resultaten te generaliseren zijn naar Kabinet van de Gouverneur 1, Kabinet van de Gouverneur 2 en Kabinet van de Gouverneur 3 *samen in het algemeen*. Echter, er zijn geen aparte steekproeven getrokken voor elk eiland individueel en dus zijn resultaten enkel *indicatief* als het om de individuele eilanden gaat.
- **Openbare lichamen 1 en 2:** vanwege het kleine aantal optiebevestigingen in 2019 en 2020 is gekozen alle beschikbare dossiers te onderzoeken. Een kleiner aantal dossiers van Openbaar Lichaam 2 is onderzocht dan voorzien, dit is echter nog steeds representatief. In Sint Eustatius waren in deze periode geen optieverklaringen in gediend.
- **Ministerie van BZ:** vanwege complexiteit van de dossiers was het tijdrovender dan voorzien om het voorziene aantal dossiers te bekijken, waardoor geen representatief aantal dossiers is onderzocht. De dossiers waren complexer dan

⁹ Deze voorziene steekproef was representatief met een betrouwbaarheidsinterval van 95%.

¹⁰ Deze steekproef is representatief met een betrouwbaarheidsinterval van 90%.

¹¹ 6 van de 17 dossiers waren niet vindbaar in het archief van Openbaar Lichaam 2.

¹² Deze steekproef is representatief met een betrouwbaarheidsinterval van 95%.

verwacht omdat de bekeken dossiers enkel betrekking hadden op optiegronden I en K. Voor deze gronden moet de optant aanzienlijk meer documentatie overleggen dan voor de andere onderzochte optiegronden. Ook is het voor deze gronden mogelijk om met verschillende soorten documenten de optie-eisen te onderbouwen. Omdat dit per dossier verschilde, vergde dit veel uitzoekwerk en tijd. Wel geeft het aantal onderzochte dossiers een goede indicatie van de werkwijze van BZ bij deze 2 optiegronden.

- **Optiedossiers INDiGO:** in totaal zijn 150 optiedossiers uit INDiGO uit de jaren 2019 en 2020 onderzocht. Dit is een aselechte steekproef en betekent dus dat deze dossiers betrekking kunnen hebben op andere optanten dan degenen waarvan het dossier bij de uitvoerende instantie is onderzocht. Dit is geen representatieve steekproef van de optiedossiers uit die jaren, maar geeft een indicatie van de opbouw van de optiedossiers in INDiGO bedoeld voor opname in het Nationaliteitenregister. Vanwege de beperkte onderzoekstijd- en capaciteit konden niet meer dan 150 dossiers worden onderzocht.

Kortom, vanwege de omvang van het onderzoek, ontoereikende capaciteit bij het onderzoeksteam om in alle gevallen een representatief aantal dossiers te onderzoeken, en ontoereikende capaciteit bij enkele instanties om een representatief aantal dossiers beschikbaar te stellen (bijvoorbeeld omdat deze gescand moesten worden), was het niet haalbaar om voor alle typen instanties een volledige representatieve steekproef van optiedossiers te onderzoeken. Dat het aantal onderzochte dossiers in een aantal gevallen lager is dan was voorzien (zie tabel 1), betekent dat de resultaten in dit rapport niet in alle gevallen een afspiegeling vormen van de optiedossiers bij de type instanties in het algemeen (gemeenten in Europees Nederland, Caribische Koninkrijksdeel en BZ). Enkel resultaten van de Kabinetten van de Gouverneurs 1, 2 en 3 kunnen veralgemeniseerd worden naar deze drie eilanden samen. De overige resultaten zijn *indicatief* en geven daarmee een globale indruk van de wijze waarop optieverklaringen bij de verschillende instanties worden afgehandeld.¹³

Fysiek vs. digitaal inzien van dossiers

Bij een aantal instanties hebben de onderzoekers ter plaatse de fysieke dossiers ingezien en bij een aantal instanties zijn de gearchiveerde dossiers digitaal bekeken. Omdat uit het voorgaande onderzoek van EY is gebleken dat er verschil in de aanwezige documenten zat in de door de gemeenten digitaal aangeleverde dossiers en de fysiek aanwezige dossiers, is ervoor gekozen ditmaal direct de fysieke dossiers bij de gemeenten in te zien. Dit betekende dat de onderzoekers ter plaatse de dossiers hebben ingezien (met uitzondering van Gemeente 5¹⁴). Eveneens was het mogelijk om bij het ministerie van BZ in Den Haag de dossiers op locatie in te zien.

Vanwege de grote afstand hebben de instanties van het Caribisch deel van het Koninkrijk de gearchiveerde dossiers op digitale wijze gedeeld.¹⁵ De dossiers uit INDiGO konden digitaal worden ingezien, O&A heeft direct toegang tot dit systeem.

¹³ Ter vergelijking: bij het onderzoek van EY werden 300 dossiers bij de gemeenten in Europees Nederland bekeken. In dit onderzoek zijn in totaal 574 dossiers bij alle betrokken uitvoeringsinstanties bekeken.

¹⁴ Vanwege ziekte bleek dit niet mogelijk.

¹⁵ Hiervoor zijn digitaal beveiligde systemen gebruikt, namelijk de Bestandenpostbus en e-SWF (externe samenwerkruimte op overheidsniveau).

Voor alle instanties geldt dat gebruik is gemaakt van de Bestandenpostbus en e-SWF om hen op beveiligde wijze de persoonsgegevens op te sturen die nodig waren om de betreffende dossiers beschikbaar te kunnen stellen voor dit onderzoek.

Analyse dossiers

Om de dossiers te kunnen analyseren, zijn vooraf door O&A per instantie zogenaamde *checklists* in Excel gemaakt van de precieze voorschriften waaraan de optant moet voldoen, zodat de door uitvoeringsinstanties aangeleverde dossiers aan de hand van deze controlepunten konden worden onderzocht. In deze excel checklists is per optiegrond een tabblad aangemaakt, waarbij op basis van de wettelijke eisen voor deze optiegrond en de daarbij behorende documenten (zie par. 3.3) gegevens ingevuld konden worden. Zo konden de onderzoekers per optiegrond aangeven welke documenten aanwezig of afwezig waren en hoe lang de diverse procedures duurden (bijv. opvragen van politiegegevens). Ook zijn eventuele opvallende punten en vragen aan de instantie genoteerd. Aan de hand van de ingevulde checklists is vervolgens per instantie middels excel een *analyse template* ingevuld, om op overzichtelijke wijze de resultaten per optiegrond weer te geven.

Hierbij moet worden opgemerkt dat in de HRWN niet duidelijk naar voren komt welke documenten precies in de gearchiveerde dossiers bij de uitvoeringsinstanties aanwezig moeten zijn.¹⁶ Het wordt dus niet duidelijk of het wettelijk verplicht is om bijvoorbeeld het uittreksel uit de BRP en originele aktes in het dossier op te nemen. Hier bestaat geen eenduidige richtlijn voor en het kan daarom per uitvoeringsinstantie verschillen welke documenten worden gearchiveerd. Met het dossieronderzoek zijn de aanwezige documenten in het gearchiveerde optiedossier gecontroleerd en is bekeken of daaruit herleidbaar was of de optant aan de optie-eisen voldoet. In hoofdstuk 4 (resultaten) wordt het aangegeven wanneer bepaalde documenten niet in het dossier aanwezig waren, als gevolg waarvan voor de onderzoekers niet geheel herleidbaar was of aan alle optie-eisen was voldaan. Afwezigheid van de documenten betekent echter *niet* dat de uitvoeringsinstantie wettelijk onjuist heeft gehandeld, maar enkel dat niet alle procedurele stappen/documenten in het fysieke dossier zijn vastgelegd. Het volgt dan ook niet duidelijk uit de HRWN welke documentatie en administratie opgenomen moeten zijn in het dossier.

2.2 Kwalitatieve analyse

Interviews

Voor het beantwoorden van onderzoeksvragen 2 en 3 hebben aanvullend op het dossieronderzoek interviews plaatsgevonden met medewerkers van alle instanties (met uitzondering van Gemeente 6¹⁷). In deze interviews kwam aan bod hoe de optieprocedure precies verloopt van moment van indienen van de optieverklaring tot het opsturen van de optiebevestiging en andere benodigde documenten naar de IND. Ook de procedure in het geval van bezwaar en afwijzing werd besproken. Eveneens werden de resultaten van het dossieronderzoek teruggekoppeld en eventuele onduidelijkheden besproken. Daarnaast kwamen knelpunten die de instanties ervaren aan bod. Deze interviews hebben vanwege afstand en COVID-19 grotendeels online plaatsgevonden, enkel het interview met het ministerie van BZ vond in persoon plaats.

Deskresearch

¹⁶ Zie par. 3.2.4: volgens de HRWN dient de instantie de optieverklaring en de daarbij horende documenten, alsmede afschriften van de optiebevestiging gedurende 12 jaar te archiveren (zie toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.7 HRWN). Het wordt echter niet toegelicht wat onder 'daarbij horende documenten' valt.

¹⁷ Vanwege personeelwisselingen was er tijdelijk geen medewerker beschikbaar voor een interview bij deze gemeente.

Onderzoeksvraag 1 is beantwoord aan de hand van de wet- en regelgeving omtrent optieprocessen zoals voorgeschreven in de (H)RWN. De precieze voorschriften voor de onderzochte optiegronden uit de (H)RWN zijn in par. 3.3 uiteengezet, met behulp van een medewerker Juridische Zaken (JZ) van de IND.

3 De optieprocedure en wettelijke eisen

3.1 Verrijking van Nederlanderschap door optie

Verrijking van Nederlanderschap door optie verschilt van verrijking van Nederlanderschap door naturalisatie. Bij naturalisatie moet bijvoorbeeld meestal afstand gedaan worden van de oorspronkelijke nationaliteit, dit is bij optie over het algemeen niet het geval. Ook is optie sneller, de wettelijke termijn voor het afdoen van een optieverklaring is maximaal 26 weken.¹⁸ Bij naturalisatie is de beslistetermijn 12 maanden.

Het verkrijgen van het Nederlanderschap door optie vindt plaats door het afleggen van een schriftelijke optieverklaring waarin een vreemdeling kenbaar maakt te willen opteren voor Nederlanderschap. Een vreemdeling kan hiertoe een optieverklaring afleggen bij de bevoegde uitvoeringsinstantie. Personen zonder de Nederlandse nationaliteit komen in aanmerking voor verrijking van het Nederlanderschap door optie indien ze voldoen aan één van de voorwaarden zoals genoemd in artikel 6, eerste lid of artikel 28 van de RWN of artikel 2, eerste lid RWN.¹⁹ Aan optie zijn andere voorwaarden verbonden dan aan naturalisatie. Bij optie hoeft, behoudens bij artikel 6, eerste lid, e RWN, in tegenstelling tot naturalisatie geen afstand te worden gedaan van de oorspronkelijke nationaliteit, en hoeft niet te worden voldaan aan de naturalisatietoets voor het verkrijgen van Nederlanderschap. De toepasselijke optieprocedure moet worden uitgevoerd in overeenstemming met de voorschriften zoals opgenomen in de (H)RWN (zie artikel 2 RVVN).

De autoriteit die de verklaring in ontvangst neemt, beoordeelt de gronden waarop de verklaring berust. Indien aan de vereisten is voldaan, bevestigt zij schriftelijk de verrijking van het Nederlanderschap (artikel 6, derde lid RWN). Op grond van artikel 2 Besluit Verrijking en Verlies Nederlanderschap (hierna: BVVN) zijn de volgende instanties bevoegd om optieverklaringen en relevante stukken in ontvangst te nemen en te beoordelen:

1. In het Europese deel van Nederland: de burgemeester van de Nederlandse gemeente waarvan de optant als ingezetene is ingeschreven in de BRP (artikel 7 BVVN). De optant dient zijn verklaring in bij de gemeente waar hij of zij in de BRP is ingeschreven.
2. In het buitenland: de Minister van Buitenlandse Zaken op de diplomatieke vertegenwoordiging of consulaire post in het ressort waar de optant zijn hoofdverblijf heeft. De optant dient zijn verklaring in bij de diplomatieke vertegenwoordiging of consulaire post.
3. In Aruba, Sint Maarten en Curaçao: de Gouverneur van Aruba, van Curaçao of van Sint Maarten waar de optant zijn hoofdverblijf heeft. De optant dient zijn verklaring in bij het Kabinet van de Gouverneur van het betreffende land.
4. In Bonaire, Sint Eustatius en Saba: de Minister van Justitie en Veiligheid in het openbare lichaam waar de optant zijn hoofdverblijf heeft. De optant dient zijn verklaring in bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst Caribisch Nederland.

¹⁸ Artikel 6, lid 5, RWN; zie ook toelichting ad art. 6, vijfde lid HRWN.

¹⁹ Rijkswet van 27 juni 2008.

3.2 Algemene werkwijze optieprocedure

3.2.1 *Voorfase: informatieverstrekking*

Wanneer een vreemdeling zijn/haar interesse kenbaar maakt om Nederlanderschap door optie te verkrijgen, wordt allereerst tijdens een voorfase informatie verstrekt aan de desbetreffende persoon. Hierbij wordt de aspirant-optant geïnformeerd over de vereisten en de over te leggen verklaringen en documenten (zie ook par. 3.3). Voordat de aspirant-optant de optieverklaring aflegt, toetst de instantie of de optant de benodigde documenten bij zich heeft, geld bij zich heeft om de optiegelden te betalen en voor zover mogelijk of de optant aan de voorwaarden voldoet. Als de aspirant-optant (nog) niet aan de eisen voldoet of de benodigde documenten niet kan overleggen, wordt hij of zij geadviseerd om de optieverklaring niet af te leggen.²⁰

3.2.2 *Afleggen optieverklaring en overleggen (bron)documenten*

Vervolgens wordt door de optant de optieverklaring afgelegd, de nodige modelverklaringen ingevuld (zoals verklaring verblijf en gedrag, verklaring ingelicht over betaling optiegelden, evt. afstandsverklaring) en de optiegelden betaald. Ook overlegt de optant de benodigde (bron)documenten om aan te tonen dat hij of zij aan de eisen voldoet (zoals geldig reisdocument, geboorteakte en verblijfsvergunning).²¹ Na het afleggen van de verklaring voorziet de instantie deze van een stempel en datum en geeft een kopie van de verklaring ter bevestiging mee aan de optant.²²

3.2.3 *Controle optie-eisen door uitvoeringsinstantie*

Over het algemeen wordt de juistheid van de door de optant verstrekte (bron)documenten en gegevens door de betrokken instanties middels de BRP (of een vergelijkbaar persoons/bevolkingsregister, zoals de Persoonsinformatievoorziening Nederlandse Antillen en Aruba (PIVA) in het Caribisch Koninkrijksdeel) getoetst. Ook onderzoekt de instantie, indien van toepassing, de verblijfsrechtelijke status van de optant in het Koninkrijk d.m.v. de BRP en een verblijfsdocument. Bij twijfel over het rechtmatig verblijf kan een Bericht Omtrent Toelating (BOT) bij de IND of de betreffende toelatingsorganisatie in het Caribisch Koninkrijksdeel worden opgevraagd.²³

Verder wordt door de instanties een check op criminele antecedenten uitgevoerd, aan de hand van een door de optant ingevulde verklaring verblijf en gedrag en politie- en uittreksel justitiële gegevens die door de instanties worden opgevraagd. Deze uittreksels worden vervolgens inhoudelijk door de instanties beoordeeld, om te bepalen of de optant een gevaar vormt voor de openbare orde, de goede zeden of de veiligheid van het Koninkrijk (zie ook par. 3.3.1). In het geval van twijfel kan aanvullende informatie bij de politie of het Openbaar Ministerie (OM) worden opgevraagd.²⁴

²⁰ Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.1 HRWN; echter, indien de optant er ondanks een negatief advies op staat een verklaring af te leggen, ondanks het feit dat hij/zij (nog) niet aan de voorwaarden voor bevestiging van de verklaring voldoet, dient de burgemeester de verklaring in ontvangst te nemen.

²¹ Zie toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.2 HRWN en toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.3.3 HRWN (betaling optiegelden).

²² Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.3.2 HRWN.

²³ Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.4 HRWN.

²⁴ Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.4.2.3 HRWN (openbare orde eis).

Bij procedurele onduidelijkheden kan de kennisbank van de Nederlandse Vereniging van Burgerzaken (NVVB) of het Handboek Burgerzaken Amsterdam (HBA) worden geraadpleegd. Daarnaast kunnen uitvoeringsinstanties terecht bij het adviesbureau van de NVVB. Hierbij moet wel worden vermeld dat het merendeel van het Caribisch deel van het Koninkrijk geen toegang heeft tot deze hulpmiddelen en BZ deze enkel minimaal gebruikt.²⁵

Voor optieverklaringen die op een diplomatieke post in het buitenland worden ingediend, vindt de controle van de optie-eisen (deels) op aangepaste wijze plaats. Zo kan niet in alle gevallen een uittreksel uit het toepasselijke bevolkingsregister worden opgevraagd (bijvoorbeeld omdat deze niet verkrijgbaar is in het consulaire ressort waar de optant woonachtig is) en kan hoofdverblijf met andere documentatie worden aangetoond. Daarnaast worden, indien mogelijk, eventuele criminele antecedenten in het buitenland opgevraagd via de autoriteiten van het land waar de optant woonachtig is.²⁶

De wettelijke termijn voor het behandelen van optieverklaringen is maximaal 26 weken: binnen 13 weken na ontvangst van de optieverklaring moet de instantie besluiten tot bevestiging of weigering van de verklaring. Deze termijn kan eenmalig met maximaal 13 weken worden verlengd.²⁷

3.2.4

Procedurele stappen na bevestiging van de optieverklaring

Indien de optieverklaring is bevestigd, wordt het besluit op de wettelijk verplichte naturalisatieceremonie aan de optant uitgereikt.²⁸ Tijdens deze ceremonie legt de optant de verklaring van verbondenheid af, uitzonderingen daargelaten (bijv. voor optanten jonger dan 16 jaar). Zonder het afleggen van deze verklaring kan het Nederlanderschap niet worden verkregen. Zodra de verklaring op mondelinge of schriftelijke wijze is afgelegd, geldt het Nederlanderschap met terugwerkende kracht vanaf de datum van de optiebevestiging.²⁹

Vervolgens stelt de bevoegde uitvoeringsinstantie de IND in kennis van de optiebevestiging.³⁰ Hiervoor worden de volgens artikel 12, eerste lid BVVN vereiste documenten fysiek naar de IND gestuurd, eventueel met een terugmeldformulier (waarop o.a. de datum van de naturalisatieceremonie en informatie over de verklaring van verbondenheid staat). De IND draagt vervolgens zorg voor de opname van de optieverklaring alsmede de optiebevestiging in het Nationaliteitenregister, een register waarin onder andere alle opties en naturalisaties worden geregistreerd.³¹ Ten slotte archiveert de instantie de optieverklaring en de daarbij horende documenten, alsmede afschriften van de optiebevestiging gedurende 12 jaar.³²

25 Enkel één instantie uit het Caribisch deel van het Koninkrijk gaf aan toegang te hebben tot de kennisbank van de NVVB en het HBA. BZ geeft bovendien aan primair de online kennisbank VIND burgerzaken te gebruiken.

26 Zie Circulaire voor Optie/naturalisatieverzoeken in het buitenland.

27 Art. 6, lid 5, RWN; zie ook toelichting ad art. 6, lid 5 HRWN.

28 Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.5 (bevestiging) HRWN.

29 Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.12 HRWN.

30 Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.12.5 HRWN.

31 Art. 22, lid 1 onder a en b RWN; zie ook toelichting art. 6, lid 3, par. 2.6 HRWN.

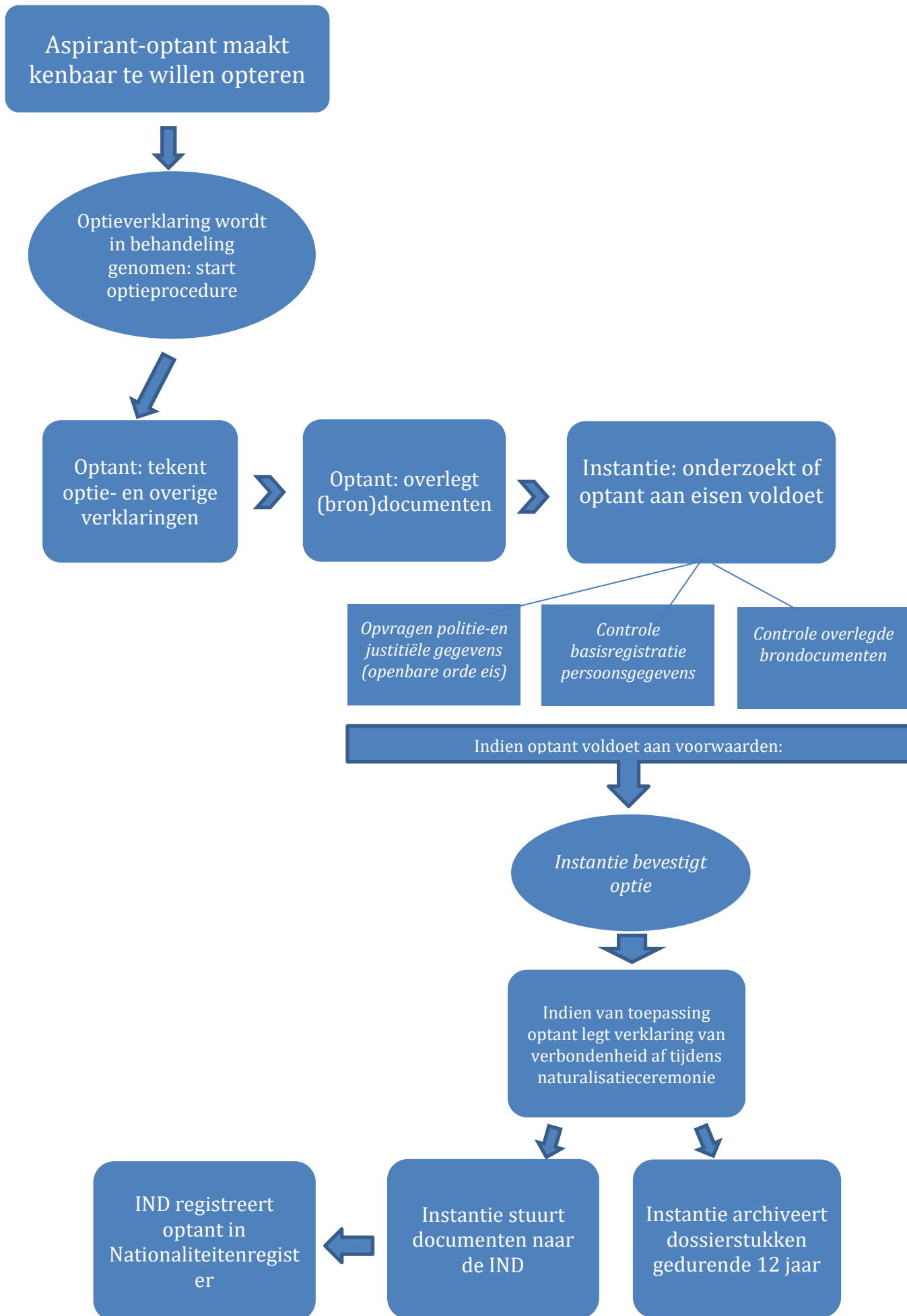
32 Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.7 HRWN.

3.2.5 *Bezwaar en beroep*

Indien de optie wordt afgewezen, bestaat de mogelijkheid voor de optant om bezwaar in te dienen tegen de beslissing of in beroep te gaan.³³ In dit onderzoek wordt gekeken naar de bevestigde optieverklaringen, inclusief de optieverklaringen die in eerste instantie zijn afgewezen en na een bezwaarprocedure toch zijn bevestigd.

Hieronder wordt de optieprocedure kort visueel weergegeven:

³³ Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.9 en 2.10 HRWN.

3.3 Wettelijke eisen (8 meest voorkomende optiegronden)

Zoals in par. 1.4 uitgelegd, is in dit onderzoek ingezoomd op de 8 meest voorkomende optiegronden als beschreven in artikel 6 van de Rijkswet op het Nederlanderschap 2003 (RWN). In deze paragraaf wordt uiteengezet aan welke wettelijke eisen optanten bij het indienen van een optieverklaring in het algemeen moeten voldoen en aan welke eisen specifiek per optiegrond moet worden voldaan, op basis van de RWN en de HRWN. Ook wordt in deze paragraaf toegelicht welke documenten naar de IND moeten worden gestuurd voor opname in het Nationaliteitenregister.

In principe zijn de wettelijke voorschriften uit de (H)RWN gelijk voor optieverklaringen ingediend in het Europese deel van Nederland, de Kabinetten-Gouverneurs van Aruba, Curaçao en Sint Maarten, de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, en bij Nederlandse diplomatieke posten in het buitenland. Wel bestaan er verschillende versies van de HRWN die zijn toegespitst op gebruik in het Caribisch deel van het Koninkrijk en bij de Nederlandse diplomatieke posten in het buitenland (dit laatste betreft de Circulaire Optie/Naturalisatieverzoeken in het buitenland). Indien er inhoudelijke verschillen zijn zal dit worden aangeduid.

Optiegrond	Beschrijving	Percentage van totaal aantal opties 2019 en 2020 (16.306) ³⁴
Art. 6.1a RWN	In het Koninkrijk geboren optant die sinds de geboorte hoofdverblijf in het Koninkrijk heeft en die is toegelaten op het moment van het afleggen van de optieverklaring	20.6%
Art. 6.1e RWN	Optant die sinds de leeftijd van 4 jaar toelating en hoofdverblijf in het Koninkrijk heeft	2.4%
Art. 6.1f RWN	Oud-Nederlander die minimaal één jaar zonder onderbreking in het Koninkrijk toelating en hoofdverblijf heeft van niet tijdelijke aard	2.9%
Art. 6.1g RWN	Optant die 3 jaar is getrouwd/partnerschap heeft met een Nederlander en 15 jaar toelating en hoofdverblijf in het Koninkrijk	46.7%
Art. 6.1h RWN	De optant met de leeftijd van tenminste 65 jaar en tenminste 15 jaar toelating en hoofdverblijf in het Koninkrijk	12.6%
Art. 6.1i RWN	De optant die vóór 1 januari 1985 is geboren uit een moeder die ten tijde van zijn geboorte Nederlander was, terwijl de vader ten tijde van die geboorte niet-Nederlander was	5.7%

³⁴ Hierbij gaat het om het totaal aantal geregistreerde opties in INDiGO, het informatiesysteem van de IND.

Art. 6.1 k RWN	De optant die geboren is als kind van in artikel 6.1i of 6.1j bedoelde personen die het Nederlanderschap heeft verkregen of voor die verkrijging is overleden	4%
Art. 6.8 RWN	Medeverkrijging minderjarige	2.4%

3.3.1 *Algemene eisen, verklaringen en documenten*

De vreemdeling die het Nederlanderschap door middel van optie wil verkrijgen (hierna: de optant) dient aan bepaalde eisen te voldoen, verklaringen in te vullen en (bron)documenten te overleggen.

3.3.1.1 Algemene eisen

Bij het afleggen van een optieverklaring dient de volgende informatie van de optant verstrekt en ingevuld te worden op de optieverklaring:

- a. geslachtsnaam en voornaam of voornamen, respectievelijk naam of namen;
- b. geboortedatum, geboorteplaats en geboorteland;
- c. adres, postcode en woonplaats;
- d. geslacht;
- e. nationaliteit(en).³⁵

Daarnaast gelden voor iedere optie van een meerderjarige³⁶ optant de volgende eisen:

- Er mogen op grond van het gedrag van de optant geen ernstige vermoedens bestaan dat hij of zij gevaar oplevert voor de openbare orde, de goede zeden of de veiligheid van het Koninkrijk. Dit wordt gecontroleerd op basis van een door de optant afgelegde verklaring omtrent verblijf en gedrag, een bericht van de Korpschef (hoofd van het regionale politiekorps) waarin aangegeven staat of de optant voorkomt in de opsporingssystemen, en een uittreksel uit de justitiële gegevens t.a.v. eventuele criminele antecedenten van de optant.³⁷ Voor optieverklaringen die bij een diplomatieke post in het buitenland worden afgelegd, wordt dit getoetst op basis van de door de optant afgelegde verklaring omtrent gedrag en, indien mogelijk, een controle t.a.v. criminele antecedenten in het buitenland.³⁸
- De optant heeft zich, indien verplicht, bereid verklaard bij de verkrijging van het Nederlanderschap een verklaring van verbondenheid af te leggen.³⁹ De optiebevestiging treedt pas in werking nadat de optant tijdens de naturalisatieceremonie de verklaring van verbondenheid daadwerkelijk heeft afgelegd.⁴⁰

³⁵ Toelichting ad art. 6, lid 2 HRWN.

³⁶ In principe gelden personen vanaf 18 jaar als meerderjarig. Echter, gelden voor minderjarigen van 16 jaar of ouder deels dezelfde eisen als voor meerderjarigen: ook zij moeten aan de openbare orde eis voldoen en zich bereid verklaren de verklaring van verbondenheid af te leggen (en deze daadwerkelijk afleggen).

³⁷ Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.4.2.3 HRWN.

³⁸ Toelichting ad art. 6, lid 3 par. 2.4.2.2 Circulaire voor Optie/naturalisatieverzoeken in het buitenland.

³⁹ Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.2.4.1 HRWN.

⁴⁰ Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.5 en toelichting ad art. 6.3, par. 2.12 HRWN.

- De optant betaalt de optiegelden voordat een verklaring van optie in behandeling wordt genomen. Hiertoe kan een bewijs van betaling in het dossier worden bijgevoegd. De optant tekent ook een verklaring ingelicht over betaling optiegelden.⁴¹

N.B. Voor minderjarige optanten gelden deels andere eisen. Zo worden zij over het algemeen vertegenwoordigd door een wettelijke vertegenwoordiger (tenzij anders bepaald).⁴² Voor (mede)optanten jonger dan 16 jaar geldt bovendien de openbare orde eis niet.⁴³ Optanten van 16 jaar of ouder moeten bij het tekenen van de optieverklaring door de wettelijke vertegenwoordiger uitdrukkelijk instemmen met de (mede)verkrijging; zij dienen ook de bereidverklaring afleggen verklaring van verbondenheid en de verklaring van verbondenheid zelfstandig af te leggen. Voor optanten tussen 12 en 16 jaar geldt dat zij in de gelegenheid worden gesteld om een zienswijze af te leggen. Ook de andere ouder mag bij minderjarige (mede)optanten op verzoek een zienswijze geven.

Echter, moet hierbij worden vermeld dat van de 8 optiegronden die in dit rapport aan bod komen, het enkel bij twee optiegronden mogelijk is om als minderjarige (mede) te opteren (namelijk onder artikel 6, eerste lid, onder K RWN en artikel 6, achtste lid RWN (medeverkrijging)).

Verklaringen en modellen

De volgende verklaringen dienen door de optant te worden ingevuld:⁴⁴

- Model 1.1-1.12: Optieverklaring (model verschilt per optiegrond);
- Model 1.14: Verklaring verblijf en gedrag;⁴⁵
- Model 1.25: Verklaring 'Ingelicht over betaling van optiegelden' tevens inverzuimstelling, of Verklaring vrijgesteld van optiegelden;
- Model 1.36: Bereidverklaring afleggen verklaring van verbondenheid.

De volgende modellen worden door de instantie ingevuld en/of opgevraagd:

- Model 1.29: Verzoek om Bericht van de Korpschef en Bericht van de Korpschef (*informatie uit de Basis Voorziening Informatie/Integrale Bevraging BVI/IB*).⁴⁶ Voor optieverklaringen die op een diplomatieke post in het buitenland worden afgelegd, geldt dat eventuele criminele antecedenten bij de buitenlandse autoriteiten worden opgevraagd (indien mogelijk);
- Model 1.30: Verzoek tot het verstrekken van justitiële gegevens en een uittreksel uit het register van de Justitiële documentatiedienst (JDD) t.a.v. eventuele criminele antecedenten van de optant.⁴⁷ Voor optieverklaringen die op een diplomatieke post in het buitenland worden afgelegd, geldt dat

⁴¹ Toelichting ad art. 13, lid 1, par. 3 HRWN.

⁴² Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.2.1.2 HRWN: over het algemeen worden de toepasselijke verklaringen (optieverklaring, verklaring omtrent verblijf en gedrag enz.) door de wettelijke vertegenwoordiger afgelegd. Optanten van 16 jaar of ouder dienen wel zelfstandig de bereidverklaring van verbondenheid te tekenen en de verklaring van verbondenheid af te leggen (par. 2).

⁴³ Toelichting ad artikel 6, lid 3, par. 2.2.4.3 HRWN; voor minderjarige optanten van 16 jaar of ouder geldt dat de verklaring omtrent verblijf en gedrag door de ouder wordt ondertekend. Verder wordt er een controle op criminele antecedenten uitgevoerd t.a.v. minderjarige (mede)optanten van 16 jaar of ouder (zie par. 2.4.2.3).

⁴⁴ Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.2.4 HRWN.

⁴⁵ Zodra oftewel een openbare orde eis of toelating en hoofdverblijf vereist is, moet deze verklaring worden ingevuld (zie toelichting ad artikel 6, lid 3, par. 2.2.4.3 HRWN).

⁴⁶ Met dit digitale systeem kan de politie meerdere landelijke en regionale informatiesystemen tegelijk bevragen.

⁴⁷ Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.4.2.3 HRWN.

eventuele criminele antecedenten bij de buitenlandse autoriteiten worden opgevraagd (indien mogelijk).

- Model 1.33: Bevestiging van de verkrijging van het Nederlanderschap door optie.⁴⁸

Naast bovenstaande verklaringen en modellen die bij iedere optie worden ingevuld, zijn in sommige gevallen aanvullende verklaringen/modellen vereist. Welke verklaringen/modellen dit betreft hangt af van de verschillende optiegronden en de specifieke omstandigheden van de optie.

Overige documenten

De volgende (bron)documenten dienen in ieder geval door de optant te worden overlegd:

- een geldig identiteitsbewijs/reisdocument van de optant, om de identiteit en de (vreemde) nationaliteit van de optant vast te stellen;⁴⁹
- een afschrift uit de toepasselijke basisadministratie persoonsgegevens (vaak BRP) met historische gegevens;⁵⁰
- een geboorteakte, zo nodig gelegaliseerd en vertaald (tenzij de originele akte eerder is ingezien en verwerkt in de BRP, zie ook hieronder);⁵¹
- indien de verblijfsrechtelijke status van de optant in het Koninkrijk moet worden onderzocht: een verblijfsdocument waarvan de geldigheid niet is verstreken.⁵²

N.B: Uitzonderingen daargelaten (bijvoorbeeld in geval van op goede gronden gerezen twijfel), wordt van de overlegging van buitenlandse aktes afgezien als deze al eerder zijn overgelegd en verwerkt in de BRP of in een akte van de burgerlijke stand in Nederland. Hierbij geldt dat de verwerking van gegevens in de BRP/burgerlijke stand moet hebben plaatsgevonden op basis van, voor zover nodig, gelegaliseerde/van apostille voorziene stukken.⁵³

N.B: Voor optieverklaringen die op een diplomatieke post in het buitenland worden afgelegd, gelden deels andere voorwaarden. Zo hoeft Model 1.29 (Verzoek om Bericht van de Korpschef) en Model 1.30 (Verzoek tot het verstrekken van justitiële gegevens) niet te worden ingevuld. In plaats hiervan worden, indien mogelijk, eventuele criminele antecedenten bij de buitenlandse autoriteiten van het land waar de optant woonachtig is opgevraagd. Wanneer een optant in het buitenland woonachtig is, kan uiteraard ook geen uittreksel uit de BRP⁵⁴ en geen geldig verblijfsdocument voor het Koninkrijk worden opgevraagd. Wel dienen optanten aan te tonen dat zij woonachtig zijn in het consulaire ressort waar zij de aanvraag hebben ingediend.⁵⁵ Hiertoe kan bijvoorbeeld een verblijfsvergunning en/of een uittreksel uit het bevolkingsregister van het desbetreffende land en/of andere documentatie worden overlegd.

48 Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.5 HRWN.

49 Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.2.5, 2.2.5.1 HRWN.

50 Toelichting ad artikel 6, lid 3, par. 2.4.1 HRWN; zie ook artikel 9, lid 1, BVVN.

51 Toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.2.5.2) HRWN.

52 Zie toelichting ad art. 6, lid 3 par. 2.4.2.2 HRWN. Dit vereiste geldt niet voor de optiegronden onder art. 6.1i en 6.1k.

53 Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.2.5.3 HRWN.

54 Wel heeft de CSO inzage in een beperkte BRP/Registratie Niet-ingezetenen (RNI). Deze bron wordt ook altijd geraadpleegd om na te gaan of hier informatie in staat die helpt bij de beoordeling van de optie.

55 Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.3.1 Circulaire voor Optie/Naturalisatieverzoeken in het buitenland.

3.3.2 *Specifieke eisen en documenten per optiegrond (8 meest voorkomende optiegronden)*

Naast de hierboven genoemde algemene (documenten)eisen, gelden per optiegrond specifieke eisen. Voor de meeste in dit rapport onderzochte optiegronden (artikel 6, eerste lid onder a, e, f, g, en h RWN)⁵⁶ geldt dat de optant gedurende een bepaalde periode onafgebroken toelating⁵⁷ en hoofdverblijf⁵⁸ in het Koninkrijk (=het Europese deel van Nederland, Aruba, Curaçao, Sint Maarten of de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba) dient te hebben (gehad).⁵⁹ In deze periode mogen geen 'verblijfsboten' voorkomen. Een verblijfsbot zal leiden tot onderbreking van de termijn. Na de onderbreking begint de termijn opnieuw te lopen.⁶⁰ De eis van onafgebroken toelating en hoofdverblijf geldt niet voor de optiegronden onder artikel 6, eerste lid onder i en k RWN.

Onafgebroken toelating en hoofdverblijf wordt in beginsel gecontroleerd d.m.v. het verblijfsdocument (toelating) en een uittreksel uit de desbetreffende bevolkingsadministratie waaruit onafgebroken toelating en hoofdverblijf blijkt gedurende de periode waarin dit vereist is. In het geval dat twijfel bestaat over de verblijfsrechtelijke positie van de optant, kan een BOT bij de IND worden opgevraagd of bij het Caribisch deel van het Koninkrijk/ de immigratiedienst van het betreffende land.⁶¹

Wanneer er voor een bepaalde optiegrond aanvullende documenten nodig zijn om te aan te tonen dat de optant aan de specifieke optie-eisen voldoet, wordt dit hieronder apart per optiegrond aangegeven.

Optiegrond artikel 6.1a RWN – In het Koninkrijk geboren optant die sinds de geboorte hoofdverblijf in het Koninkrijk heeft en vanaf het moment van afleggen optieverklaring toelating heeft

Voor deze optiegrond moet de optant die een optieverklaring aflegt, naast de algemene eisen zoals hierboven genoemd, aan de volgende eisen voldoen:⁶²

- De optant is meerderjarig.⁶³
- De optant is in het Koninkrijk geboren.
- De optant heeft sinds zijn geboorte onafgebroken hoofdverblijf in het Koninkrijk.⁶⁴

56 Voor medeverkrijging onder art. 6.8 RWN geldt overigens ook (enkele uitzonderingen daargelaten) dat het minderjarige kind van de hoofdoptant vanaf het tekenen van de optieverklaring toelating en hoofdverblijf in het Koninkrijk heeft (zie uitleg optiegrond artikel 6.8 RWN).

57 Instemming door het bevoegd gezag met het bestendig verblijf van de vreemdeling in het Europese deel van Nederland, Kabinet van de Gouverneur van Aruba, Curaçao of Sint Maarten of de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (zie toelichting ad art. 1, lid 1, aanhef en onder g HRWN).

58 Het hoofdverblijf is de plaats waar een persoon zijn feitelijke woonstede heeft (zie toelichting ad art. 1, lid 1, aanhef en onder h HRWN).

59 Zie art. 6, lid 1 RWN.

60 Toelichting ad art. 1, lid 1, aanhef en onder g, par. 5.

61 Toelichting ad art. 1, lid 1, aanhef en onder h HRWN en toelichting ad art. 1, lid 1, aanhef en onder g HRWN; w.b. opvragen BOT: zie toelichting art. 6, lid 3, par. 2.4.2.2 HRWN.

62 Toelichting ad art. 6, lid 1, aanhef en onder a HRWN.

63 Onder meerderjarig wordt verstaan, hij of zij die tenminste 18 jaar is of voordien getrouwd is (geweest); zie toelichting ad art. 1, lid 1, aanhef en onder b HRWN.

64 Een optant die afwisselend hoofdverblijf heeft gehad in het Europese deel van Nederland, Kabinet van de Gouverneur van Aruba, Curaçao of Sint Maarten of de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba voldoet ook aan deze voorwaarde, als dat hoofdverblijf aaneengesloten is geweest. Het hoofdverblijf moet tijdens de behandeling van de optieverklaring voortduren tot en met het moment van de beslissing op de verklaring.

- De optant heeft op het moment van afleggen van de optieverklaring toelating in het Koninkrijk. Niet is vereist dat de optant was toegelaten op het tijdstip van zijn geboorte.
- De optant heeft niet eerder de Nederlandse nationaliteit door optie verkregen.

Optiegrond artikel 6.1e RWN – Optant die sinds de leeftijd van vier jaar toelating en hoofdverblijf in het Koninkrijk heeft

Voor deze optiegrond moet de optant die een optieverklaring aflegt, naast de hierboven genoemde algemene eisen, aan de volgende eisen voldoen:⁶⁵

- De optant is meerderjarig.
- De optant heeft sinds de leeftijd van vier jaar tot en met het moment van bevestiging van de verkrijging onafgebroken toelating en hoofdverblijf in het Koninkrijk.
- De optant heeft niet eerder de Nederlandse nationaliteit door optie verkregen.
- De optant moet zich bereid verklaren afstand te doen van zijn oorspronkelijke nationaliteit. Hiertoe moet hij of zij een bereidverklaring afstand ondertekenen (zie Model 1-14a en 1-14b HRWN).⁶⁶

Optiegrond artikel 6.1f juncto artikel 26 RWN – Oud-Nederlander die minimaal één jaar zonder onderbreking in het Koninkrijk verblijft op basis van een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd

Voor deze optiegrond moet de optant die een optieverklaring aflegt, naast de hierboven genoemde algemene eisen, aan de volgende eisen voldoen:⁶⁷

- De optant is meerderjarig.
- De optant is op enig moment in het bezit is geweest van de Nederlandse nationaliteit of de staat van Nederlands onderdaan-niet-Nederlander.⁶⁸
- De optant heeft op het moment van de bevestiging van de verkrijging gedurende een jaar of langer toelating voor onbepaalde tijd en hoofdverblijf in het Koninkrijk als vreemdeling (nadat de optant niet meer in bezit was van de Nederlandse nationaliteit).
- De optant heeft het Nederlandschap niet verloren door intrekking van het besluit waarbij het Nederlandschap is verleend of verkregen, omdat hij of zij niet al het mogelijk heeft gedaan om afstand te doen van zijn of haar oorspronkelijke nationaliteit.⁶⁹
- De optant heeft het Nederlandschap niet verloren door intrekking op grond van artikel 14.1 RWN omdat dit Nederlandschap vóór 1 april 2003 is verleend door naturalisatie.⁷⁰

65 Toelichting ad art. 6, lid 1, aanhef en onder e HRWN.

66 Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.2.4.3.1 HRWN; dit geldt niet als de optant behoort tot een uitzonderingscategorie of niet redelijkerwijs van de optant kan worden verlangd afstand te doen van zijn/haar oorspronkelijke nationaliteit.

67 Toelichting ad art. 6, lid 1, aanhef en onder f HRWN.

68 Ten aanzien van een optant geboren vóór 25 november 1975 in Suriname van wie de ouders in Suriname of het Koninkrijk zijn geboren, mag worden aangenomen dat hij/zij oud-Nederlander is. Ten aanzien van een optant geboren vóór 21 december 1949 in het voormalige Nederlands-Indië, mag worden aangenomen dat hij/zij (ten minste) de status van Nederlands onderdaan-niet-Nederlander heeft bezeten. Hetzelfde geldt ten aanzien van de optant geboren vóór 1 oktober 1962 in het voormalige Nederlands-Nieuw-Guinea.

69 Art. 15, lid 1, aanhef en onder d of e RWN.

70 Art. 14, lid 1 RWN; als het Nederlandschap is verloren op grond van art. 15, lid 1, aanhef en onder d of f RWN of art. 14, lid 1, RWN, zal dit meestal zijn vermeld in de BRP. Als onduidelijk is of sprake is van één van de hier bedoelde verliesgronden, kan de burgemeester aan de IND in Rijswijk verzoeken dit voor

Het oud-Nederlandschap van de optant wordt aangetoond d.m.v. de volgende documenten:

- Een uittreksel uit te toepasselijke basispersoonsregistratie (BRP) waaruit volgt dat de optant ooit in het bezit is geweest van de Nederlandse nationaliteit of de status van Nederlands onderdaan-niet-Nederlander.
- Als dit niet blijkt uit de BRP of als er twijfels bestaan over de juistheid van de vermelding in de BRP, kan dit met andere stukken worden aangetoond. Dit kan bijvoorbeeld via een in het verleden afgegeven Nederlands paspoort, een Nederlandse Europese identiteitskaart, een verklaring omtrent het bezit van het Nederlandschap, een kennisgeving van naturalisatie, een Staatsblad waarin de naturalisatie is vermeld, een optieverklaring (waaruit blijkt dat daaraan rechtsgevolg is verbonden) of een uittreksel of verklaring gebaseerd op het persoonsregister.
- In bepaalde gevallen kan het oud-Nederlandschap worden aangenomen, zoals bij Surinamers die voor 1975 geboren zijn met ouders die in Suriname of het Koninkrijk zijn geboren, bij optanten geboren voor 1949 in het voormalige Nederlands-Indië, of optanten geboren voor 1962 in het voormalige Nederlands-Nieuw-Guinea.

Optiegrond artikel 6.1g RWN – 3 jaar getrouwd/partnerschap met een Nederlander en 15 jaar toelating en hoofdverblijf in het Koninkrijk

Voor deze optiegrond moet de optant die een optieverklaring aflegt, naast de hierboven genoemde algemene eisen, aan de volgende eisen voldoen:⁷¹

- De optant is meerderjarig.
- De optant moet gedurende minstens drie jaar de echtgenoot of geregistreerd partner zijn van één en dezelfde Nederlander.⁷² Het Nederlandschap van de echtgenoot is niet vereist gedurende de gehele periode van drie jaar, maar wel op het moment van de bevestiging van de verkrijging. Er geldt geen samenwoningsplicht.
- De optant moet onmiddellijk voorafgaand aan de optiebevestiging 15 jaar onafgebroken toelating en hoofdverblijf hebben in het Koninkrijk.
- De optant mag niet eerder de Nederlandse nationaliteit door optie hebben verkregen.

Het partnerschap met een en dezelfde Nederlander gedurende minstens drie jaar wordt aangetoond d.m.v. de volgende aanvullende documenten:

- Een afschrift uit de toepasselijke bevolkingsadministratie waaruit het Nederlandschap van de echtgeno(o)t(e) blijkt **of** een geldig identiteitsbewijs/paspoort van de echtgenoot/geregistreerd partner **of** een recentelijk (niet ouder dan zes maanden) afgegeven verklaring omtrent het bezit van het Nederlandschap.
- Een (zo nodig gelegaliseerde en vertaalde) huwelijksakte of een akte geregistreerd partnerschap (tenzij deze al eerder is ingezien en opgenomen in de BRP).⁷³

hem na te gaan in het Nationaliteitenregister (zie toelichting ad art. 6, lid 1, aanhef en onder f, par. 2). De intrekking op grond van art. 14, lid 1 werkt niet verder terug dan 1 april 2003. De periode van Nederlander zijn geweest voor 1 april 2003 telt niet mee voor 6.1f.

⁷¹ Toelichting ad art. 6, lid 1, aanhef en onder g HRWN.

⁷² Art. 1, lid 2 RWN.

⁷³ Toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.2.5.2 HRWN; van de overlegging van deze brondocumenten wordt afgezien als deze al eerder zijn overlegd en opgenomen in de BRP (zie par. 3.3.1).

Optiegrond artikel 6.1h RWN – De optant met de leeftijd van tenminste 65 jaar en tenminste 15 jaar verblijf in het Koninkrijk

Voor deze optiegrond moet de optant die een optieverklaring aflegt, naast de hierboven genoemde algemene eisen, aan de volgende eisen voldoen:

- De optant moet 65 jaar of ouder zijn.
- De optant moet onmiddellijk voorafgaand aan de optiebevestiging 15 jaar onafgebroken toelating en hoofdverblijf hebben in het Koninkrijk.
- De optant mag niet eerder de Nederlandse nationaliteit door optie hebben verkregen.

Optiegrond artikel 6.1i RWN – De optant die vóór 1 januari 1985 is geboren uit een moeder die ten tijde van zijn geboorte Nederlander was, terwijl de vader ten tijde van die geboorte niet-Nederlander was

Voor deze optie is geen vereiste van hoofdverblijf en toelating in het Koninkrijk van toepassing. Voor deze optiegrond moet de optant die een optieverklaring aflegt, naast de hierboven genoemde algemene eisen, aan de volgende eisen voldoen:⁷⁴

- De optant moet vóór 1 januari 1985 geboren zijn.
- De optant moet geboren zijn uit een vrouw die de Nederlandse nationaliteit bezat op de geboortedag van de optant.
- De optant moet een juridische vader hebben, die niet-Nederlander was ten tijde van zijn geboorte.
- De optant mag niet eerder de Nederlandse nationaliteit door optie hebben verkregen.

De afstamming een Nederlandse moeder en een niet-Nederlandse (juridische) vader wordt d.m.v. de volgende aanvullende documenten aangetoond⁷⁵:

- Nederlandse moeder:
 - Een kopie van de persoonskaart, of een afschrift uit de toepasselijke basisadministratie persoonsgegevens met historische gegevens van de moeder (of haar ouders), waarop onder meer hun nationaliteit is vermeld.
 - Een (zo nodig gelegaliseerde en vertaalde) verklaring van de autoriteit van het land van de nationaliteit van de echtgenoot van de moeder en een verklaring van de autoriteit van het land van geboorte van de optant, waaruit blijkt dat de moeder niet de nationaliteit van een van deze landen bezat op de dag van de geboorte van de optant.
 - Als beschikbaar: het origineel of een kopie van het Nederlandse paspoort van de moeder, dat geldig was op de dag van de geboorte van de optant.
- Niet-Nederlandse (juridische) vader:
 - Een kopie van de persoonskaart, of een afschrift uit de toepasselijke basisadministratie persoonsgegevens met historische gegevens van de vader, waarop onder meer zijn nationaliteit is vermeld.
 - Als sprake is van een huwelijk: een zo nodig gelegaliseerde en vertaalde huwelijksakte, tenzij het huwelijk blijkt uit de persoonskaart/het afschrift uit de toepasselijke basisadministratie persoonsgegevens van de ouders.

⁷⁴ Toelichting ad art. 6, lid 1, aanhef en onder h HRWN.

⁷⁵ Let op: in veel gevallen dient er een nationaliteitenonderzoek t.a.v. de moeder plaats te vinden, zie ook hieronder.

- Als sprake is van erkenning: een zo nodig gelegaliseerde en vertaalde erkenningssakte, tenzij de erkenning blijkt uit de geboorteakte of de persoonskaart/afschrift uit de toepasselijke basisadministratie persoonsgegevens van de optant.
- Alleen als sprake is van een buitenlandse gerechtelijke vaststelling vaderschap: een zo nodig gelegaliseerde en vertaalde buitenlandse uitspraak waarbij het vaderschap is vastgesteld van de vader van de optant.
- Een zo nodig gelegaliseerde en vertaalde verklaring van de autoriteiten van het land van nationaliteit van de vader waaruit blijkt dat hij die nationaliteit bezat op de dag van de geboorte van de optant.

NB: Het (openbare) Nationaliteitenregister van de IND kan door de optieautoriteit worden geraadpleegd om te beoordelen of de moeder voorafgaande aan de geboorte van de optant afstand heeft gedaan van de Nederlandse nationaliteit op grond van artikel 8, lid a of dat sprake is van verlies van de Nederlandse nationaliteit op grond van artikel 7, lid 2, 4 of 5 Wet op het Nederlanderschap en Ingezetenschap (WNI) van 1892.⁷⁶

NB: In de praktijk zijn de hierboven genoemde bewijsstukken voor het Nederlanderschap van de moeder zelden aanwezig. Onderzocht moet worden of de moeder nog Nederlander was op het moment van de geboorte van de optant, waarvoor vaak aanvullende stukken nodig zijn. Daarnaast moet het Nationaliteitenregister geraadpleegd worden betreffende de moeder, vader en de optant zelf, om te onderzoeken of deze personen op een bepaald moment Nederlander zijn geworden.

Optiegrond artikel 6.1k RWN – De optant die geboren is als kind van in artikel 6.1i of 6.1j bedoelde personen die het Nederlanderschap heeft verkregen of voor die verkrijging is overleden

Voor deze optie is geen vereiste van hoofdverblijf en toelating in het Koninkrijk van toepassing. Voor deze optiegrond moet de optant (minderjarig of meerderjarig) die een optieverklaring aflegt, naast de hierboven genoemde algemene eisen, aan de volgende eisen voldoen:

- De vader of moeder van de optant heeft door de optie bedoeld onder art. 6.1i of j RWN het Nederlanderschap verkregen of had dit kunnen verkrijgen, indien hij of zij niet was overleden.
- De afstamming is bewezen.

NB: in principe kunnen minderjarige kinderen van de persoon als bedoeld in artikel 6, eerste lid i of j RWN ook op grond van artikel 6, achtste lid RWN delen in de optie van de ouder. Het kind moet dan in tegenstelling tot zijn ouder wél toelating en hoofdverblijf hebben in het Koninkrijk om in de verkrijging van zijn ouder te kunnen delen. Als echter de optie als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onder k RWN wordt afgelegd, geldt dat vereiste niet.

⁷⁶ Immers, kennisgevingen ex artikel 7, lid 5, verlopen ex artikel 7, lid 4, vervallenverklaringen ex artikel 7, lid 2, opties en naturalisatie zijn onder meer opgenomen in het Nationaliteitenregister.

De afstamming van een ouder die door optie als bedoeld in art. 6.1 i of j RWN het Nederlanderschap heeft verkregen of had kunnen verkrijgen wordt d.m.v. de volgende documenten aangetoond:

- Een kopie van de bevestiging van de verkrijging van het Nederlanderschap van de ouder op grond van onderdeel i of j **of**, indien de ouder is overleden en dus niet het Nederlanderschap heeft kunnen verkrijgen, een overlijdensakte van de optiegerechtigde ouder, tenzij het overlijden blijkt uit de overgelegde persoonskaart van de ouder. Uiteraard moet bewezen worden door de optant dat zijn ouder via onderdeel i of j had kunnen opteren.
- Als de persoon als bedoeld in onderdeel i of j de moeder is; een zo nodig gelegaliseerde geboorteakte waaruit afstamming blijkt.
- Als de persoon als bedoeld in onderdeel i of j de vader is:
 - Als sprake is van een huwelijk: een zo nodig gelegaliseerde en vertaalde huwelijksakte, tenzij het huwelijk blijkt uit de persoonskaart⁷⁷ of een afschrift uit de toepasselijke basisadministratie persoonsgegevens van de ouders.
 - Als sprake is van (prenatale) erkenning:⁷⁸ een zo nodig gelegaliseerde en vertaalde prenatale erkenningsakte, tenzij de erkenning blijkt uit de geboorteakte, de persoonskaart of uit een afschrift uit de toepasselijke basisadministratie persoonsgegevens van de optant.
- Als de moeder of vader is overleden: een kopie van de persoonskaart of een afschrift uit de toepasselijke basisadministratie persoonsgegevens met historische gegevens van zijn of haar moeder of vader, bedoeld in onderdeel i of j, als hij of zij in Nederland heeft gewoond.

Optiegrond artikel 6.8 RWN – Medeverkrijging minderjarige

Het minderjarige niet-Nederlandse kind van de vader, moeder of adoptiefouder, die een verklaring tot verkrijging van het Nederlanderschap door optie aflegt, kan onder bepaalde voorwaarden in de optie delen.

Let op: bij medeverkrijging op basis van artikel 6.8 RWN zijn niet alle in par. 3.3.1 genoemde algemene (documenten)eisen van toepassing op het minderjarige kind van de hoofdoptant. De specifieke voorwaarden en documenteneisen voor medeverkrijging worden daarom hieronder apart benoemd:⁷⁹

- het kind staat in een familierechtelijke betrekking (d.m.v. juridische afstamming) tot de optant. Dit kan worden aangetoond d.m.v. van geboorte⁸⁰- en/of huwelijks- en/of erkenningsaktes, tenzij de gegevens uit deze aktes eerder zijn ingezien en opgenomen in de BRP.⁸¹
- In de optieverklaring van de hoofdoptant moet de medeverkrijging zijn vermeld. De (adoptief)ouder moet de algemene gegevens a t/m e zoals eerder benoemd in par. 3.3.1 ook voor het minderjarige kind verstrekken.

⁷⁷ Sinds 1994 worden geen persoonskaarten meer afgegeven.

⁷⁸ Voor deze optiegrond is alleen prenatale erkenning van toepassing (naast huwelijk).

⁷⁹ Zie toelichting ad art. 6, lid 8 HRWN.

⁸⁰ In geval van adoptiefkinderen wordt dit eventueel aangevuld met adoptieakte/ vonnis of andere stukken waarmee de adoptie kan worden aangetoond.

⁸¹ De vraag of sprake is van een familierechtelijke betrekking wordt beheerst door het Nederlandse internationaal privaatrecht.

- Het kind heeft sinds het afleggen van de optieverklaring toelating en hoofdverblijf in het Koninkrijk. Dit kan bijv. worden aangetoond d.m.v. een verblijfsdocument en/of een uittreksel uit de BRP van het minderjarige kind.
- De hoofdoptant verklaart in zijn verklaring omtrent verblijf en gedrag dat medeverkrijgers van 16 jaar of ouder geen gevaar vormen voor de openbare orde. Voor medeoptanten van 16 jaar of ouder wordt ook een aparte controle op eventuele criminele antecedenten uitgevoerd.⁸²
- In het geval dat de medeverkrijger 16 jaar of ouder is, geldt dat deze uitdrukkelijk met de medeverkrijging moet instemmen en zelfstandig de verklaring van verbondenheid moet afleggen. Voor medeverkrijgers tussen 12 en 16 jaar geldt dat zij hun zienswijze mogen geven (zie ook par. 3.3.1).

3.3.3 Vereiste documenten voor het Nationaliteitenregister van de IND

De volgende documenten worden volgens de HRWN door de uitvoeringsinstantie naar het Nationaliteitenregister van de IND in Rijswijk gestuurd:⁸³

- de optieverklaring;
- de bereidverklaring afleggen verklaring van verbondenheid;
- de afgelegde verklaring verblijf en gedrag;
- de gegevens betreffende de toelating (kopie verblijfsdocument, gegevens in verband met het verblijfsrecht uit de BRP, en, indien van toepassing, een BOT);
- de bereidheidsverklaring met betrekking tot het doen van afstand van de oorspronkelijke nationaliteit (indien van toepassing);
- de bevestiging met daarop vermeld:
 - de datum van uitreiking op de ceremonie;
 - de wijze van bekendmaking van de bevestiging;
 - of de verklaring van verbondenheid is afgelegd en hoe (mondeling of schriftelijk).

Instanties die gebruik maken van een eigen terugmeldformulier kunnen er ook voor kiezen om dit terugmeldformulier (met bovengenoemde informatie) naar de IND te sturen, tezamen met de hierboven genoemde bevestiging en overige stukken.

Indien van toepassing worden de volgende documenten ook naar de IND gestuurd:

- het volledig ingevulde uitwisselingsformulier als bedoeld in de Overeenkomst van Parijs van 10 september 1964; of
- het volledig ingevulde uitwisselingsformulier als bedoeld in het Memorandum of Understanding van 26 augustus 2008 (bij een persoon met de Surinaamse nationaliteit).

3.4 Wijzigingen in wet- en regelgeving gedurende de onderzoeksperiode

Hieronder zijn recente wijzigingen in wet- en regelgeving en beleidswijzigingen toegelicht, voor zover deze invloed hebben op de afdoening van optieverklaringen onder de onderzochte optiegronden in de onderzoeksperiode (2019-2020).

⁸² Voor (mede)optanten van jonger dan 16 jaar geldt de openbare orde eis niet.

⁸³ Toelichting art. 6, lid 3, par. 2.6 HRWN; zie ook art. 12, lid 1 BVVN.

Onderstaande wijzigingen betreffen enkel relevante inhoudelijke aanpassingen die toezien op de afdoening van optieverklaringen. Verduidelijkingen en tekstuele aanpassingen in de HRWN zijn hierom niet meegenomen:

1. Jaarlijks worden de optie-en naturalisatiegelden geïndexeerd en aangepast, zo ook in 2019 en 2020. Tevens worden de relevante modelformulieren aangepast (Model 1.25: Verklaring 'Ingelicht over betaling van optiegelden' tevens inverzuimstelling; alsook: Verklaring vrijgesteld van optiegelden).
2. Op 5 december 2019 is Model 1.33 (optiebevestiging) in de HRWN aangepast om het mogelijk te maken de informatie over het afleggen van de verklaring van verbondenheid op het model aan te kruisen. Daarop is ook de tekst van de paragrafen 2.6 en 2.12.5 bij artikel 6, derde lid, HRWN aangepast.⁸⁴
3. Daarnaast is op 5 december 2019 de lijst met landen waar polygamie en/of verstoring mogelijk is aangepast en zijn een aantal nieuwe landen toegevoegd.⁸⁵ Deze lijst is mogelijk relevant in het kader van de openbare orde eis (zie ook Model 1.14: Verklaring verblijf en gedrag).
4. Vanaf 19 december 2019 is het niet langer nodig om voor Noorwegen een uitwisselingsformulier (Model 1.35) te verzenden.⁸⁶ Naar aanleiding hiervan zijn de desbetreffende paragrafen in de HRWN aangepast.⁸⁷

⁸⁴ Staatscourant 2019, nr. 66282 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl).

⁸⁵ Staatscourant 2019, 66282 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl).

⁸⁶ Dit omdat Noorwegen vanaf 19 december 2019 niet langer partij is bij Hoofdstuk 1 van het Verdrag van Straatsburg, en evenmin partij is bij de Overeenkomst van Parijs van 10 september 1964.

⁸⁷ Staatscourant 2019, 66282 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl).

4 Resultaten dossieronderzoek en interviews

In dit hoofdstuk worden de resultaten van zowel het kwantitatieve als kwalitatieve onderzoek weergegeven. Het doel is om te beoordelen of er discrepanties zijn in de uitvoering van de optieprocedures door de bevoegde instanties en de wettelijke voorschriften die in de (H)RWN zijn uiteengezet. Met de resultaten wordt duidelijk of uit de optiedossiers van de uitvoeringsinstanties blijkt of de optie rechtmatig is bevestigd en of is voldaan aan de voorschriften zoals opgenomen in de HRWN. Ook maakt dit hoofdstuk duidelijk of het door de IND ontvangen optiedossier, dat gebruikt wordt voor opname in het Nationaliteitenregister, de volgens de HRWN voorgeschreven documenten bevat. In paragraaf 4.1 zijn de resultaten van het dossieronderzoek per instantie in kaart gebracht (gemeenten in Europees Nederland, het Caribisch deel van het Koninkrijk, het ministerie van Buitenlandse Zaken en de IND). In deze paragraaf is middels een tabel weergegeven welke documenten aanwezig waren in de onderzochte dossiers. Eventuele verklaringen voor missende documenten zijn benoemd. Daarnaast is de gemiddelde duur van de optieprocedure en het justitiële onderzoek benoemd.⁸⁸ Ook komt aan bod of uit de aanwezige documenten is te herleiden of de optant aan de eisen voor de betreffende optiegrond voldeed en of aangegeven kan worden dat de optant het Nederlanderschap rechtmatig heeft verkregen. Paragraaf 4.2 gaat vervolgens in op enkele opvallende (knel)punten die naar voren kwamen uit het dossieronderzoek en de interviews. Bij het beschrijven van de resultaten is rekening gehouden met het feit dat de optieprocedure kan verschillen per instantie.

Disclaimer

Hierbij moet worden opgemerkt dat in de HRWN niet duidelijk naar voren komt welke documenten precies in de gearcheverde dossiers bij de uitvoeringsinstanties aanwezig moeten zijn.⁸⁹ Het is dus niet duidelijk of het wettelijk verplicht is om bijvoorbeeld het uittreksel uit de BRP en originele aktes in het fysieke dossier op te nemen. Hier bestaat geen eenduidige richtlijn voor en het kan daarom per uitvoeringsinstantie verschillen welke documenten worden gearcheverd. Met het dossieronderzoek zijn de aanwezige documenten in het gearcheverde optiedossier gecontroleerd en is bekeken of daaruit herleidbaar was of de optant aan de optie-eisen voldoet. In dit hoofdstuk wordt het aangegeven wanneer bepaalde documenten niet in het dossier aanwezig waren, als gevolg waarvan niet herleidbaar was of aan alle optie-eisen was voldaan. Afwezigheid van de documenten betekent echter *niet* dat de uitvoeringsinstantie wettelijk onjuist heeft gehandeld, maar enkel dat niet alle procedurele stappen/documenten in het fysieke dossier zijn vastgelegd. Het volgt dan ook niet duidelijk uit de HRWN welke documentatie en administratie opgenomen moeten zijn in het dossier.

⁸⁸ Bij het berekenen van de gemiddelde duur wordt uitgegaan van het proces in dagen (inclusief weekenden), niet enkel werkdagen.

⁸⁹ Volgens de HRWN dient de instantie de optieverklaring en de daarbij horende documenten, alsmede afschriften van de optiebevestiging gedurende 12 jaar te archiveren (zie toelichting ad artikel 6, lid 3, par. 2.7). Het wordt echter niet toegelicht wat onder 'daarbij horende documenten' valt.

4.1 Resultaten dossieronderzoek bij uitvoeringsinstanties en de IND

4.1.1 Gemeenten

Gemeente 1

In Gemeente 1 zijn in totaal 79 optiedossiers uit 2019 en 2020 onderzocht. In de tabel hieronder wordt weergegeven welke documenten aanwezig zijn in de dossiers.

Tabel 2: aanwezige documenten in optiedossiers 2019 en 2020 Gemeente 1

Document	Optiegrond en aantal dossiers						TOTAAL (79)
	A (26)	E (1)	F (3)	G (32)	H (12)	Medeverkrijging (5, waarvan 4 jonger dan 16) ⁹⁰	
Optieverklaring	26	1	3	32	12	5	79
Verklaring verblijf en gedrag	26	1	3	32	12	5	79
Verklaring ingelicht betaling optiegelden	26	1	3	32	12	5	79
Factuur/ bewijs betaling optiegelden	26	1	3	32	12	3	77
Bericht Korpschef	25	1	3	31	12	4	76
Uittreksel justitiële gegevens	25	1	3	32	12	5	78
Optiebevestiging	26	1	3	32	12	5	79
Bereidverklaring afleggen VVV	26	1	3	32	12	5	79
Geldig identiteitsbewijs	25	1	3	31	11	5	76
BRP	1	1	1	2	0	0	5
Verblijfsdocument	23	1	3	28	12	5	72
Bewijs afleggen VVV	26	1	3	30	11	5	76
Geboorteakte ⁹¹ (tenzij eerder	2	0	0	3	1	2	8

⁹⁰ Bij medeverkrijging geldt in beginsel dat de vereiste verklaringen en documenten van en door de hoofdoptant moeten worden overlegd (en niet van de minderjarige kinderen). Uitzonderingen zijn reisdocumenten, geboorteaktes en documenten betreffende de verblijfsgegevens van de kinderen (verblijfsdocument en/of BRP). Voor medeoptanten van 16 jaar en ouder geldt bovendien dat een aparte bereidverklaring afleggen verklaring van verbondenheid moet worden getekend en de verklaring van verbondenheid zelfstandig moet worden afgelegd. Ook moet voor medeoptanten van 16 jaar of ouder een aparte check op criminele antecedenten worden uitgevoerd (zie ook par. 3.3.2).

⁹¹ In beginsel is de geboorteakte vereist (tenzij deze eerder is ingezien en opgenomen in de BRP), uitzonderingen daargelaten. Zie ook toelichting ad art. 6, lid 3 par. 2.2.5.2 HRWN.

ingezien/ opgenomen in BRP)							
-----------------------------------	--	--	--	--	--	--	--

1. Algemene documentatie in de dossiers

- Uit bovenstaande tabel blijkt dat bijna alle documenten voor het kunnen beoordelen of de optant aan de eisen voldoet in de meeste onderzochte optiedossiers uit Gemeente 1 opgenomen zijn, met uitzondering van het uittreksel uit de BRP om het onafgebroken hoofdverblijf in het Koninkrijk aan te tonen. In sommige dossiers miste daarnaast het verblijfsdocument en incidenteel het identiteitsbewijs. In een enkel geval miste de factuur of het bericht van de Korpschef.
- In totaal miste het uittreksel uit de BRP in 74 van de 79 dossiers (93%).⁹² Uit het interview met Gemeente 1 bleek dat de BRP altijd door de front- alsook de backoffice wordt geraadpleegd en een uittreksel wordt bekeken; dit wordt echter niet in het gearcheverde dossier bijgevoegd. Een uittreksel uit de BRP wordt wel naar het Nationaliteitenregister van de IND gestuurd. Ook wordt er in een checklist aanwezig in het dossier bijgehouden of en wanneer de BRP is gecontroleerd en of aanvullende informatie vanuit de IND (bijv. BOT) is aangevraagd. Er waren geen aanvullende documenten indicatief voor onafgebroken hoofdverblijf in de dossiers aanwezig.
- In 76 van de 79 dossiers (96%) uit Gemeente 1 was geen geboorteakte in het dossier aanwezig. Gemeente 1 gaf aan dat deze vaak niet in het fysieke dossier wordt opgenomen, omdat deze eerder zijn ingezien en de gegevens zijn opgenomen in de BRP. Het is daarom niet nodig om de originele akte bij het afleggen van de optieverklaring opnieuw te overleggen (zie ook par. 3.3).
- In 7 van de 79 dossiers (9%) ontbrak een geldig verblijfsdocument. Het kan daarbij gaan om EU-onderdanen, aangezien deze geen verblijfsdocument hoeven te overleggen. Echter, de nationaliteit is niet terug te halen uit de gegevens die door BIC geleverd zijn en het is dus onduidelijk om hoeveel aanvragen van EU-burgers het gaat.
- Incidenteel ontbrak een geldig identiteitsdocument of het bewijs en de wijze van afleggen van de verklaring van verbondenheid (beide in 3 dossiers, 3,8%).

2. Documentatie per optiegrond

- De extra documentatie vereist voor de specifieke optiegronden was in vrijwel alle dossiers aanwezig.
- In 1 van de 3 dossiers (33,3%) met optiegrond F was geen verklaring oud-Nederlanderschap bijgevoegd. Deze is echter niet in alle gevallen verplicht (zie par. 3.3.2); ook kunnen deze gegevens normaliter middels het inzien van de BRP worden gecontroleerd.

3. Duur processen⁹³

- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optieverklaring en de ondertekening van de optiebevestiging was **32 dagen**.⁹⁴

⁹² Percentages zijn afgerond.

⁹³ Bij het berekenen van de gemiddelde duur wordt uitgegaan van het proces in dagen (inclusief weekenden), niet enkel werkdagen.

⁹⁴ Dit was gemiddeld 39 dagen voor optiegrond A, 1 dag voor optiegrond E, 22 dagen voor optiegrond F, 30 dagen voor optiegrond G, 34 dagen voor optiegrond H, en 26 dagen voor medeverkrijging kind.

- De gemiddelde duur van alle optiegronden samen tussen het tekenen van de optiebevestiging en het uitreiken van de optiebevestiging was **24 dagen**.⁹⁵ Uit het interview met Gemeente 1 blijkt dat er jaarlijks een schema wordt gemaakt voor de naturalisatieceremonies van het opvolgende jaar, zodat deze ceremonies op vastgestelde data plaatsvinden.
- De gemiddelde duur van alle optiegronden samen tussen het aanvragen van het bericht van de Korpschef en het bericht van de Korpschef t.a.v. de criminele antecedenten was **6 dagen**.⁹⁶

4. Herleidbaarheid controle documenten

- Gemeente 1 hanteert een checklist die in het dossier wordt toegevoegd en waarin wordt bijgehouden of alle documenten zijn overlegd en/of ingezien.
- Het uittreksel uit de BRP was niet aanwezig in de dossiers, wel was in de checklist aangegeven dat deze was gecontroleerd. Omdat het uittreksel zelf in de gearchiveerde dossiers niet zichtbaar was, was niet in alle gevallen direct herleidbaar of bijv. aan de eis van onafgebroken hoofdverblijf of geboorte in het Koninkrijk werd voldaan.

Gemeente 2

In Gemeente 2 zijn in totaal 74 optiedossiers uit 2019 en 2020 onderzocht. In de tabel hieronder wordt weergegeven welke documenten aanwezig zijn in de dossiers.

Tabel 3: aanwezige documenten in optiedossiers 2019 en 2020 Gemeente 2

	Optiegrond en aantal dossiers						
	A (19)	E (2)	F (1)	G (43)	H (7)	I (2)	
Document							
Optieverklaring	19	2	1	43	7	2	74
Verklaring verblijf en gedrag	19	2	1	43	7	2	74
Verklaring ingelicht betaling optiegelden	0	0	0	0	0	0	0
Factuur/ bewijs betaling optiegelden	19	2	1	42	7	2	73
Bericht Korpschef	19	2	1	42	7	2	73
Uittreksel justitiële gegevens	19	2	1	43	7	2	74
Optiebevestiging	19	2	1	43	7	2	74
Bereidverklaring afleggen VVV	19	2	1	43	7	2	74
Geldig identiteitsbewijs	18	2	1	43	7	2	73
BRP	18	2	1	40	7	2	70
Verblijfsdocument	15	2	1	32	6	0	56
Bewijs afleggen VVV	19	2	1	43	7	2	74

⁹⁵ Deze berekening is gebaseerd op 73 van de 79 dossiers, aangezien in 6 dossiers de data ontbraken. Dit was gemiddeld 23 dagen voor optiegrond A, 15 dagen voor optiegrond E, 17 dagen voor optiegrond F, 29 dagen voor optiegrond G, 25 dagen voor optiegrond H, en 22 dagen voor medeverkrijging kind.

⁹⁶ Deze berekening is gebaseerd op 64 van de 79 dossiers, aangezien in 15 dossiers deze data ontbraken. Dit was gemiddeld 7 dagen voor optiegrond A, 7 dagen voor optiegrond F, 6 dagen voor optiegrond G, 7 dagen voor optiegrond H, en 7 dagen voor medeverkrijging kind.

Geboorteakte ⁹⁷ (tenzij eerder ingezien/opgenomen in BRP)	0	0	0	0	0	0	0
---	---	---	---	---	---	---	---

1. Algemene documentatie in de dossiers

- Uit bovenstaande tabel blijkt dat de volgende documenten voor het kunnen beoordelen of de optant aan de eisen voldoet in de onderzochte optiedossiers van Gemeente 2 in alle gevallen opgenomen zijn: optieverklaring, verklaring verblijf en gedrag, verzoek justitiële gegevens, optiebevestiging en het bewijs van het afleggen van de verklaring van verbondenheid.
- De volgende documenten missen in 1 van de 74 dossiers (1%) (let wel, dit kunnen verschillende dossiers betreffen): de factuur voor de optieverklaring, het verzoek voor bericht van de Korpschef, het antwoord van de Korpschef en een geldig identiteitsbewijs.
- In geen enkel dossier is de verklaring ingelicht betaling optiegelden opgenomen. Gemeente 2 geeft aan dat dit niet opgenomen wordt, omdat optanten altijd direct betalen bij het indienen van het verzoek. De factuur geeft in die gevallen voldoende informatie.
- In 4 van de 74 (5%) dossiers mist het uittreksel uit de BRP. In 1 van deze 4 dossiers is wel een BOT aanwezig. In de andere 3 dossiers zijn geen overige indicatieve documenten voor het aantonen van het hoofdverblijf aanwezig.
- Het verblijfsdocument mist in 18 van de 74 dossiers (24%). Het is mogelijk dat deze dossiers (deels) aanvragen van EU-burgers betreft, aangezien zij geen verblijfsdocument hoeven te overleggen. Echter, de nationaliteit is niet terug te halen uit de gegevens die door BIC geleverd zijn en het is dus onduidelijk om hoeveel aanvragen van EU-burgers het gaat.
- In geen enkel dossier is de geboorteakte opgenomen. Gemeente 2 gaf aan dat deze over het algemeen niet worden opgenomen in de fysieke dossiers, aangezien deze aktes meestal eerder zijn ingezien en de gegevens zijn opgenomen in de BRP.

2. Documentatie per optiegrond

- De extra documentatie vereist voor de specifieke optiegronden was in vrijwel alle dossiers aanwezig.
- In de dossiers met optiegrond G zijn geen huwelijksaktes aanwezig. Gemeente 2 gaf aan dat de gegevens betreffende het huwelijk digitaal worden gecontroleerd middels de BRP en de originele akte derhalve niet wordt opgenomen in het fysieke dossier (zie ook uitleg over geboorteakte hierboven).

3. Duur processen

- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optieverklaring en de ondertekening van de optiebevestiging was **51 dagen**.⁹⁸
- De gemiddelde duur van alle optiegronden samen tussen het tekenen van de optiebevestiging en het uitreiken van de optiebevestiging was **55 dagen**.⁹⁹

⁹⁷ In beginsel is de geboorteakte vereist (tenzij deze eerder is ingezien en opgenomen in de BRP), uitzonderingen daargelaten. Zie ook toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.2.5.2) HRWN.

⁹⁸ Voor optiegrond A was dit gemiddeld 57 dagen, 45 dagen voor optiegrond E, 58 voor optiegrond F, 61 voor optiegrond G, 66 voor optiegrond H, en 47 voor optiegrond I.

⁹⁹ Voor optiegrond A was dit gemiddeld 56 dagen, 64 dagen voor optiegrond E, 73 voor optiegrond F, 54 voor optiegrond G, 48 voor optiegrond H, en 89 voor optiegrond I.

- Niet in alle dossiers is bekend hoeveel tijd er tussen het verzoek van de Korpschef en het antwoord hierop zat. In de 55 dossiers (74%) waar dit wel bekend was, duurde het gemiddeld **10 dagen** tussen het verzoek en het antwoord van de Korpschef.

4. Herleidbaarheid controle documenten

- Er is geen checklist in de dossiers aanwezig waarop is aangegeven welke documenten in het dossier zijn opgenomen en/of welke documenten zijn gecontroleerd. Ook is geen parafenlijst aanwezig, al zijn wel gemeentelijke stempels/handtekeningen zichtbaar op een aantal documenten. Echter, is het niet duidelijk herleidbaar hoe het proces van controle van de documenten en optie-eisen precies is verlopen.
- Uit enkele dossiers kan niet herleid worden of aan de eisen van onafgebroken hoofdverblijf is voldaan vanwege het ontbreken van het uittreksel uit de BRP in het gearhiveerde dossier (4 dossiers).

Gemeente 3

In Gemeente 3 zijn in totaal 38 optiedossiers uit 2019 en 2020 onderzocht. In de tabel hieronder wordt weergegeven welke documenten aanwezig zijn in de dossiers.

Tabel 4: aanwezige documenten in optiedossiers 2019 en 2020 Gemeente 3

Document	Optiegrond en aantal dossiers				
	A (16)	F (1)	G (16)	H (5)	Totaal (38)
Optieverklaring	16	1	16	5	38
Verklaring verblijf en gedrag	16	1	16	5	38
Verklaring ingelicht betaling optiegelden	16	1	16	5	38
Factuur/ bewijs betaling optiegelden	16	1	13	5	35
Bericht Korpschef	11	1	14	5	31
Uittreksel justitiële gegevens	16	0	16	5	37
Optiebevestiging	16	1	16	5	38
Bereidverklaring afleggen VVV	16	1	16	5	38
Geldig identiteitsbewijs	13 ¹⁰⁰	1	16	5	35
BRP	16	1	16	5	38
Verblijfsdocument	16	1	13	3	33 ¹⁰¹
Bewijs afleggen VVV	8	1 ¹⁰²	7	3	19

100 In 2 van de 3 dossiers waar een identiteitsbewijs miste, was in plaats daarvan een geboorteakte aanwezig.

101 In alle dossiers was de BRP gecontroleerd.

102 De manier van afleggen van verklaring van verbondenheid onbekend.

Geboorteakte ¹⁰³ (tenzij eerder ingezien/opgenomen in BRP)	2	0	1	0	3
---	---	---	---	---	---

1. Algemene documentatie in de dossiers

- Uit bovenstaande tabel blijkt dat de documenten voor het kunnen beoordelen of de optant aan de eisen voldoet bij Gemeente 3 in vrijwel alle dossiers zijn opgenomen, met uitzondering van het bewijs voor het afleggen van de verklaring van de verbondenheid en de manier waarop deze is afgelegd. Eveneens miste in enkele gevallen een geldig verblijfsdocument en/of het bericht van de Korpschef.
- In totaal miste de bevestiging dat de verklaring van verbondenheid is afgelegd in 19 van de 38 dossiers (50%). Uit het interview met Gemeente 3 blijkt dat de aanwezigheid van optanten bij de naturalisatieceremonie wordt bijgehouden d.m.v. een excelbestand. Dit wordt echter niet zichtbaar in het dossier vastgelegd. Het wordt dus bijgehouden of de verklaring van verbondenheid daadwerkelijk is afgelegd en op welke wijze, alleen mist het bewijs dat deze is afgelegd regelmatig in de gearchiveerde dossiers.
- In 5 van de 38 dossiers (13%) ontbrak een geldig verblijfsdocument. Het kan daarbij gaan om EU-onderdanen, aangezien zij geen verblijfsdocument hoeven te overleggen. Omdat uit de door BIC geleverde data niet duidelijk wordt welke nationaliteit de optanten hadden, kan dit echter niet achterhaald worden. Gemeente 3 gaf wel aan dat het incidenteel voorkomt dat er bij de tweede check van het dossier wordt vastgesteld dat (de geldigheid van) het verblijfsdocument in eerste instantie niet goed is gecontroleerd.
- Het onafgebroken hoofdverblijf werd in alle dossiers van Gemeente 3 aangetoond d.m.v. een uittreksel uit de BRP (incl. historische adressen). Er waren geen aanvullende documenten indicatief voor onafgebroken hoofdverblijf in de dossiers aanwezig. Gemeente 3 gaf aan dat dit wel is vereist indien het onafgebroken hoofdverblijf niet voldoende uit de BRP blijkt. Dit komt in de praktijk echter zelden voor.
- In 7 van de 38 dossiers (18%) ontbrak een verzoek om bericht van de Korpschef, en dus ook het bericht van de Korpschef t.a.v. het (niet) voorkomen van de optant in het politieregister. Wel was in (bijna¹⁰⁴) alle dossiers een uittreksel van de justitiële gegevens aanwezig. Deze kunnen direct digitaal worden ingezien door Gemeente 3.
- In bijna alle dossiers was de geboorteakte niet opgenomen. Gemeente 3 gaf aan dat deze over het algemeen niet worden opgenomen in de dossiers, aangezien deze aktes meestal eerder zijn ingezien en de gegevens zijn opgenomen in de BRP.

1. Documentatie per optiegrond

- In de dossiers met optiegrond G was geen huwelijksakte opgenomen. Gemeente 3 gaf aan dat de gegevens betreffende het huwelijk digitaal worden gecontroleerd middels de BRP en de originele akte derhalve niet

¹⁰³ In beginsel is de geboorteakte vereist (tenzij deze eerder is ingezien en opgenomen in de BRP), uitzonderingen daargelaten. Toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.2.5.2) HRWN.

¹⁰⁴ Met uitzondering van 1 optiedossier met optiegrond F.

wordt opgenomen in het fysieke dossier (zie ook uitleg over geboortekte hierboven).¹⁰⁵

2. Duur processen

- De gemiddelde tijdsperiode tussen de ondertekening van de optieverklaring en de ondertekening van de optiebevestiging was **20 dagen**.¹⁰⁶
- De gemiddelde duur tussen de ondertekening van de optiebevestiging en het uitreiken van de optiebevestiging was **27 dagen**.¹⁰⁷ Uit het interview blijkt dat er jaarlijks een schema wordt gemaakt voor de naturalisatieceremonies van het opvolgende jaar en dat deze dus op vaste data plaatsvinden.
- In de meeste dossiers is een bericht van de Korpschef t.a.v. het (niet) voorkomen van de optant in het politieregister aanwezig. Echter, regelmatig is er geen of enkel één datum aangegeven in de vorm van een stempel of aantekening. Hierdoor is het onduidelijk hoe lang de politiecheck precies duurt.

3. Herleidbaarheid controle documenten

- Door middel van een inhoudsblad ingevoegd in de dossiers is inzichtelijk welke documentatie in het dossier is opgenomen en/of welke documentatie is gecontroleerd.
- Over het algemeen was uit te gearchiveerde dossiers goed te herleiden of de optant aan de optie-eisen voldeed. In de helft van de dossiers was echter niet te herleiden of en op welke wijze de verklaring van verbondenheid was afgelegd.

Gemeente 4

In Gemeente 4 zijn in totaal 23 optiedossiers uit 2019 en 2020 onderzocht. In de tabel hieronder wordt weergegeven welke documenten aanwezig zijn in de dossiers.

Tabel 5: aanwezige documenten in optiedossiers 2019 en 2020 Gemeente 4

	Optiegrond en aantal dossiers				
	A (9)	F (2)	G (9)	H (3)	Totaal (23)
Document					
Optieverklaring	9	2	9	3	23
Verklaring verblijf en gedrag	9	2	9	3	23
Verklaring ingelicht betaling optiegelden	9	2	9	3	23
Factuur/ bewijs betaling optiegelden	5	2	9	1	17
Bericht Korpschef	9	2	9	3	23
Uittreksel justitiële gegevens	9	2	9	3	23
Optiebevestiging	9	2	9	3	23
Bereidverklaring afleggen VVV	9	2	9	3	23

¹⁰⁵ In 1 van de 6 dossiers (16,7%) met optiegrond G was er aanvullend een reisdocument van de Nederlandse partner aanwezig.

¹⁰⁶ Dit was gemiddeld 21 dagen voor optiegrond A, 13 dagen voor optiegrond F, 22 dagen voor optiegrond G, en 19 dagen voor optiegrond H.

¹⁰⁷ Dit was gemiddeld 31 dagen voor optiegrond A, 22 dagen voor optiegrond F, 24 dagen voor optiegrond G, en 19 dagen voor optiegrond H.

Geldig identiteitsbewijs	9	2	9	3	23
BRP	1	0	0	0	1
Verblijfsdocument	9	2	6	2	19
Bewijs afleggen VVV	9	2	9	3	23
Geboorteakte ¹⁰⁸ (tenzij eerder ingezien/opgenomen in BRP)	0	0	0	0	0

1. Algemene documentatie in de dossiers

- Uit bovenstaande tabel blijkt dat de volgende documenten voor het kunnen beoordelen of de optant aan de eisen voldoet in de dossiers van Gemeente 4 in nagenoeg alle gevallen aanwezig zijn: optieverklaring, optiebevestiging, verklaring verblijf en gedrag, verklaring ingelicht betaling optiegelden, verzoek en antwoord bericht Korpschef, justitiële gegevens, bereidverklaring afleggen verklaring van verbondenheid, geldig identiteitsbewijs en bewijs afleggen verklaring van verbondenheid.
- De volgende documentatie was in een aantal dossiers niet aanwezig:
 - De factuur van de betaling bij afleggen van de optieverklaring was in 6 van de 23 dossiers (26%) afwezig. Wel kan altijd achteraf in het betalingssysteem van de gemeente worden gecontroleerd of de betaling is voltooid.
 - Het uittreksel uit de BRP was in alle dossiers afwezig, op één dossier na. Gemeente 4 gaf tijdens het interview aan dat de BRP tijdens het intakegesprek met de optant digitaal wordt gecontroleerd en vervolgens niet meer wordt opgenomen in het fysieke dossier.
 - Het verblijfsdocument was in 4 van de 23 dossiers afwezig (17%). Het kan daarbij gaan om EU-onderdanen, aangezien zij geen verblijfsdocument hoeven te overleggen. Omdat uit de door BIC geleverde data niet duidelijk wordt welke nationaliteit de optanten hadden, kan dit echter niet achterhaald worden. Daarnaast gaf Gemeente 4 aan dat de verblijfstitel altijd middels de BRP wordt gecontroleerd.
- In geen van de dossiers was een geboorteakte aanwezig. Gemeente 4 gaf aan dat deze over het algemeen niet worden opgenomen in de dossiers, aangezien deze aktes meestal eerder zijn ingezien en de gegevens zijn opgenomen in de BRP.

2. Documentatie per optiegrond

- Bij optiegrond G was in geen enkel dossier een huwelijksakte aanwezig of documenten t.a.v. de Nederlandse partner, zoals een identiteitsbewijs. Gemeente 4 gaf aan dat de gegevens betreffende het huwelijk digitaal worden gecontroleerd middels de BRP en derhalve niet worden opgenomen in het fysieke dossier (zie ook uitleg over geboorteakte).

3. Duur processen

- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optieverklaring en de ondertekening van de optiebevestiging was **14 dagen**.¹⁰⁹

¹⁰⁸ In beginsel is de geboorteakte vereist (tenzij deze eerder is ingezien en opgenomen in de BRP), uitzonderingen daargelaten. Toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.2.5.2) HRWN.

¹⁰⁹ Dit was gemiddeld 12 dagen voor optiegrond A, 9 dagen voor optiegrond F, 16 dagen voor optiegrond G, en 13 dagen voor optiegrond H.

- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de bevestiging en het uitreiken van de optiebevestiging was **34 dagen**.¹¹⁰ Uit het interview met Gemeente 4 blijkt dat de naturalisatieceremonie ongeveer 1 keer per maand wordt georganiseerd, de data hiervoor worden jaarlijks vastgesteld.
- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen het verzoek om bericht van de Korpschef en het antwoord van de Korpschef was **8 dagen**. Echter, waren deze data maar van enkele dossiers bekend (9 dossiers in totaal), dus dit kan niet worden gegeneraliseerd naar de overige dossiers. Gemeente 4 geeft aan dat de politie in principe wekelijks een terugkoppeling geeft.

4. Herleidbaarheid controle documenten

- In de dossiers is geen checklist aanwezig en ook geen parafenbrief, waardoor uit het fysieke, gearchiveerde dossier niet zichtbaar wordt of en op welke wijze de documenten waren gecontroleerd. De documentatie was waar nodig voorzien van een handtekening en gemeentelijke stempel. De datum en wijze van afleggen verklaring van verbondenheid was op de optiebevestiging aangegeven.
- Omdat het uittreksel uit de BRP niet in de gearchiveerde dossiers aanwezig was, was vaak niet te herleiden of de betrokkene aan het vereiste van hoofdverblijf voldeed. Omdat eveneens de gegevens uit de geboorte- en huwelijksaktes digitaal worden ingezien en niet toegevoegd worden aan het fysieke dossier, was niet uit het gearchiveerde dossier te herleiden of aan het vereiste van geboorte in het Koninkrijk (optiegrond A) of gehuwd zijn met een Nederlander (optiegrond G) werd voldaan. Gegevens m.b.t. het huwelijk waren wel op de optieverklaring vermeld. Ten slotte was in sommige dossiers niet duidelijk of de optiegelden waren voldaan, omdat de factuur ontbrak.

Gemeente 5

In Gemeente 5 zijn in totaal 17 optiedossiers uit 2019 en 2020 onderzocht (alle dossiers uit deze periode). In de tabel hieronder wordt weergegeven welke documenten aanwezig zijn in de dossiers.

Tabel 6: aanwezige documenten in optiedossiers 2019 en 2020 Gemeente 5

	Optiegrond en aantal dossiers			
	A (5)	G (6) ¹¹¹	H (5)	Totaal (16) ¹¹²
Document				
Optieverklaring	5	6	5	16
Verklaring verblijf en gedrag	5	6	5	16
Verklaring ingelicht betaling optiegelden	5	6	5	16
Factuur/bewijs betaling optiegelden	5	6	5	16

¹¹⁰ Dit was gemiddeld 35 dagen voor optiegrond A, 53 dagen voor optiegrond F, 31 dagen voor optiegrond G, en 43 dagen voor optiegrond H.

¹¹¹ 1 van de dossiers bleek niet volledig ingescand te zijn en is daarom niet meegenomen in de analyse.

¹¹² 1 van de dossiers bleek niet volledig ingescand te zijn en is daarom niet meegenomen in deze analyse.

Bericht Korpschef	5	6	4	15
Uittreksel justitiële gegevens	5	6	5	16
Optiebevestiging	5	6	5	16
Bereidverklaring afleggen VVV	5	6	5	16
Geldig identiteitsbewijs	3	4	5	13
BRP	1	0	2	3
Verblijfsdocument	5	5	2	12
Bewijs afleggen VVV	5 ¹¹³	6	5	16
Geboorteakte ¹¹⁴ (tenzij eerder ingezien/opgenomen in BRP)	0	0	0	0

1. Algemene documentatie in de dossiers

- Uit bovenstaande tabel blijkt dat de volgende documenten voor het kunnen beoordelen of de optant aan de eisen voldoet in de dossiers van Gemeente 5 in bijna alle gevallen aanwezig waren:¹¹⁵ optieverklaring, verklaring verblijf en gedrag en verklaring ingelicht betaling optiegelden, factuur betaling optiegelden, uittreksel justitiële gegevens, optiebevestiging, de bereidverklaring afleggen verklaring van verbondenheid en het bewijs van afleggen van de verklaring van verbondenheid (dit laatste staat vaak handgeschreven op de optiebevestiging, na aanpassing van het formulier staat dit nu voorgedrukt op de bevestiging).
- De volgende documentatie was in een aantal dossiers niet aanwezig:
 - Het uittreksel uit de BRP was in de meeste dossiers niet aanwezig, namelijk in 14 van de 17 dossiers was deze afwezig (82%). Uit het interview met Gemeente 5 bleek dat de BRP digitaal kan worden ingezien en dat deze derhalve vaak niet in het fysieke optiedossier wordt opgenomen.
 - Een geldig identiteitsbewijs was niet in alle dossiers aanwezig, dit document miste in totaal in 4 dossiers (29%). Gemeente 5 had voor elk van deze dossiers een juridisch valide verklaring waarom het geldig identiteitsbewijs niet aanwezig was, zoals dat er sprake was van bewijsnood.
 - In 2 van de 17 dossiers (11,8%) miste het bericht van de Korpschef. In 1 van deze dossiers was wel justitiële documentatie aanwezig, waaruit bleek dat de optant geen strafblad had.
 - Het verblijfsdocument was in 5 van de 17 dossiers (29%) afwezig. Echter, Gemeente 5 gaf aan dat deze 5 dossiers allemaal betrekking hadden op EU-onderdanen, door hen hoeft geen verblijfsvergunning overlegd te worden.¹¹⁶

¹¹³ In 2 dossiers (12%) was niet duidelijk op welke wijze de verklaring van verbondenheid was afgelegd (mondeling of schriftelijk).

¹¹⁴ In beginsel is de geboorteakte vereist (of bewijs dat deze is ingezien), uitzonderingen daargelaten. Toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.2.5.2) HRWN.

¹¹⁵ Met uitzondering van 1 dossier (optiegrond G), waarin vrijwel alle documentatie miste.

¹¹⁶ Dit was door digitale aanlevering van de dossiers te achterhalen, ondanks dat dit niet uit INDiGO gehaald kon worden. Bij het onderzoeken van de fysieke dossiers is niet bijgehouden welke nationaliteit de optant had.

- De geboorteakte was in geen enkel dossier aanwezig. Gemeente 5 gaf aan dat deze over het algemeen niet worden opgenomen in de dossiers, aangezien deze meestal eerder zijn ingezien en de gegevens zijn opgenomen in de BRP.

2. Documentatie per optiegrond

- Bij optiegrond G was de huwelijksakte in enkel 1 dossier aanwezig. Gemeente 5 gaf aan dat de gegevens betreffende het huwelijk digitaal worden gecontroleerd middels de BRP en derhalve niet worden opgenomen in het fysieke dossier (zie ook uitleg over geboorteakte).

3. Duur processen

- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optieverklaring en de ondertekening van de optiebevestiging was **37 dagen**.¹¹⁷
- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen ondertekening van de bevestiging en uitreiking van de optiebevestiging was **9 dagen**. Gemeente 5 gaf aan dat de naturalisatieceremonie per optant/gezin wordt ingepland en dat deze vrij snel na het tekenen van de bevestiging wordt georganiseerd. Bovendien worden op de landelijke Naturalisatiedag op 15 december degenen die dat jaar geopteerd hebben allemaal nogmaals uitgenodigd.
- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen het verzoek om bericht van de Korpschef en het antwoord van de Korpschef was **8 dagen**. Bij 4 dossiers (van optiegrond G en H) zat er enkel één dag tussen het verzoek en het antwoord. Gemeente 5 gaf aan dat het politieonderzoek tijdens COVID-19 in sommige gevallen 4 tot 6 weken kon duren, nu is dit weer wat korter.

4. Herleidbaarheid controle documenten

- In de dossiers is geen checklist aanwezig en ook geen parafenbrief, waardoor niet in alle gevallen herleid kon worden hoe de controle van de optie-eisen had plaatsgevonden. De documentatie was waar nodig wel voorzien van een handtekening en gemeentelijke stempel. De datum en wijze van afleggen verklaring van verbondenheid was handgeschreven op de optiebevestiging aangegeven.
- Omdat het uittreksel uit de BRP niet in de gearchiveerde dossiers aanwezig was, was vaak niet te herleiden of de betrokkene aan het vereiste van onafgebroken hoofdverblijf voldeed. Omdat eveneens de gegevens uit de geboorte- en huwelijksaktes digitaal worden ingezien en niet toegevoegd worden aan het fysieke dossier, was niet in alle gevallen te herleiden of aan het vereiste van geboorte in het Koninkrijk (optiegrond A) of gehuwd zijn met een Nederlander (optiegrond G) werd voldaan.
- In de dossiers waarin een geldig identiteitsbewijs miste, kon de identiteit enkel uit het verblijfsdocument worden achterhaald.

Gemeente 6

In Gemeente 6 zijn in totaal 3 optiedossiers uit 2019 en 2020 onderzocht (alle dossiers uit deze periode). In de tabel hieronder wordt weergegeven welke documenten aanwezig zijn in de dossiers. Er heeft geen interview met Gemeente 6 plaatsgevonden, wel zijn er telefonisch enkele punten besproken.

¹¹⁷ Dit was gemiddeld 53 dagen voor optiegrond A, 31 dagen voor optiegrond G, en 29 dagen voor optiegrond H.

Tabel 7: aanwezige documenten in optiedossiers 2019 en 2020 Gemeente 6

	Optiegrond en aantal dossiers		
Document	G (1)	H (2)	Totaal (3)
Optieverklaring	1	2	3
Verklaring verblijf en gedrag	1	2	3
Verklaring ingelicht betaling optiegelden	0	0	0
Factuur/ bewijs betaling optiegelden	1	2	3
Bericht Korpschef	1	2	3
Uittreksel justitiële gegevens	1	1	2
Optiebevestiging	1	2	3
Bereidverklaring afleggen VVV	1	2	3
Geldig identiteitsbewijs	1	2 ¹¹⁸	3
BRP	1	0 ¹¹⁹	1
Verblijfsdocument	1	1	2
Bewijs afleggen VVV	1 ¹²⁰	2	3
Geboorteakte ¹²¹ (tenzij eerder ingezien/opgenomen in BRP)	0	0	0

1. Algemene documentatie in de dossiers

- Uit bovenstaande tabel blijkt dat het merendeel van de documenten voor het kunnen beoordelen of de optant aan de eisen voldoet in de onderzochte optiedossiers bij Gemeente 6 opgenomen zijn, met uitzondering van de verklaring ingelicht over betaling van optiegelden. Dit ontbrak in alle dossiers (100%). Gemeente 6 gaf aan dat het niet duidelijk is waarom dit niet in de onderzochte dossiers is opgenomen. Echter, kan dit ermee samenhangen dat pas vanaf 2020 het programma I-burgerzaken wordt gebruikt, waarin ook alle modelverklaringen zijn opgenomen.¹²²
- In 2 van de 3 dossiers (67%) miste het uittreksel uit de BRP. Gemeente 6 gaf aan dat de BRP altijd wordt gecontroleerd op toelating en hoofdverblijf, maar dat deze niet (altijd) zichtbaar in het dossier wordt opgenomen.
- In één van de drie dossiers (33%) ontbrak een geldig verblijfsdocument.¹²³

¹¹⁸ In 1 dossier was de geldigheid van de verblijfsvergunning verlopen.

¹¹⁹ Gemeente 6 heeft het onafgebroken hoofdverblijf bevestigd, maar het is onduidelijk op basis waarvan (BRP ontbreekt in de dossiers).

¹²⁰ De wijze van afleggen verklaring van verbondenheid is onbekend.

¹²¹ In beginsel is de geboorteakte vereist (tenzij deze eerder is ingezien en opgenomen in de BRP), uitzonderingen daargelaten. Zie toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.2.5.2) HRWN.

¹²² Door personeelwisselingen was Gemeente 6 niet beschikbaar voor een interview, een aantal punten zijn kort (telefonisch) besproken.

¹²³ In dit geval was de geldigheid van het verblijfsdocument verlopen.

- Ook ontbrak in één van de dossiers het uittreksel justitiële gegevens. Gemeente 6 gaf aan dat dit uittreksel normaliter altijd wordt opgevraagd. In dit specifieke geval bleek uit een mailwisseling dat een justitiële check is gedaan. Deze justitiële check is echter niet zichtbaar in het dossier vastgelegd.
- De geboorteakte was in geen enkel dossier aanwezig. Gemeente 6 gaf aan dat geboorteaktes over het algemeen niet worden opgenomen in de dossiers, aangezien deze meestal eerder zijn ingezien en de gegevens zijn opgenomen in de BRP.

2. Documentatie per optiegrond

- In het dossier met optiegrond G was geen huwelijksakte opgenomen. Wel was een uittreksel uit de BRP aanwezig waarop de gegevens betreffende het huwelijk vermeld stonden.

3. Duur processen

- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optieverklaring en de ondertekening van de optiebevestiging was **7 dagen**.¹²⁴
- De gemiddelde duur tussen de ondertekening van de optiebevestiging en het uitreiken van de optiebevestiging **8 dagen**.¹²⁵
- In alle dossiers was een bericht van de Korpschef t.a.v. het (niet) voorkomen van de optant in het politieregister aanwezig. Echter, er was enkel één datum aangegeven in de vorm van een stempel of aantekening. Hierdoor is het onduidelijk hoe lang de politiecheck precies duurt.

4. Herleidbaarheid controle documenten

- In de dossiers van Gemeente 6 is geen checklist in de dossiers aanwezig waarop is aangegeven welke documentatie in het dossier is opgenomen en/of welke documentatie is gecontroleerd.
- In één dossier was vanwege het ontbreken van het uittreksel BRP niet herleidbaar of aan de eis van onafgebroken hoofverblijf werd voldaan.

4.1.2 Het Caribische deel van het Koninkrijk

Kabinet van de Gouverneur 1

In Kabinet van de Gouverneur 1 zijn in totaal 90 optiedossiers uit 2019 en 2020 onderzocht. In de tabel hieronder wordt weergegeven welke documenten aanwezig zijn in de dossiers.

Tabel 9: aanwezige documenten in optiedossiers 2019 en 2020 Kabinet van de Gouverneur 1

	Optiegrond en aantal dossiers					Medeverkrijging minderjarige (2) ¹²⁶	Totaal (90)
	A (25)	E (1)	F (5)	G (44)	H (13)		

¹²⁴ Dit was 14 dagen voor optiegrond G (1 dossier), en gemiddeld 4 dagen voor optiegrond H (2 dossiers).

¹²⁵ Dit was 7 dagen voor optiegrond G (1 dossier), en gemiddeld 7 dagen voor optiegrond H (2 dossiers).

¹²⁶ Bij medeverkrijging geldt in beginsel dat de vereiste verklaringen en documenten enkel van de hoofdoptant moeten worden overlegd (en niet door de minderjarige kinderen). Uitzonderingen zijn reisdocumenten, geboorteaktes, en documenten betreffende de verblijfsgegevens van de kinderen (verblijfsdocument en BRP). Voor medeovertanten van 16 jaar en ouder geldt bovendien dat een aparte bereidverklaring afleggen van verbondenheid moet worden getekend en de verklaring van verbondenheid zelfstandig moet worden afgelegd, alsook een check op criminele antecedenten moet worden uitgevoerd.

Document							
Optieverklaring	25	1	5	44	13	2	90
Verklaring verblijf en gedrag	25	1	5	44	13	2	90
Verklaring ingelicht betaling optiegelden	25	1	5	44	13	2	90
Factuur/bewijs betaling optiegelden	25	1	5	44	13	2	90
Bericht Korpschef	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Uittreksel justitiële gegevens	25	1	5	44	13	2	90
Optiebevestiging	25	1	5	44	13	2	90
Bereidverklaring afleggen VVV	25	1	5	44	13	2	90
Geldig identiteitsbewijs	25	1	5	44	13	2	90
BRP	25	1	5	44	13	2	90
Verblijfsdocument	25	1	5	44	13	2	90
Bewijs afleggen VVV	25	1	5	44	13	2	90
Geboorteakte ¹²⁷ (tenzij eerder ingezien/opgenomen in BRP)	25	1	5	44	13	2	90

1. Algemene documentatie in de dossiers

- Uit bovenstaande tabel blijkt dat de documenten voor het kunnen beoordelen of de optant aan de eisen voldoet in alle onderzochte dossiers bij Kabinet van de Gouverneur 1 zijn opgenomen.
- In een aantal dossiers zijn naast het uittreksel uit de toepasselijke basisadministratie persoonsgegevens aanvullende documenten opgenomen om het vereiste van onafgebroken hoofdverblijf aan te tonen, zoals schoolrapporten, schooldiploma's of vaccinatieboekjes.

2. Documentatie per optiegrond

- Alle extra documentatie vereist voor de specifieke optiegronden is aanwezig in de dossiers.

3. Duur processen

- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optieverklaring en de ondertekening van de optiebevestiging was **237 dagen**.¹²⁸ De gemiddelde duur is daarmee langer dan de wettelijke termijn die voor optie geldt (maximaal 26 weken). Kabinet van de Gouverneur 1 geeft aan dat hier drie redenen aan ten grondslag liggen. Allereerst duurt het vaak lang voordat optanten ontbrekende documenten overleggen. Daarnaast neemt het aanleveren van BOT's door de toelatingsautoriteit veel tijd in beslag. De achtergrond daarvan is onderbezetting bij de toelatingsautoriteit. Tot slot komt het incidenteel voor dat het justitiële onderzoek langer duurt (bijv. indien er strafzaken lopen), dit vraagt dan om verdere communicatie met het Openbaar Ministerie. Het

¹²⁷ In beginsel is de geboorteakte vereist (tenzij deze eerder is ingezien), uitzonderingen daargelaten. Zie toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.2.5.2) HRWN.

¹²⁸ Dit was gemiddeld 203 dagen voor optiegrond A, 106 dagen voor optiegrond E (1 dossier), 195 dagen voor optiegrond F, 252 dagen voor optiegrond G, en 253 dagen voor optiegrond H.

overschrijden van de wettelijke termijn heeft derhalve hoofdzakelijk te maken met afhankelijkheid van derde partijen.

- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen ondertekening van de bevestiging en de uitreiking van de optiebevestiging was **63 dagen**.¹²⁹
- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen het verzoek aan het Openbaar Ministerie voor het verstrekken van justitiële gegevens en het antwoord hierop was **17 dagen**. Er wordt geen apart verzoek voor de Korpschef ingediend, dit verloopt geheel via het Openbaar Ministerie.

4. Herleidbaarheid controle documenten

- Uit de dossiers van Kabinet van de Gouverneur 1 was zeer goed te herleiden welke documenten aanwezig waren en op welke wijze deze gecontroleerd waren. In alle dossiers waren de documenten op vaste volgorde geplaatst en was een checklist toegevoegd, zodat snel duidelijk was of alle documenten aanwezig waren.
- Daarnaast was een parafenbrief in de dossiers aanwezig, waarop te zien was welke medewerkers akkoord hadden gegeven voor het verkrijgen van het Nederlanderschap door de optie.
- In elk dossier was een analyse- en adviesblad toegevoegd, waarop te zien was aan welke eisen de optant voldeed en welk advies werd gegeven ten aanzien van het verkrijgen van het Nederlanderschap. Dit advies wordt door de medewerker backoffice opgesteld en gecontroleerd door de plaatsvervangend Directeur, alvorens het wordt doorgezet naar de Gouverneur.

Kabinet van de Gouverneur 2

In Kabinet van de Gouverneur 2 zijn in totaal 65 optiedossiers uit 2019 en 2020 onderzocht. In de tabel hieronder wordt weergegeven welke documenten aanwezig zijn in de dossiers.

Tabel 10: aanwezige documenten in optiedossiers 2019 en 2020 Kabinet van de Gouverneur 2

	Optiegrond en aantal dossiers				
	A (24 dossiers)	F (6 dossiers)	G (30 dossiers)	H (5 dossiers)	Totaal (65)
Document					
Optieverklaring	24	6	30	5	65
Verklaring verblijf en gedrag	24	6	30	5	65
Verklaring ingelicht betaling optiegelden	23	6	30	5	65
Factuur/bewijs betaling optiegelden	24	6	30	5	65
Bericht Korpschef	24	6	30	5	65
Uittreksel justitiële gegevens	24	6	30	5	65
Optiebevestiging	24	6	30	5	65

¹²⁹ Dit was gemiddeld 61 dagen voor optiegrond A, 19 dagen voor optiegrond E (1 dossier), 98 dagen voor optiegrond F, 80 dagen voor optiegrond G, en 65 dagen voor optiegrond H.

Bereidverklaring afleggen VVV	24	6	30	5	65
Geldig identiteitsbewijs	24	6	30	5	65
BRP	24	6	30	5	65
Verblijfsdocument	24	6	30	5	65
Bewijs afleggen VVV	4	2	11	2	19
Geboorteakte ¹³⁰ (tenzij eerder ingezien/opgenomen in BRP)	24	6	29	5	64

1. Algemene documentatie in de dossiers

- Uit bovenstaande tabel blijkt dat alle documenten voor het kunnen beoordelen of de optant voldoet aan de eisen in de onderzochte optiedossiers van Kabinet van de Gouverneur 2 opgenomen zijn, met uitzondering van het bewijs dat de verklaring van verbondenheid is afgelegd en op welke wijze dit is gedaan. In totaal miste de bevestiging dat de verklaring van verbondenheid is afgelegd in 46 van de 65 dossiers (71%). Uit het interview met Kabinet van de Gouverneur 2 blijkt dat het proces-verbaal van de naturalisatieceremonie apart wordt opgeslagen. Ook wordt op de achterzijde van de optiebevestiging een stempel geplaatst met daarop aangekruist of de VVV is afgelegd en op welke wijze. Dat exemplaar wordt naar de IND gezonden en wordt dus niet in het gearcheerde dossier opgenomen. Het wordt dus wel bijgehouden of de verklaring van verbondenheid daadwerkelijk is afgelegd en op welke wijze, dit was alleen niet herleidbaar uit de gearcheerde dossiers zelf.
- In een groot aantal dossiers zijn naast het uittreksel uit de toepasselijke basisadministratie persoonsgegevens aanvullende documenten opgenomen om het vereiste van onafgebroken hoofdverblijf aan te tonen van optanten die later dan de geboorte zijn ingeschreven bij de burgerlijke stand; zoals schoolrapporten, schooldiploma's, bankafschriften, werkgeversverklaringen en vaccinatieboekjes.
- Naast het uittreksel uit de toepasselijke basisadministratie was ook in bijna alle gevallen (uitgezonderd één dossier) de geboorteakte opgenomen.

2. Documentatie per optiegrond

- Extra documentatie om de eisen voor de specifieke optiegronden aan te tonen was in alle dossiers aanwezig.

3. Duur processen

- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optieverklaring en de ondertekening van de optiebevestiging was **94 dagen**.¹³¹ Kabinet van de Gouverneur 2 gaf aan dat vaak geruime tijd nodig is voor het opvragen van documenten bij derde partijen, waardoor in sommige gevallen de behandeling van optieverklaringen wordt vertraagd.
- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optiebevestiging en de uitreiking van de bevestiging

¹³⁰ In beginsel is de geboorteakte vereist (of bewijs dat deze is ingezien), uitzonderingen daargelaten. Zie toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.2.5.2) HRWN.

¹³¹ Voor optiegrond A was deze periode gemiddeld 114 dagen, 71 dagen voor optiegrond F, 86 dagen voor optiegrond G, en 61 dagen voor optiegrond H.

was **93 dagen**.¹³² Kabinet van de Gouverneur 2 gaf aan dat er 3 of 4 ceremonies per jaar plaatsvinden, waardoor er soms enige tijd tussen het ondertekenen van de bevestiging en de ceremonie kan zitten.

- In alle dossiers is het verzoek om politie- en justitiële gegevens en het antwoord hierop aanwezig. Dit is te zien aan een stempel en af en toe is handgeschreven in het dossier aangegeven dat de betrokkene niet voorkomt in het opsporings- en/of politieregister. Uit de gearcheveerde dossiers wordt niet duidelijk hoe lang deze check precies duurt, aangezien er regelmatig geen datum is aangegeven bij de stempel of aantekening.

4. Herleidbaarheid controle documenten

- Er is geen checklist in de dossiers aanwezig waarop is aangegeven welke documentatie in het dossier is opgenomen en/of welke documentatie is gecontroleerd. Wel hebben de dossiers een vaste opbouw en duidelijke structuur.
- In de dossiers is een parafenbrief opgenomen, waarop aangegeven is wie het dossier heeft ingezien en akkoord heeft bevonden.
- Zoals hierboven toegelicht, was uit de documentatie goed te herleiden dat aan de optie-eisen werd voldaan. Omdat het bewijs van het afleggen van de verklaring van verbondenheid apart wordt opgeslagen en niet in het gearcheveerde dossier zelf, was uit de gearcheveerde dossiers niet herleidbaar dat en hoe de verklaring van verbondenheid was afgelegd. Dit was wel duidelijk zichtbaar in de IND dossiers (zie par. 4.1.4.)

Kabinet van de Gouverneur 3

In Kabinet van de Gouverneur 3 zijn in totaal 77 optiedossiers uit 2019 en 2020 onderzocht. In de tabel hieronder wordt weergegeven welke documenten aanwezig zijn in de dossiers.

Tabel 8: aanwezige documenten in optiedossiers 2019 en 2020 Kabinet van de Gouverneur 3

	Optiegrond en aantal dossiers						
	A (22)	E (1)	F (7)	G (26)	H (18)	Medeverkrijging kind (3) ¹³³	Totaal (77)
Document							
Optieverklaring	22	1	7	26	18	3	77
Verklaring verblijf en gedrag	22	1	7	26	18	3	77
Verklaring ingelicht betaling optiegelden	22	1	7	26	18	3	77

¹³² Dit was gemiddeld 96 dagen voor optiegrond A, 91 dagen voor optiegrond F, 90 dagen voor optiegrond G, en 97 dagen voor optiegrond H.

¹³³ Bij medeverkrijging geldt in beginsel dat de vereiste verklaringen en documenten enkel van de hoofdoptant moeten worden overlegd (en niet door de minderjarige kinderen). Uitzonderingen zijn reisdocumenten, geboorteaktes, en documenten betreffende de verblijfsgegevens van de kinderen (verblijfsdocument en BRP). Voor medeovertanten van 16 jaar en ouder geldt bovendien dat een aparte bereidverklaring afleggen van verbondenheid moet worden getekend en de verklaring van verbondenheid zelfstandig moet worden afgelegd, alsook een check op criminele antecedenten moet worden uitgevoerd.

Factuur/bewijs betaling optiegelden	22	1	7	26	18	3	77
Bericht Korpschef	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Uittreksel justitiële gegevens	22 ¹³⁴	1	7	26	18	3	77
Optiebevestiging	22	1	7	26	18	3	77
Bereidverklaring afleggen VVV	22	1	7	26	18	3	77
Geldig identiteitsbewijs ¹³⁵	22	1	7	26	18	3	77
BRP ¹³⁶	22	1	7	26	18	3	77
Verblijfsdocument	22	1	7	26	18	3	77
Bewijs afleggen VVV	4	0	0	2	5	0	11
Geboorteakte ¹³⁷ (tenzij eerder ingezien/opgenomen in BRP)	22	1	6	25	16	3	73

1. Algemene documentatie in de dossiers

- Uit bovenstaande tabel blijkt dat alle documenten voor het kunnen beoordelen of de optant aan de eisen voldoet in de onderzochte optiedossiers bij Kabinet van de Gouverneur 3 opgenomen zijn, met uitzondering van het bewijs dat de verklaring van verbondenheid is afgelegd en op welke wijze dit is gedaan.
 - In totaal miste de bevestiging dat de verklaring van verbondenheid is afgelegd in 67 van de 77 gearchiveerde dossiers (87%).¹³⁸ Uit het interview met Kabinet van de Gouverneur 3 blijkt dat het afleggen van de verklaring van verbondenheid bij de naturalisatieceremonie met een aantekening op de optiebevestiging wordt vastgelegd. Echter, werd tijdens de onderzoeksperiode de optiebevestiging inclusief aantekening betreffende het afleggen van de verklaring van verbondenheid in het dossier naar het Nationaliteitenregister van de IND gestuurd en is deze aantekening dus niet zichtbaar in de gearchiveerde dossiers. Wel gaf Kabinet van de Gouverneur 3 aan dat vanaf maart 2022 het terugmeldformulier naar de IND ook fysiek in het dossier wordt gearchiveerd. Hierop is o.a. de datum en manier van afleggen van de verklaring van verbondenheid aangetoond.
 - In een groot aantal dossiers (70 van de 77, 91%)¹³⁹ zijn naast het uittreksel uit de toepasselijke basisadministratie persoonsgegevens

¹³⁴ In 2 dossiers met optiegrond A ontbrak de datum van het uittreksel justitiële gegevens.

¹³⁵ In de dossiers zat vaak aanvullend een echtheidscheck op het reisdocument.

¹³⁶ In de dossiers zat aanvullend correspondentie ter bevestiging van het overeenkomen van de door de optant aangeleverde brondocumenten met de gegevens uit de BRP.

¹³⁷ In beginsel is de geboorteakte vereist (of bewijs dat deze is ingezien), uitzonderingen daargelaten. Zie toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.2.5.2) HRWN.

¹³⁸ In de 10 dossiers (13%) waar het bewijs van afleggen van de verklaring van verbondenheid wel aanwezig was, betrof dit een schriftelijke verklaring. In 1 dossier was er een aantekening op de bevestiging als bewijs van afleggen van de verklaring van verbondenheid aanwezig.

¹³⁹ De overige 7 dossiers hebben betrekking op optiegrond F, hierbij is meestal op basis van het uittreksel uit het basisregister en verblijfsvergunningen inzichtelijk of aan de eis van 1 jaar onafgebroken toelating en hoofdverblijf wordt voldaan.

aanvullende documenten opgenomen om het vereiste van onafgebroken hoofdverblijf aan te tonen, zoals schoolrapporten, schooldiploma's, bankafschriften, werkgeversverklaringen of vaccinatieboekjes. Uit het interview met Kabinet van de Gouverneur 3 blijkt dat dit vaak nodig is, aangezien er een landsgrens door het eiland loopt waardoor niet altijd duidelijk is of de optant daadwerkelijk in het Nederlandse deel onafgebroken hoofdverblijf heeft gehad.

- De geboorteakte was in het merendeel van de dossiers opgenomen. Slechts in 4 dossiers (5%) was geen geboorteakte opgenomen.

2. Documentatie per optiegrond

- De extra documentatie vereist voor de specifieke optiegronden was in bijna alle dossiers aanwezig. De huwelijksakte was enkel in 3 dossiers met optiegrond G (12%) niet aanwezig. Bij optiegrond F was in 1 dossier de verklaring van ex-Nederlanderschap niet aanwezig.

3. Duur processen

- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optieverklaring en de ondertekening van de optiebevestiging was **78 dagen**.¹⁴⁰
- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de bevestiging en de uitreiking van de optiebevestiging was **103 dagen**.¹⁴¹ Deze berekening is echter gebaseerd op enkel 11 dossiers, aangezien in de resterende dossiers de datum van de uitreiking niet in het dossier was opgenomen. Deze 11 dossiers betreffen optanten die de verklaring van verbondenheid schriftelijk hebben afgelegd. Normaliter vinden er ongeveer drie of vier naturalisatieceremonies per jaar plaats, deze data worden door de Gouverneur bepaald. Vanwege COVID-19 werd van juni 2020 tot en met december 2021 de verklaring van verbondenheid schriftelijk afgelegd.¹⁴²
- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden tussen het opvragen en het aanleveren van de justitiële gegevens was **7 dagen**.¹⁴³ Er wordt geen apart verzoek voor de Korpschef ingediend, dit verloopt geheel via het Openbaar Ministerie.

4. Herleidbaarheid controle documenten

- In de dossiers is een checklist voor zowel de optant¹⁴⁴ alsook de medewerker opgenomen, waarop de controle van de documenten (per optiegrond) zichtbaar is vastgelegd.
- Vrijwel altijd was duidelijk herleidbaar of aan de optie-eisen was voldaan.
- In een groot deel (87%) van de fysiek gearchiveerde dossiers was niet duidelijk herleidbaar of en op welke wijze de verklaring van verbondenheid was afgelegd. De bevestiging van het afleggen van de verklaring van

¹⁴⁰ Voor optiegrond A was deze periode gemiddeld 76 dagen, 42 dagen voor optiegrond E (1 dossier), 89 dagen voor optiegrond F, 83 dagen voor optiegrond G, 74 dagen voor optiegrond H, en 58 dagen voor medeverkrijging kind.

¹⁴¹ Dit was gemiddeld 123 dagen voor optiegrond a (gebaseerd op 4 dossiers), 111 voor optiegrond g (gebaseerd op 2 dossiers), en 85 dagen voor optiegrond h (gebaseerd op 5 dossiers).

¹⁴² Tussen maart en juni 2020 vonden door de COVID-19 pandemie geen naturalisatieceremonies plaats en zijn er geen verklaringen van verbondenheid afgelegd.

¹⁴³ Deze berekening is gebaseerd op 75 dossiers, aangezien in 2 dossiers (optiegrond A) de datum van het uittreksel van de justitiële gegevens miste. Dit was gemiddeld 7 dagen voor optiegrond A, 8 dagen voor optiegrond E (1 dossier), 6 dagen voor optiegrond G, 7 dagen voor optiegrond H, en 7 dagen voor medeverkrijging kind.

¹⁴⁴ Aanvullend is er een 'tijdlijn' aanwezig waarmee per jaar kan worden aangegeven d.m.v. welke documenten het hoofdverblijf is aangetoond (bijv. als dit voor de afgelopen 15 jaar geldt kan dit voor elk jaar aangegeven worden).

verbondenheid wordt wel altijd door het Kabinet van de Gouverneur 3 naar het Nationaliteitenregister van de IND gestuurd alsook digitaal gearchiveerd (zie par. 4.1.4.); sinds maart 2022 wordt dit bewijs ook in het fysieke dossier gearchiveerd.

Openbaar Lichaam 1 en Openbaar Lichaam 2

In Openbaar Lichaam 1 zijn in totaal 9 optiedossiers uit 2019 en 2020 onderzocht en in Openbaar Lichaam 2 11. In de tabellen hieronder wordt weergegeven welke documenten aanwezig zijn in de dossiers. Het interview heeft plaatsgevonden met Openbaar Lichaam 1 en Openbaar Lichaam 2 samen en omdat de situatie vergelijkbaar is, worden de resultaten van beide eilanden gecombineerd. Het wordt aangegeven als de situatie bij de ene instantie verschilt van de andere.

Tabel 11: aanwezige documenten in optiedossiers 2019 en 2020 Openbaar Lichaam 1

	Optiegrond en aantal dossiers			
	F (1)	G (5)	H (3)	Totaal (9)
Document				
Optieverklaring	1	5	3	9
Verklaring verblijf en gedrag	1	5	3	9
Verklaring ingelicht betaling optiegelden	1	5	3	9
Factuur/bewijs betaling optiegelden	1	5	3	9
Bericht Korpschef	nvt	nvt	nvt	nvt
Uittreksel justitiële gegevens	1	5	3	9
Optiebevestiging	1	5	3	9
Bereidverklaring afleggen VVV	1	5	3	9
Geldig identiteitsbewijs	1	5	3	9
BRP	1	5	3	9
Verblijfsdocument	1	5	3	9
Bewijs afleggen VVV	1	5	3	9
Geboorteakte ¹⁴⁵ (tenzij eerder ingezien/opgenomen in BRP)	1	4	3	8

Tabel 12: aanwezige documenten in optiedossiers 2019 en 2020 Openbaar Lichaam 2

	Optiegrond en aantal dossiers				
	A (1)	E (1)	G (3)	H (6)	Totaal (11)

¹⁴⁵ In beginsel is de geboorteakte vereist (of bewijs dat deze is ingezien), uitzonderingen daargelaten. Zie toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.2.5.2) HRWN.

Document					
Optieverklaring	1	1	3	6	11
Verklaring verblijf en gedrag	1	1	3	6	11
Verklaring ingelicht betaling optiegelden	1	1	3	6	11
Factuur	1	1	3	6	11
Bericht Korpschef	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Uittreksel justitiële gegevens	1	1	3	6	11
Optiebevestiging	1	1	3	6	11
Bereidverklaring afleggen VVV	1	1	3	6	11
Geldig identiteitsbewijs	1	1	3	6	11
BRP	1	1	3	6	11
Verblijfsdocument	1	1	3	6	11
Bewijs afleggen VVV	1	1	3	6	11
Geboorteakte ¹⁴⁶ (tenzij eerder ingezien/opgenomen in BRP)	1	1	3	6	11

1. Algemene documentatie in de dossiers

- Uit bovenstaande tabel blijkt dat alle documenten voor het kunnen beoordelen of de optant aan de eisen voldoet in de onderzochte optiedossiers bij Openbaar Lichaam 1 en Openbaar Lichaam 2 opgenomen zijn.
- De check op criminele antecedenten verloopt uitsluitend via het Openbaar Ministerie (het Parket Procureur-Generaal), er wordt dus geen apart bericht van de Korpschef opgevraagd. In alle dossiers waren deze justitiële gegevens aanwezig. Wel verschilde de vorm van dit document, in sommige dossiers betreft dit een algemeen uittreksel/Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) en in andere gevallen is zichtbaar dat een specifiek verzoek is gedaan bij het Openbaar Ministerie. Uit het interview blijkt dat dit komt doordat optanten vaak al bij de aanvraag zelf een VOG overleggen, waardoor het uittreksel justitiële gegevens niet meer apart hoeft worden opgevraagd door de instantie(s).
- Naast het uittreksel uit de toepasselijke basispersoonsadministratie was ook in bijna alle gevallen (behalve in één dossier) de geboorteakte opgenomen.

2. Documentatie per optiegrond of instantie

- De extra documentatie om de eisen voor de specifieke optiegronden aan te tonen was in vrijwel¹⁴⁷ alle dossiers aanwezig.
- In een groot aantal dossiers uit Openbaar Lichaam 2 (9 van de 11 dossiers, 82%) zijn naast het uittreksel uit de toepasselijke basisadministratie persoonsgegevens aanvullende documenten opgenomen om het vereiste van onafgebroken hoofdverblijf aan te tonen, zoals schoolrapporten, schooldiploma's, bankafschriften, werkgeversverklaringen en vaccinatieboekjes.¹⁴⁸

¹⁴⁶ In beginsel is de geboorteakte vereist (of bewijs dat deze is ingezien), uitzonderingen daargelaten. Zie toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.2.5.2) HRWN.

¹⁴⁷ In 1 dossier uit Openbaar Lichaam 1 met optiegrond G was er geen huwelijksakte in het dossier aanwezig. Echter, was in het optieadvies vastgelegd dat de optant dit document had overlegd.

¹⁴⁸ Dit geldt niet voor de dossiers uit Openbaar Lichaam 1.

- **NB:** In een aantal dossiers van Openbaar Lichaam 1 werd in het optieadvies uitgelegd dat de datering van de verblijfsvergunning de schijn kon wekken dat er een verblijfsgeat van een aantal dagen (tussen de verschillende verblijfsvergunningen) was. Echter, werd in het optieadvies toegelicht dat de optant waarschijnlijk wel op tijd de aanvraag voor een nieuwe vergunning had ingediend, maar dat de exacte datum van de aanvraag van de vergunning niet kan worden teruggehaald. Aangezien dit door gebrekkige administratie vanuit de autoriteiten is veroorzaakt, kan dit de optant niet worden aangerekend.¹⁴⁹

3. Duur processen

- In de dossiers van Openbaar Lichaam 1 betrof de gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optieverklaring en de ondertekening van de optiebevestiging **26 dagen**.¹⁵⁰ De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optieverklaring en de ondertekening van de optiebevestiging in de dossiers uit Openbaar Lichaam 2 was **159 dagen**.¹⁵¹ In 2 dossiers uit Openbaar Lichaam 2 (in één dossier met optiegrond A en één dossier met optiegrond E) werd de wettelijke termijn voor het behandelen van optieverklaringen overschreden.¹⁵²
- In de dossiers van Openbaar Lichaam 1 was de gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optiebevestiging en de uitreiking van de bevestiging **121 dagen**.¹⁵³ Op Openbaar Lichaam 1 zijn er geen vaste data waarop de naturalisatieceremonie wordt gehouden. Op Openbaar Lichaam 2 vinden 3 ceremonies per jaar plaats op vastgelegde dagen, waardoor er soms enige tijd tussen het ondertekenen van de bevestiging en de uitreiking kan zitten. De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optiebevestiging en de uitreiking van de bevestiging van de dossiers uit Openbaar Lichaam 2 was **120 dagen**.¹⁵⁴
- In alle dossiers was een uittreksel justitiële gegevens in de vorm van een VOG of een bericht van het Openbaar Ministerie aanwezig. In de dossiers uit Openbaar Lichaam 1 was de gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden tussen het opvragen en het aanleveren van de justitiële gegevens **59 dagen**.¹⁵⁵ Echter, is deze berekening gebaseerd op 4 dossiers, aangezien in de resterende dossiers geen of enkel één datum aanwezig was. In de dossiers van Openbaar Lichaam 2 was de gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden tussen het opvragen en het aanleveren van de justitiële gegevens **40 dagen**.¹⁵⁶ Echter, is deze berekening gebaseerd op 6 dossiers, aangezien in de resterende dossiers geen of enkel één datum genoteerd was.

4. Herleidbaarheid controle documenten

- In de dossiers van zowel Openbaar Lichaam 1 als Openbaar Lichaam 2 zijn meerdere checklists/documenten opgenomen waaruit te herleiden is dat, hoe en door welke medewerker de controle van de documenten heeft plaatsgevonden.

¹⁴⁹ Tevens was er in de dossiers een brief toegevoegd ter bevestiging van de nalatigheid van de autoriteiten bij het verwerken van (aanvragen voor) verblijfsvergunningen.

¹⁵⁰ Voor optiegrond F was dit 13 dagen, voor optiegrond G was dit 29 dagen, en voor optiegrond H was dit 27 dagen.

¹⁵¹ Voor optiegrond A was deze periode 272 dagen (1 dossier), voor optiegrond E 258 dagen (1 dossier), voor optiegrond G 119 dagen (3 dossiers), en voor optiegrond H 143 dagen (6 dossiers).

¹⁵² Bij één dossier had dit te maken met personeelsswisseling tijdens het behandelen van de betreffende optieverklaring.

¹⁵³ Voor optiegrond F was deze periode 30 dagen (1 dossier), voor optiegrond G 128 dagen (5 dossiers), en voor optiegrond H 140 dagen (3 dossiers).

¹⁵⁴ Voor optiegrond A was deze periode 30 dagen (1 dossier), voor optiegrond E 120 dagen (1 dossier), voor optiegrond G 64 dagen (3 dossiers), en voor optiegrond H 89 dagen (6 dossiers).

¹⁵⁵ Voor optiegrond G was deze periode 62 dagen, en voor optiegrond H 57 dagen.

¹⁵⁶ Voor optiegrond G was deze periode 0 dagen, en voor optiegrond H 48 dagen.

Dit betreft o.a. een advies optiebevestiging inclusief 'logboek' waarin alle processen en controles van de vereisten zijn vastgelegd en toegelicht.

- Ook hebben alle dossiers een vaste opbouw en duidelijke structuur, inclusief tussenbladen voor de relevante modellen en documenten. Hierdoor is direct zichtbaar of het dossier compleet is en of alle vereiste documenten zijn opgenomen.

4.1.3 Ministerie van Buitenlandse Zaken

Bij BZ zijn in totaal 88 optiedossiers onderzocht. De resultaten worden in de tabel hieronder weergegeven.

Disclaimer: de onderzochte dossiers bij BZ hadden enkel betrekking op optiegrond I en K en betreffen – uiteraard - alleen optieverklaringen die op een diplomatieke post in het buitenland zijn afgelegd. Deze dossiers waren vaak complexer, ten eerste omdat de eisen van deze specifieke optiegronden (I en K) vaak op verschillende manieren kunnen/moeten worden aangetoond en de documentatie daarom vaak beduidend uitgebreider is dan bij de overige optiegronden in dit onderzoek. Ten tweede betreft het optieverklaringen van personen die in niet in het Koninkrijk woonachtig zijn. Hierdoor is het soms lastiger om alle benodigde (bron)documenten te verzamelen/op te vragen en om de identiteit, het hoofdverblijf, en de overige vereisten te controleren.

Tabel 13: aanwezig documenten in optiedossiers 2019 en 2020 ministerie van BZ

Document	Optiegrond en aantal dossiers		
	I (51)	K (37 – waarvan in 23 gevallen optant 16 jaar of ouder)	Totaal (88- waarvan in 74 gevallen optant 16 jaar of ouder)
Optieverklaring	51	37	88
Verklaring verblijf en gedrag	49	18 van de 23 ¹⁵⁷	67 van de 74 ¹⁵⁸
Verklaring ingelicht betaling optiegelden	46	34	80
Factuur/bewijs betaling optiegelden	42	24	66
Check criminele antecedenten buitenland	13	4 van de 23 ¹⁵⁹	17 van de 74 ¹⁶⁰
Optiebevestiging	51	37	88
Bereidverklaring afleggen VVV	42	9 van de 23 ¹⁶¹	51 van de 74 ¹⁶²

¹⁵⁷ Er zijn 23 optanten van 16 jaar of ouder. Optanten van 16 jaar of ouder moeten de verklaring verblijf en gedrag tekenen. In 18 van de 23 dossiers was deze verklaring verblijf en gedrag aanwezig.

¹⁵⁸ Het totaal aantal relevante dossiers is 74 i.p.v. 88, aangezien 14 dossiers minderjarige optanten betreft.

¹⁵⁹ Er zijn 23 optanten van 16 jaar of ouder. Bij optanten van 16 jaar of ouder moeten de criminele antecedenten worden onderzocht. In 4 van de 23 dossiers was hiervan bewijs te vinden.

¹⁶⁰ Het totaal aantal relevante dossiers is 74 i.p.v. 88, aangezien 14 dossiers minderjarige optanten betreft.

¹⁶¹ In totaal ontbrak de bereidverklaring in 25 dossiers, echter in 15 dossiers ging het om minderjarige optanten. Zij hoeven de bereidverklaring niet te tekenen.

¹⁶² Het totaal aantal relevante dossiers is 74 i.p.v. 88, aangezien 14 dossiers minderjarige optanten betreft.

Geldig identiteitsbewijs	50	36	86
Verblijfsdocument ¹⁶³	Nvt	Nvt	Nvt
Bewijs afleggen VVV	12	9 van de 23 ¹⁶⁴	21 van de 74 ¹⁶⁵
Geboorteakte ¹⁶⁶ (tenzij eerder ingezien/opgenomen in BRP)	49	35	84

1. Algemene documentatie in de dossiers

- Uit bovenstaande tabel blijkt dat in alle dossiers bij BZ de optieverklaring en optiebevestiging aanwezig waren. In een enkel geval ontbrak een geldig identiteitsbewijs (2%, 2 dossiers), de verklaring ingelicht over de betaling optiegelden (9%, 8 dossiers) en de geboorteakte (5%, 4 dossiers).
- Voor de optiegronden onder artikel 6, eerste lid I en K RWN geldt de eis van toelating en hoofdverblijf in het Koninkrijk niet (zie ook par. 3.3.1). Wel moeten optanten die een optieverklaring op een diplomatieke post in het buitenland afleggen, aantonen woonachtig te zijn in het consulaire ressort waar de verklaring wordt ingediend.¹⁶⁷ Om deze reden was in 65 dossiers een uittreksel uit de toepasselijke persoonsregistratie van het desbetreffende land opgenomen, evenals een verblijfsvergunning, of alternatieve documentatie om het hoofdverblijf aan te tonen. Alternatieve documentatie kan bijv. gaan om gas- en elektrarekeningen om het verblijf aan te tonen, omdat het niet in alle gevallen mogelijk is om een uittreksel uit de toepasselijke persoonsregistratie en/of een verblijfsvergunning op te vragen, door het ontbreken van een persoonsregistratie in het desbetreffende land of omdat de optant in het land van zijn/haar niet-Nederlandse nationaliteit verblijft (en derhalve geen verblijfsdocument heeft). BZ gaf aan dat alternatieve documentatie in veel gevallen ook bestaat uit een paspoort van het land van aanvraag in combinatie met een eigen verklaring van de optant over zijn of haar woonplaats op de optieverklaring en een verificatie BRP/RNI, aangezien veel aanvragen onder I en K optanten uit migratielanden zoals Australië en de Verenigde Staten (VS) betreffen.
- Documenten die in meerdere dossiers misten waren als volgt:
 - De Minister van BZ dient te onderzoeken of er ernstige vermoedens bestaan dat de optant gevaar oplevert voor de openbare orde, de goede zeden, of de veiligheid van het Koninkrijk.¹⁶⁸ Dit wordt onderzocht op basis van een door de optant ingevulde verklaring omtrent gedrag en, indien mogelijk, een check op criminele antecedenten in het land waar de optant woonachtig is (zie 3.3.1). Het is dus niet wettelijk verplicht de check op criminele

¹⁶³ Voor optiegronden I en K is geen vereiste van hoofdverblijf en toelating in Nederland van toepassing (zie par. 3.3). Daarom is het in deze gevallen niet verplicht om een verblijfsdocument te overleggen.

¹⁶⁴ In totaal ontbrak het bewijs voor het afleggen van de verklaring van verbondenheid in 28 dossiers, echter in 14 dossiers ging het om minderjarige optanten. Zij hoeven de verklaring van verbondenheid niet af te leggen.

¹⁶⁵ Het totaal aantal relevante dossiers is 74 i.p.v. 88, aangezien 14 dossiers minderjarige optanten betreft.

¹⁶⁶ In beginsel is de geboorteakte vereist (of bewijs dat deze is ingezien), uitzonderingen daargelaten. Zie toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.2.5.2) HRWN.

¹⁶⁷ Zie ook toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.3.1) Circulaire voor Optie/Naturalisatieverzoeken in het buitenland.

¹⁶⁸ Art. 54 BVVN, art. 9, lid a, RWN; zie ook toelichting ad art. 6, lid 3 (par. 2.4.2.2) Circulaire voor optie-naturalisatie in het buitenland.

antecedenten uit te voeren, indien een dergelijke check bij de buitenlandse autoriteiten niet mogelijk is. De check op criminele antecedenten in het buitenland ontbrak dan ook in 67 van de 74 relevante¹⁶⁹ dossiers (91%). Uit het interview met BZ blijkt dat het vaak lastig is om dit uit het buitenland op te vragen, bijvoorbeeld omdat burgers niet in elk land zelf een VOG kunnen aanvragen of de aanvraag soms langer dan 6 maanden kan duren waardoor de geldigheid van de andere bewijsstukken in het geding komt. De verklaring verblijf en gedrag was in de meeste dossiers wel aanwezig, maar ontbrak in 7 van de 74 dossiers van meerderjarige optanten (10%).

- De factuur van de betaling optiegelden was in 22 van de 88 dossiers afwezig (25%).
- De bevestiging dat de verklaring van verbondenheid is afgelegd miste in 53 van de 74 dossiers van meerderjarige optanten (72%).¹⁷⁰
- De bereidverklaring afleggen van verklaring van verbondenheid ontbrak in 23 van de 74 dossiers van meerderjarige optanten (31%).

2. Opvallende punten per optiegrond

- Voor zowel optiegrond I als K geldt dat de extra documentatie vereist voor de specifieke optiegronden aanwezig was in alle dossiers.¹⁷¹

3. Duur processen

- De gemiddelde tijdsperiode van alle optiegronden samen tussen de ondertekening van de optieverklaring en de ondertekening van de optiebevestiging was **58 dagen**. Dit betreft gemiddeld 65 dagen bij optiegrond I en 47 bij optiegrond K.¹⁷² Hierbij is het belangrijk om te vermelden dat er veel verschil zat tussen de doorlooptijden. Uit het interview met BZ blijkt dat in het geval dat een dossier bij binnenkomst (nog) niet compleet is, de optant ruim de tijd wordt geboden voor herstelverzuim (12 weken). Daarnaast gaf BZ aan dat door de COVID-19 pandemie sommige processen vertraagd waren. In het geval van BZ moeten niet-complete dossiers teruggestuurd worden naar de diplomatieke post in het buitenland en daarna weer naar Den Haag, dit kan ook veel tijd in beslag nemen.
- De gemiddelde duur tussen het tekenen van de optiebevestiging en het uitreiken van de bevestiging was **99 dagen**. Dit betreft gemiddeld 93 dagen voor optiegrond I en 110 dagen bij optiegrond K.¹⁷³ Het is goed om hierbij te benoemen dat de periode tussen het tekenen van de optiebevestiging en

¹⁶⁹ Deze eis geldt niet voor optanten jonger dan 16 jaar.

¹⁷⁰ In 2020 is het formulier van de optiebevestiging aangepast en kan het daarop aangegeven worden of de verklaring van verbondenheid is afgelegd.

¹⁷¹ In de dossiers van optiegrond I was in alle gevallen documentatie aanwezig om het Nederlanderschap van de moeder ten tijde van de geboorte van de optant aan te tonen en de nationaliteit van de niet-Nederlandse vader ten tijde van de geboorte van de optant, d.m.v. een paspoort en/of huwelijksakte. Het bewijs van optie van de ouder was in alle dossiers in optiegrond K aanwezig; in 34 van de 37 was een reisdocument of geboorteakte van de ouder aanwezig en in 32 van de 37 dossiers was een huwelijksakte van de ouder aanwezig. De geboorteakte van de optant (aanwezig in 35 van de 37 dossiers) kan tevens dienen als bewijs erkenning vaderschap.

¹⁷² Hierbij is belangrijk om te noemen dat 2 dossiers bij optiegrond I en 2 dossiers bij optiegrond K niet zijn meegenomen in deze berekeningen, aangezien één of twee data onbekend waren.

¹⁷³ Hierbij is belangrijk om te noemen dat 4 dossiers bij optiegrond I en 14 dossiers bij optiegrond K niet zijn meegenomen in deze berekening, aangezien de datum van de uitreiking van de bevestiging onbekend was.

het uitreiken tijdens de naturalisatieceremonie sterk verschilt per buitenlandse diplomatieke post en in sommige gevallen lang kan duren.

- Aangezien er in de meeste dossiers geen check op criminele antecedenten aanwezig was, is het niet duidelijk wat de tijdsperiode is voor het opvragen van deze gegevens. Uit het interview blijkt dat de doorlooptijden voor het opvragen van criminele antecedenten zeer uiteenlopend zijn. Het verschilt namelijk sterk per land of en hoe makkelijk eventuele criminele antecedenten op te vragen zijn.

4. Herleidbaarheid controle documenten

- Uit parafen in het dossier blijkt dat documenten gezien zijn door de medewerkers bij de buitenlandse post én door medewerkers bij BZ in Den Haag.
- Er is geen checklist in de dossiers aanwezig waarop is aangegeven welke documentatie in het dossier is opgenomen en/of welke documentatie is gecontroleerd.
- Omdat in een aantal dossiers documenten misten, was niet in alle gevallen geheel te herleiden of aan de optie-eisen was voldaan. Zo was niet in alle dossiers duidelijk of de optiegelden waren voldaan en of de verklaring van verbondenheid was afgelegd.

4.1.4

Opname in het Nationaliteitenregister door de IND

De IND ontvangt van alle uitvoeringsinstanties een optiedossier met een aantal documenten nadat de naturalisatieceremonie heeft plaatsgevonden. Dit zijn niet alle documenten die de instantie zelf in ontvangst neemt en controleert, maar enkel de documenten zoals genoemd in toelichting artikel 6, derde lid, par. 2.6 HRWN (zie ook par. 3.3.3). Wanneer de IND het dossier ontvangt, wordt gecontroleerd of de vereiste documentatie aanwezig is en wordt het dossier in het digitale informatiesysteem INDiGO geplaatst. Indien documenten missen, verzoekt de IND met herstelverzuim de instantie alsnog deze documenten op te sturen. Zodra alle vereiste documentatie binnen is, draagt de IND zorg voor de opname van de optiebevestiging in het Nationaliteitenregister: een register waarin alle verklaringen tot verkrijging en afstand van Nederlanderschap worden geregistreerd. Ook de

intrekkingsbesluiten worden in dat register geregistreerd. O&A heeft 150 dossiers¹⁷⁴ in INDiGO uit de jaren 2019 en 2020 onderzocht op compleetheid, de resultaten zijn weergegeven in de tabel hieronder.

Tabel 14: aanwezige documenten in 150 optiedossiers IND

Vereist document	Aantal keer aanwezig
Optieverklaring	150
Optiebevestiging	150
Bereidverklaring afleggen verklaring van verbondenheid	150
Verklaring verblijf en gedrag	140
Bevestiging afleggen verklaring van verbondenheid (op optiebevestiging of terugmeldformulier)	106
Uittreksel uit de BRP	60 ¹⁷⁵
Verblijfsvergunning	132
Terugmeldformulier	38

Documentatie in de dossiers

Zoals in bovenstaande tabel te zien is, is in alle gevallen de optieverklaring en optiebevestiging aanwezig in het dossier (in enkele gevallen na herstelverzuim). De bereidverklaring afleggen verklaring van verbondenheid is eveneens in alle dossiers aanwezig. De verklaring verblijf en gedrag is in de meeste dossiers aanwezig, deze mist in 10 dossiers (6,7%, dit betreft dossiers vanuit gemeenten uit het Europese deel van Nederland). De bevestiging dat de verklaring van verbondenheid is afgelegd mist in de meeste dossiers afkomstig van het ministerie van BZ en in enkele dossiers van de gemeenten in Europees Nederland (29%). In 22% van de dossiers mist de verblijfsvergunning. Terugmeldformulieren zijn in 112 van de 150 dossiers afwezig (75%), deze zijn echter niet verplicht. Overige documenten met betrekking tot ingevulde uitwisselingsformulieren en extra gegevens m.b.t. mee-opterende kinderen waren in de relevante dossiers altijd aanwezig.

4.1.5 Samenvatting

- **Aanwezigheid documenten waaruit blijkt dat optant aan optie-eisen voldoet:** in het algemeen blijkt dat de onderzochte dossiers de nodige documenten bevatten waaruit blijkt dat de optant aan de wettelijke eisen voor de betreffende optiegrond voldoet. Bij een aantal instanties, met name gemeenten in Europees Nederland, zijn documenten waaruit geboorte en/of ononderbroken hoofdverblijf van de optant en/of het huwelijk blijkt niet fysiek opgenomen in de dossiers omdat deze digitaal worden ingezien [Gemeenten 1, 3, 4, 5, 6]. O&A heeft zelf geen toegang gehad tot deze digitale systemen en daarom was niet in alle gevallen herleidbaar of aan deze eisen werd voldaan (bijvoorbeeld als het uittreksel uit de BRP ook niet in het gearchiveerde dossier was opgenomen).

¹⁷⁴ In totaal 51 dossiers van het Caribisch deel van het Koninkrijk, 61 dossiers van de gemeenten in Europees Nederland en 28 dossiers van het ministerie van BZ. Voor dit aantal is gekozen vanwege beperkte tijd en capaciteit in het onderzoek.

¹⁷⁵ Bij BZ kan geen uittreksel uit de BRP toegevoegd worden, omdat de optant in het buitenland woonachtig is. Daarom mist de BRP in de 28 dossiers van BZ.

- **Bewijs afleggen verklaring van verbondenheid:** bij vier instanties [Gemeente 3, Kabinet van de Gouverneur 2, Kabinet van de Gouverneur 3, BZ] was niet in alle gevallen duidelijk zichtbaar in het gearcheverde dossier of de verklaring van verbondenheid was afgelegd en op welke wijze (mondeling/schriftelijk). Wel was in de IND dossiers van Kabinet van de Gouverneur 2 en Kabinet van de Gouverneur 3 duidelijk zichtbaar dat de verklaring van verbondenheid was afgelegd en op welke wijze. Kabinet van de Gouverneur 2 en Gemeente 3 hebben aangegeven de verklaring van verbondenheid apart (dus niet in het gearcheverde dossier) fysiek te bewaren en bij Kabinet van de Gouverneur 3 wordt vanaf maart 2022 de bevestiging dat de verklaring van verbondenheid is afgelegd ook in het gearcheverde dossier bewaard.
- **Duur procedure:** in het algemeen wordt de optieprocedure in de onderzochte dossiers binnen de wettelijke termijn afgerond. Uit de onderzochte dossiers van Kabinet van de Gouverneur 1 blijkt dat de gemiddelde duur van de optieprocedure de wettelijke termijn heeft overschreden. Voor de achtergrond daarvan wordt verwezen naar par. 4.1.2, onderdeel 'Kabinet van de Gouverneur 1'.
- **Controle criminele antecedenten:** door bijna alle instanties worden eventuele criminele antecedenten t.a.v. de optant gecontroleerd (uitgezonderd BZ, dit is vaak niet mogelijk). Bij de gemeenten in Europees Nederland wordt dit door middel van een verzoek aan de Korpschef en daarnaast met het opvragen van een uittreksel justitiële gegevens gedaan, in het Caribisch deel van het Koninkrijk wordt in de meeste gevallen het Openbaar Ministerie gecontacteerd voor justitiële informatie.
- **Herleidbaarheid controle documenten:** enkel Gemeente 1, Gemeente 3 en het Caribisch deel van het Koninkrijk werken met in het dossier bijgevoegde checklists/parafenbrieven/adviesbladen, waaruit duidelijk blijkt welke documenten in de dossiers aanwezig zijn en zijn gecontroleerd, en welke documenten nog apart (bijvoorbeeld digitaal) zijn ingezien. Uit de dossiers van de overige instanties wordt niet duidelijk op welke wijze de documenten zijn gecontroleerd. Wel bevatten alle dossiers de benodigde stempels op formulieren van de betreffende autoriteiten (bijv. op de optieverklaring en optiebevestiging).

Disclaimer

Tijdens het dossieronderzoek is de nationaliteit van de optant vóór verkrijging van het Nederlanderschap niet genoteerd. Deze gegevens konden ook niet uit INDiGO worden verkregen. Daarom is niet in alle gevallen herleidbaar of het optanten met een EU-nationaliteit betreft. Voor deze groep is het namelijk niet nodig een verblijfsvergunning te overleggen en hoeft deze dus ook niet in het dossier te worden opgenomen. In enkele gevallen kon dit nog worden achterhaald, als het digitale dossiers betrof die achteraf nog konden worden bekeken.

4.2 Procedurele aspecten en knelpunten

In deze paragraaf wordt ingegaan op procedurele aspecten die opvielen n.a.v. het dossieronderzoek en/of die tijdens de interviews met de uitvoeringsinstanties aan bod kwamen. Hierbij worden enkele belangrijke stappen in het optieproces uitgelicht, waar eventuele discrepanties met de wettelijke voorschriften uit de (H)RWN (zie hoofdstuk 3) en/of andere knelpunten uit voort komen. Deze

procedurele aspecten en knelpunten betreffen: (1) medewerkers en opleiding, (2) gebruik checklists en (vastgelegde) werkwijze, (3) aanhouden wettelijke termijn en opvragen/overleggen documenten ter beoordeling van de optieverklaring, (4) afleggen verklaring van verbondenheid, en (5) procedurele onduidelijkheden. Zoals in hoofdstuk 4 toegelicht, wordt daarnaast uit de HRWN niet duidelijk welke documenten in het gearcheverde optiedossier verplicht moeten worden opgenomen. Dit punt wordt in deze paragraaf niet meer apart besproken.

4.2.1 *Medewerkers en opleiding*

- Bij vrijwel alle instanties zijn zowel medewerkers van de frontoffice (degenen die de afgelegde optieverklaring in ontvangst nemen en de door de optant overlegde documenten controleren) en de backoffice (degenen die documenten en wettelijke vereisten nogmaals controleren en een (voorlopige) beslissing nemen) betrokken.¹⁷⁶
- Bij de meeste instanties worden medewerkers die betrokken zijn bij het behandelen van optieverklaringen “on the job” ingewerkt door ervaren medewerkers. Vaak behandelen zij niet alleen optieverklaringen, maar voeren ook andere werkzaamheden uit, zoals het behandelen van naturalisatieverzoeken. Bij sommige instanties worden ook modules of (structurele of ad hoc) trainingen gevolgd over optieprocedures en andere burgerzaken [Gemeente 1, Gemeente 2 Gemeente 4, Kabinet van de Gouverneur 1, Kabinet van de Gouverneur 3], maar dit is niet bij alle instanties het geval [niet bij: Gemeente 3, Gemeente 5, Gemeente 6, Openbaar Lichaam 1, Openbaar Lichaam 2, BZ]. Vrijwel alle instanties gaven aan dat er veel interne kennis en ervaring aanwezig is over de optieprocedure; deze is echter niet altijd (schriftelijk) vastgelegd of beschikbaar.¹⁷⁷

4.2.2 *Gebruik checklists en (vastgelegde) werkwijze*

Sommige instanties maken gebruik van interne procesbeschrijvingen en/of checklists die al dan niet zichtbaar in het dossier worden vastgelegd. Zo is in het gearcheverde dossier direct zichtbaar of en op welke wijze de optie-eisen zijn gecontroleerd. In sommige gevallen hanteren instanties ook een checklist voor de optant om hem of haar te informeren over de brondocumenten die moeten worden overlegd. Echter, worden niet door alle instanties dergelijke hulpmiddelen gebruikt (of in het dossier bijgevoegd) die inzichtelijk maken op welke manier de controle van het optiedossier heeft plaatsgevonden. Hieronder zijn deze punten kort toegelicht:

- **Zichtbaarheid uitgevoerde controles (checklists):** zoals in par. 4.1 beschreven, wordt bij een aantal instanties zichtbaar vastgelegd op welke wijze de optie-eisen zijn gecontroleerd. Dit gebeurt bijvoorbeeld d.m.v. een interne checklist of inhoudsblad in het dossier [Gemeente 1, Gemeente 3, Kabinet van de Gouverneur 1, Kabinet van de Gouverneur 3, Openbaar Lichaam 1, Openbaar Lichaam 2], en/of een gedetailleerd optieadvies waarin alle stappen en controles zijn toegelicht [Kabinet van de Gouverneur 1, Openbaar Lichaam 1, Openbaar Lichaam 2]. Bij Kabinet van de Gouverneur 1 en Kabinet van de Gouverneur 2 is daarnaast in de dossiers een

¹⁷⁶ Bij de grote instanties zijn meestal meer medewerkers betrokken dan bij de kleine instanties (bijv. in Gemeente 5 2 medewerkers en in Gemeente 6 1).

¹⁷⁷ Een aantal instanties gaven aan wel een procesbeschrijving te hebben, maar dat deze in de praktijk niet wordt gebruikt.

parafenbrief toegevoegd, waardoor duidelijk wordt welke medewerkers het dossier hebben gecontroleerd. Bij een aantal instanties [Kabinet van de Gouverneur 1, Kabinet van de Gouverneur 2, Openbaar Lichaam 1, Openbaar Lichaam 2] hebben alle onderzochte dossiers bovendien een vaste opbouw en duidelijke structuur, in sommige gevallen ook met tussenbladen voor de relevante modellen en documenten (zie ook par. 4.1). Ook gaven enkele instanties [Gemeente 1, Kabinet van de Gouverneur 1, Kabinet van de Gouverneur 3] aan een checklist te gebruiken om de optant te informeren over de (bron)documenten die moeten worden overlegd. Zo wordt bijvoorbeeld door Gemeente 1 in de afspraakbevestiging met de optant aangegeven welke documenten overlegd moeten worden. In het geval van Kabinet van de Gouverneur 1 wordt door de front office bij de afspraak aangevinkt welke documenten overlegd zijn m.b.v. een checklist. Door het gebruik van checklists/inhoudsbladen of optieadviezen is direct zichtbaar of het dossier compleet is en of alle vereiste documenten zijn opgenomen. Eén instantie uit Europees Nederland [Gemeente 2] gaf aan dat in sommige gevallen d.m.v. aantekeningen wordt bijgehouden welke documenten zijn gecontroleerd en door welke medewerker, dit is echter niet terug te lezen in het gearcheverde dossier. Door het ontbreken van een checklist in de gearcheverde dossiers, is in een aantal gevallen niet goed herleidbaar of alle optie-eisen zijn gecontroleerd en op welke wijze.

- **Handleidingen en procesbeschrijving:** Een aantal instanties binnen Europees Nederland [Gemeente 4, 3, Gemeente 5], Kabinet van de Gouverneur 1, Kabinet van de Gouverneur 2 en Kabinet van de Gouverneur 3 gaven aan dat er een vastgelegde interne procesbeschrijving voor medewerkers bestaat voor het behandelen van optieverklaringen; hier wordt echter niet in alle gevallen gebruik van gemaakt [bijv. in Gemeente 3]. BZ gebruikt de Circulaire Optie/Naturalisatieverzoeken in het buitenland als procesbeschrijving en hanteert een beslisboom als checklist of alle voorwaarden worden getoetst. Dit laatste wordt niet altijd door de (meer ervaren) medewerkers gebruikt. Doordat een (schriftelijk) vastgelegde werkwijze bij sommige instanties ontbreekt, is het soms lastig om te achterhalen op welke manier de eisen en documenten precies worden gecontroleerd en of hierbij een uniforme werkwijze wordt aangehouden.
- **Checklist voor IND dossier:** tenslotte moet worden benoemd dat de checklist die door de een aantal uitvoeringsinstanties gebruikt wordt om na te gaan of alle benodigde documenten naar de IND worden opgestuurd ten behoeve van inschrijving in het Nationaliteitenregister (zie bijlage I) afwijkt van de documenten die volgens de HRWN naar de IND moeten worden gestuurd. Zo staan de gegevens omtrent toelating en verblijf en een verklaring omtrent verblijf en gedrag niet genoemd in de checklist, terwijl in de HRWN wordt omschreven dat deze documenten wel naar de IND moeten worden gestuurd.¹⁷⁸ Bekeken zal worden hoe de discrepantie tussen de HRWN en de checklist opgelost kan worden (zie aanbevelingen in hoofdstuk 5).

¹⁷⁸ Zie toelichting art. 6, lid 3, par. 2.6 HRWN.

4.2.3

Aanhouden wettelijke termijn en opvragen documenten ter beoordeling van de afgelegde optieverklaring

Bij vrijwel alle onderzochte instanties werden de optieverklaringen ruim binnen de wettelijke termijn afgehandeld, ook al komt het sporadisch voor dat in een dossier de wettelijke termijn wordt overschreden (zie par. 4.1). Enkel bij de steekproef van één instantie [Kabinet van de Gouverneur 1] werd de wettelijke termijn van 26 weken gemiddeld overschreden (de gemiddelde duur was 34 weken).¹⁷⁹ Ook was in het merendeel van de dossiers de benodigde documentatie aanwezig en gaven de instanties aan dat (bron)documenten meestal zonder problemen kunnen worden opgevraagd of overgelegd. Desalniettemin gaven de deelnemende instanties aan enkele knelpunten te ervaren waardoor de optieprocedure kan worden bemoeilijkt of vertraagd. Deze zullen hieronder worden toegelicht.

- **Capaciteitsproblemen:** een aantal instanties kampen met capaciteitsproblemen door onvoldoende personeel, waardoor de behandeling van opties vertraging kan oplopen. Dit knelpunt werd genoemd door één instantie binnen Europees Nederland [Gemeente 2¹⁸⁰] en Kabinet van de Gouverneur 1.¹⁸¹ Gemeente 2 geeft aan dat dit vooral speelt in relatie tot het totale pakket aan burgerzaken en de toenemende vraag van – nieuwe – inwoners.
- **Afhankelijkheid van derde partijen:** zes instanties [Kabinet van de Gouverneur 1, Kabinet van de Gouverneur 2, Kabinet van de Gouverneur 3, Openbaar Lichaam 1, Openbaar Lichaam 2, BZ] gaven aan dat soms vertraging kan worden opgelopen doordat zij afhankelijk zijn van derde partijen (bijvoorbeeld bij het ontvangen van gegevens omtrent toelating van de betreffende immigratie- of toelatingsorganisatie, (buitenlandse) basisregistratie persoonsgegevens,¹⁸² of justitiële gegevens. In sommige gevallen kan hierdoor de wettelijke termijn worden overschreden. Hierbij moet wel worden genoemd dat dit knelpunt vooral van toepassing is op het Caribisch deel van het Koninkrijk en BZ, aangezien zij niet – zoals in het geval van de gemeenten in Europees Nederland – zelf alle gegevens in de toepasselijke basispersoonsregistratie¹⁸³ en de justitiële gegevens kunnen inzien. Kabinet van de Gouverneur 1 geeft aan dat toegang tot het verblijfsvergunningensysteem van de toelatingsorganisatie het probleem niet zou verhelpen, aangezien oude verblijfsvergunningen enkel in het fysieke archief van de toelatingsorganisatie te raadplegen zijn. In het algemeen leiden zulke vertragingen niet tot het overschrijden van de wettelijke optietermijn, dit is alleen het geval bij Kabinet van de Gouverneur 1 en in sommige dossiers bij Openbaar Lichaam 2 (2 dossiers).
- **Aanleveren brondocumenten:** de meerderheid van de instanties [Gemeente 1, 2, 3, en 4, Kabinet van de Gouverneur 1, 2 en 3, Openbaar

¹⁷⁹ Deze instantie geeft aan dat aan de termijnoverschrijding drie redenen ten grondslag liggen. Allereerst duurt het vaak lang voordat optanten ontbrekende documenten overleggen. Daarnaast neemt het aanleveren van BOT's door de toelatingsorganisatie veel tijd in beslag. Tot slot komt het incidenteel voor dat het justitiële onderzoek langer duurt, bijv. indien er strafzaken lopen. Het overschrijden van de wettelijke termijn heeft derhalve hoofdzakelijk te maken met afhankelijkheid van derde partijen. Deze instantie geeft aan dat het onderwerp 'aanlevertijden' blijvend aandacht heeft in periodieke gesprekken met relevante partners in het proces.

¹⁸⁰ Gemeente 2 gaf aan dat zich dit vooral uit in de termijn waarbinnen een afspraak kan worden gemaakt. Dit heeft dus geen gevolgen voor het aanhouden van de wettelijke termijn voor het behandelen van optieverklaringen.

¹⁸¹ Met name gezien de hoge instroom van naturalisatieverzoeken van statushouders in Europees Nederland de afgelopen jaren.

¹⁸² Dit geldt bijvoorbeeld wanneer persoonsgegevens vanuit de diplomatieke posten in het buitenland of uit een ander deel van het Koninkrijk moeten worden opgevraagd. Voor het Caribisch deel van het Koninkrijk geldt bovendien dat zij geen toegang hebben tot de PIVA, deze dient bij Burgerzaken te worden opgevraagd. Wel hebben zij toegang tot de BRP.

¹⁸³ Bij Openbaar Lichaam 2 kan de PIVA wel direct ingezien.

Lichaam 1 en 2, BZ] gaf aan dat optanten in sommige gevallen moeite hebben om bepaalde brondocumenten te overleggen, met name om de identiteit en nationaliteit van de optant vast te stellen of om het onafgebroken hoofdverblijf aan te tonen (bijvoorbeeld wanneer dit niet voldoende uit de BRP blijkt of wanneer sprake is van een verblijfsgeval).¹⁸⁴ Dit kan het proces bemoeilijken en/of vertragen, aangezien de optant na het tekenen van de optieverklaring op zoek moet gaan naar missende documentatie. Minstens twee instanties [Gemeente 2, Gemeente 4] rapporteerden bovendien dat optanten vaak een grote hoeveelheid administratie overleggen t.a.v. het onafgebroken hoofdverblijf in het Koninkrijk, wanneer diegene gedurende een periode niet ingeschreven stond in de BRP. Het is voor de instantie niet altijd duidelijk of en welke documenten voldoende zijn om de eisen aan te tonen.

- **Aanvragen (bron)documenten buitenland:** in sommige gevallen moeten brondocumenten zoals paspoorten of aktes in het buitenland worden aangevraagd en gelegaliseerd; dit geldt vooral voor het Caribisch deel van het Koninkrijk en BZ. Meerdere van deze instanties [Kabinet van de Gouverneur 1, Kabinet van de Gouverneur 2, Kabinet van de Gouverneur 3, Openbaar Lichaam 1, Openbaar Lichaam 2] gaven aan dat het in sommige gevallen lastig is voor optanten om toegang te krijgen tot deze documenten, bijvoorbeeld omdat naar het land van oorsprong gereisd moet worden en documenten gelegaliseerd moeten worden. Dit kan een grote financiële- en tijdsinvestering met zich mee brengen. In sommige landen worden bovendien geen biometrische paspoorten uitgegeven, waardoor de optant op een andere manier moet aantonen hoe hij of zij zich heeft geïdentificeerd bij de paspoortuitgave (bijvoorbeeld d.m.v. een identiteitsverklaring). Echter, zijn reisdocumenten met name tijdens de COVID-19 pandemie in sommige gevallen per post verstuurd, waardoor het nog lastiger is om de identiteit van de optant te verifiëren. BZ gaf bovendien aan dat er grote verschillen zijn tussen de administratie- en documentatiesystemen van verschillende landen, waardoor het opvragen en controleren van bijvoorbeeld persoons- of justitiële gegevens complex is en in sommige gevallen zeer lang kan duren (tot wel 6-8 maanden).¹⁸⁵ Dit proces wordt nog verder bemoeilijkt of vertraagd doordat de dossierstukken meerdere malen fysiek tussen de posten in het buitenland en de backoffice in Den Haag moeten worden uitgewisseld.¹⁸⁶
- **Onduidelijkheden in geleverde politie-of justitiële gegevens:** Meerdere instanties binnen Europees Nederland [Gemeente 1, Gemeente 2, Gemeente 3 en Gemeente 4] gaven aan dat het criminele antecedenten overzicht vaak juridisch complex is en niet altijd duidelijk blijkt welke straffen of boetes zijn voldaan en welke niet, waardoor er aanvullende duiding of onderzoek door de instantie nodig is. Voor juridische vragen ondersteunen soms juristen bij de gemeente zelf of kan het adviesbureau

¹⁸⁴ In het specifieke geval van Kabinet van de Gouverneur 3 geldt dat dit wordt bemoeilijkt doordat er een landsgrens door het eiland loopt, waardoor niet altijd duidelijk is of de optant daadwerkelijk in het Nederlandse deel onafgebroken hoofdverblijf heeft gehad (of bijvoorbeeld op twee verschillende delen is verbleven). Voor optanten is het één eiland, terwijl juridisch gezien enkel één deel bij het Koninkrijk hoort, dit kan soms lastig zijn om uit te leggen aan optanten. Vandaar is het vaak nodig om verschillende aanvullende documenten te overleggen die het onafgebroken hoofdverblijf in het Nederlandse deel van Kabinet van de Gouverneur 3 bevestigen.

¹⁸⁵ De termijn voor de optieprocedure wordt opgeschort als er documenten ontbreken, waardoor de wettelijke termijn niet wordt overschreden.

¹⁸⁶ Gemeente 4 gaf aan dat dit met name geldt voor het bericht van de Korpschef, aangezien dit vaak afkortingen en codes bevat die voor de instantie niet duidelijk zijn.

van de NVVB ingeschakeld worden. Als onduidelijk is of een taakstraf inmiddels volbracht is of een geldboete nog open staat, kan deze informatie ook worden opgevraagd bij de politie en/of het Openbaar Ministerie. Tegenwoordig moet een strafrechtelijke veroordeling ook in het Europees Strafrechtregister (European Criminal Records Information System, ECRIS) worden ingevoerd, in het geval dat het een EU-onderdaan betreft. Daarbij kan het lastig zijn om dit te vertalen naar het Nederlandse strafrecht [Gemeente 2]. BZ geeft bovendien aan dat het vaak lastig is om bij de buitenlandse autoriteiten van het land waar de optant woonachtig is (betrouwbare) politie- of justitiële gegevens op te vragen (zie ook hierboven).

4.2.4 *Afleggen verklaring van verbondenheid (VVV)*

Na het bevestigen van de optieverklaring, legt de optant tijdens een naturalisatieceremonie de verklaring van verbondenheid af. Hierna dient door de betreffende instantie een aantekening op de optiebevestiging te worden gemaakt dat, wanneer, en op welke wijze de verklaring van verbondenheid is afgelegd (zie ook toelichting ad artikel 6, derde lid, par. 2.12.3 HRWN). Bij het merendeel van de onderzochte dossiers was deze informatie ook in het dossier terug te vinden, echter niet bij alle instanties en niet in alle gevallen (strikt genomen) conform de HRWN.

- **Bewijs afleggen verklaring van verbondenheid in gearcheeerde dossiers:** bij het merendeel van de onderzochte instanties is in de dossiers, zowel de gearcheeerde alsook de dossiers die naar de IND worden gestuurd, zichtbaar vastgelegd of en op welke manier de verklaring van verbondenheid is afgelegd door de optant. Dit werd gedaan d.m.v. een stempel of handgeschreven notitie op de optiebevestiging, op het terugmeldformulier naar de IND, of middels een in het dossier bijgevoegde aanwezigheidsformulier tijdens de naturalisatieceremonie. Echter, was bij vier instanties [Gemeente 3, Kabinet van de Gouverneur 2 (grotendeels), Kabinet van de Gouverneur 3, BZ (deels)]¹⁸⁷⁾ het bewijs van afleggen van de verklaring van verbondenheid niet in de gearcheeerde dossiers opgenomen. Wel gaven de instanties aan dat het bewijs van afleggen van de verklaring van verbondenheid altijd zichtbaar is vastgelegd in het dossier dat naar de IND wordt gestuurd. Dit bleek in het geval van Kabinet van de Gouverneur 2 en Kabinet van de Gouverneur 3 ook uit het dossieronderzoek van de INDiGO dossiers (van Gemeente 3 waren in deze steekproef geen dossiers aanwezig). Bovendien gaven drie van deze vier instanties [Gemeente 3, Kabinet van de Gouverneur 2, Kabinet van de Gouverneur 3] aan dat het afleggen van de verklaring van verbondenheid tijdens de naturalisatieceremonie weliswaar wordt bijgehouden en opgeslagen, bijvoorbeeld d.m.v. een intekenlijst tijdens de naturalisatieceremonie, maar dit wordt niet zichtbaar in de fysieke dossiers vastgelegd. Hierdoor is dus niet in alle gevallen uit het gearcheeerde dossier duidelijk of en hoe de optant de verklaring van verbondenheid heeft afgelegd.¹⁸⁸

187 Het bewijs van afleggen van de verklaring van de verbondenheid d.m.v. een stempel op de optiebevestiging ontbrak in 53 van de 74 dossiers waarin het om meerderjarige optanten gaat.

188 Hierbij moet worden vermeld dat dit de gearcheeerde dossiers betreft en niet de stukken die t.b.v. het Nationaliteitenregister naar de IND zijn gestuurd. Dit neemt echter niet weg dat volgens de HRWN een aantekening op de optiebevestiging t.a.v. het afleggen van de verklaring van de verbondenheid dient te worden gemaakt.

- **Bewijs afleggen verklaring van verbondenheid in IND dossiers:** ook in een deel van de gecontroleerde optiedossiers uit INDiGO werd niet duidelijk of en op welke wijze de verklaring van verbondenheid was afgelegd (in 29% van de gecontroleerde dossiers was dit bewijs niet aanwezig; let op: dit betreft de totale steekproef van de in INDiGO gecontroleerde dossiers en niet uitsluitend de hierboven genoemde instanties).
- **Schriftelijk afleggen verklaring van verbondenheid:** in beginsel dient de optant de verklaring van verbondenheid altijd in persoon en mondeling tijdens de naturalisatieceremonie af te leggen.¹⁸⁹ Tijdens COVID-19 was dit echter niet altijd mogelijk. Uitvoeringsinstanties gaven aan dat de verklaring van verbondenheid daarom vaak schriftelijk is afgelegd en in het dossier bijgevoegd.¹⁹⁰

4.2.5

Procedurele onduidelijkheden

Meerdere instanties [Gemeente 1, 2, 3, 4, 5, 6, BZ] gaven aan dat in het geval van onduidelijkheden over de optieprocedure, er gebruik wordt (of kan worden) gemaakt van het Handboek Burgerzaken Amsterdam (HBA) en/of de kennisbank van de NVVB. Dit geldt vooral voor gemeenten in Europees Nederland. Wel merkten twee instanties uit Europees Nederland [Gemeente 2, Gemeente 5] op dat bij algemene vragen of onduidelijkheden over de optieprocedure, de IND deze vaak niet goed kan beantwoorden/ophelderen. Vaak wordt dan door de IND doorverwezen naar andere gemeenten of het adviesbureau van de NVVB voor uitleg. Echter, moet hierbij wel worden vermeld dat enkel één instantie binnen het Caribisch deel van het Koninkrijk toegang heeft tot deze hulpmiddelen en hier gebruik van maakt. BZ gaf bovendien aan enkel minimaal gebruik te maken van het HBA (aangezien dit is toegespitst op de situatie in de Europese gemeenten), en bij onduidelijkheden de online kennisbank VIND burgerzaken te gebruiken.

¹⁸⁹ Zie ook toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.12.3 HRWN.

¹⁹⁰ Bij de meeste instanties werd de verklaring van verbondenheid tijdens de COVID-19 pandemie voornamelijk schriftelijk afgelegd. Bij Kabinet van de Gouverneur 1 werd de verklaring van verbondenheid wel mondeling tijdens de naturalisatieceremonie afgelegd, deze werd conform de coronamaatregelen georganiseerd.

5 Conclusie en aanbevelingen

Dit onderzoek had het doel om inzicht te krijgen in de wijze waarop de uitvoeringsinstanties optieverklaringen afdoen. Daarnaast geeft dit onderzoek inzicht in de vraag of de optiedossiers bij de uitvoeringsinstanties en bij de IND voldoen aan de wettelijke eisen en voorschriften zoals beschreven in de (H)RWN. Dit is geëvalueerd omdat het hoofd van de IND verplicht is om regelmatig de wijze van afdoening van de optieverklaringen te onderzoeken (zie artikel 3, vijfde lid RVVN). In dit afsluitende hoofdstuk worden de onderzoeksvragen van dit onderzoek beantwoord en een aantal aanbevelingen gegeven. De volgende centrale onderzoeksvraag wordt beantwoord:

Blijkt uit door de uitvoeringsinstanties behandelde en door de IND ontvangen dossiers dat de afdoening van optieverklaringen in 2019 en 2020 op wettelijk juiste wijze heeft plaatsgevonden?

Uit het onderzoek blijkt dat de afdoening van optieverklaringen door de uitvoeringsinstanties en door de IND overwegend op wettelijk juiste wijze geschiedt. De uitkomsten van het dossieronderzoek laten zien dat optanten rechtmatig het Nederlanderschap hebben verkregen en dat de wettelijke voorschriften door de uitvoeringsinstanties over het algemeen worden gevolgd. Hierbij moet genoemd worden dat in een deel van de onderzochte optiedossiers niet geheel herleidbaar is of aan bepaalde optie-eisen is voldaan vanwege missende documentatie, waardoor in een aantal gevallen niet vastgesteld kan worden of de voorschriften in de (H)RWN volledig zijn nageleefd. Daarnaast zijn enkele discrepanties tussen de wettelijke voorschriften zoals genoemd in de (H)RWN en de uitvoeringspraktijk naar boven gekomen. Zo wordt in enkele gevallen de wettelijke termijn voor het behandelen van optieverklaringen overschreden en is niet in alle gevallen zichtbaar in het IND dossier of en op welke wijze de verklaring van verbondenheid is afgelegd. Ook komen de voorschriften in de HRWN voor het opsturen van dossierstukken voor inschrijving in het Nationaliteitenregister niet overeen met een checklist die door de IND en een aantal uitvoeringsinstanties wordt gebruikt bij het opsturen van deze documenten. Deze discrepanties worden in de beantwoording van de deelvragen verder toegelicht, evenals verdere opvallendheden in dossiervorming en knelpunten in de optieprocedure.

Hieronder volgt de beantwoording van de drie deelvragen van het onderzoek. Hierbij moet opgemerkt worden dat onderzoeksvraag 2 is beantwoord d.m.v. dossieronderzoek waarvan de resultaten in het algemeen niet representatief, maar indicatief zijn.

1. Welke wettelijke voorschriften zijn van toepassing op de afdoening van een optieverklaring?

De wettelijke voorschriften voor de afdoening van een optieverklaring zijn uiteengezet in toelichting ad artikel 6 HRWN. Tevens staan de aanvullende eisen voor de 8 optiegronden waarop dit onderzoek betrekking heeft in de toelichting onder ad artikel 6, eerste lid, a, e, f, g, h, i, k en toelichting ad artikel 6, achtste lid HRWN.

Enkele uitzonderingen daargelaten, gelden voor elke optiegrond de volgende eisen:

- De optant moet een optieverklaring invullen en daarbij een aantal persoonlijke gegevens verstrekken (zoals naam, geboorteland, geboorteplaats, geboortedatum, adres, geslacht, nationaliteit).
- Er mogen op grond van het gedrag van de optant geen ernstige vermoedens bestaan dat hij of zij gevaar oplevert voor de openbare orde, de goede zeden of de veiligheid van het Koninkrijk. Dit wordt gecontroleerd d.m.v. een door de optant ingevulde verklaring verblijf en gedrag en een check op criminele antecedenten.
- De optant heeft zich bereid verklaard bij de verkrijging van het Nederlanderschap een verklaring van verbondenheid af te leggen. De optiebevestiging treedt pas in werking nadat de optant tijdens de naturalisatieceremonie de verklaring van verbondenheid daadwerkelijk heeft afgelegd.
- De optant betaalt de optiegelden voordat een optieverklaring in behandeling wordt genomen en tekent een verklaring dat hij of zij is ingelicht over de optiegelden.
- De optant overlegt bovendien een geldig reisdocument ter vaststelling van zijn/haar identiteit, een geldige verblijfsvergunning indien toelating en hoofdverblijf in het Koninkrijk voor de specifieke optiegrond vereist is, en een geboorteakte (tenzij deze al eerder is ingezien en de gegevens zijn opgenomen in de BRP).
- De uitvoeringsinstantie controleert de door de optant verstrekte gegevens op basis van de overlegde brondocumenten en de toepasselijke basisregistratie persoonsgegevens (normaliter BRP).¹⁹¹
- De uitvoeringsinstantie bevestigt de optie middels een getekende en gedateerde optiebevestiging. Hierop wordt ook zichtbaar vastgelegd of en op welke manier de verklaring van verbondenheid is afgelegd.¹⁹²
- Hierna stuurt de uitvoeringsinstantie een aantal relevante documenten naar de IND ter opname van de optant in het Nationaliteitenregister. Ook worden de optieverklaring, de optiebevestiging en de daarbij horende documenten gedurende 12 jaar door de instantie gearcheeerd.

Voor nadere uitleg en de specifieke eisen voor de onderzochte optiegronden wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van dit rapport.

2. *Bestaan er discrepanties tussen de uitvoering van de optieprocedures door de betrokken uitvoeringsinstanties en de voorschriften zoals opgenomen in de HRWN?*

Over het algemeen blijkt uit dit onderzoek dat de deelnemende uitvoeringsinstanties de optieprocedure grotendeels uitvoeren zoals voorgeschreven in de (H)RWN. Zoals in het antwoord op subvraag 2a nader uitgelegd wordt, is echter in een deel van de onderzochte optiedossiers niet geheel herleidbaar of aan bepaalde optie-eisen is voldaan. Dit betekent dat op basis van de documenten in de gearcheeerde dossiers, in een aantal gevallen niet vastgesteld kan worden of de voorschriften in de (H)RWN volledig zijn nageleefd. Uit interviews met betrokken instanties blijkt dat vaak

¹⁹¹ Voor optieverklaringen die op een diplomatieke post in het buitenland zijn afgelegd en optanten betreffen die niet woonachtig zijn in het Koninkrijk, kan uiteraard niet de BRP worden geraadpleegd (zie ook hoofdstuk 3).

¹⁹² Alternatief kan de informatie over het afleggen van de verklaring van verbondenheid middels een terugmeldformulier naar de IND worden gestuurd.

verklaarbaar is waarom bepaalde documenten niet zijn opgenomen in de gearchiveerde dossiers (zoals controle in digitale systemen). Hierbij moet wel worden vermeld dat uit de HRWN niet geheel duidelijk blijkt welke documenten daadwerkelijk in het *gearchiveerde* dossier moeten worden opgenomen. De meeste onderzochte optiedossiers zijn ruim binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Alleen bij een aantal dossiers van Kabinet van de Gouverneur 1 en enkele dossiers van Openbaar Lichaam 2 is niet voldaan aan de wettelijke termijn van de optieprocedure. Afhankelijkheid van derde partijen is daarvan de hoofdoorzaak (zie ook hoofdstuk 4).

- a. In hoeverre blijkt uit de optiedossiers bij de uitvoeringsinstanties dat de optie rechtmatig is bevestigd en is voldaan aan de voorschriften zoals opgenomen in de (H)RWN?*

Aanwezige documenten ter beoordeling van de optie-eisen

Geconcludeerd kan worden dat in de gearchiveerde dossiers van Kabinet van de Gouverneur 1, Openbaar Lichaam 1 en Openbaar Lichaam 2 in 100% van de gevallen herleidbaar is dat aan de optie-eisen voldaan is en de optie rechtmatig is bevestigd. Bij de overige instanties missen in enkele gevallen documenten in de fysiek gearchiveerde dossiers en is het niet duidelijk of deze op andere wijze (bijv. met een digitaal systeem) zijn geverifieerd. Hierdoor is het voor de onderzoekers niet geheel inzichtelijk of de optie op rechtmatige wijze verkregen is. Dit betekent uiteraard niet dat de optie onrechtmatig is verkregen, enkel dat dit niet volledig door de onderzoekers kan worden gecontroleerd. Dit zou enkel met nader onderzoek, waarbij ook de digitale systemen worden geraadpleegd, kunnen worden nagegaan. Wel kan worden geconcludeerd dat in alle onderzochte optiedossiers wordt voldaan aan de optie-eisen, voor zover deze gecontroleerd kunnen worden met behulp van de aanwezige documenten.

Zoals hierboven genoemd, is het over het algemeen uit de gearchiveerde dossiers van de uitvoeringsinstanties te herleiden of de optant aan de optie-eisen voldeed. In de dossiers van Kabinet van de Gouverneur 1, Openbaar Lichaam 1 en Openbaar Lichaam 2 is alle verstrekte en onderzochte documentatie aanwezig en blijkt duidelijk dat deze gecontroleerd is door de betrokken instantie. Echter, bij de overige onderzochte instanties is het niet in alle gevallen geheel inzichtelijk uit de gearchiveerde dossiers of aan de volgende eisen wordt voldaan:

- **Onafgebroken hoofdverblijf:**¹⁹³ het uittreksel uit de BRP is in sommige gevallen niet fysiek aan het dossier toegevoegd. Dit komt met name voor bij gemeenten in Europees Nederland (Gemeente 1, Gemeente 4, Gemeente 5), aangezien de BRP door deze instanties vaak digitaal kan worden ingezien. Tijdens dit onderzoek zijn echter enkel de gearchiveerde optiedossiers onderzocht en was het vanwege capaciteit niet mogelijk om de digitale systemen die worden gebruikt in te zien, waardoor niet te achterhalen is in hoeverre de controle van de BRP op juiste wijze heeft plaatsgevonden.
- **Gegevens uit geboorteakte en/of huwelijksakte (optiegrond G):** met name bij gemeenten in Europees Nederland (Gemeente 1, Gemeente 2, Gemeente 3, Gemeente 4, Gemeente 5) zijn huwelijks –en geboorteaktes vaak niet fysiek aan het dossier toegevoegd. Ook hierbij geldt dat de relevante gegevens over het algemeen bij de digitale controle van de BRP

¹⁹³ Voor BZ is dit geen optie-eis.

kunnen worden ingezien en dat de originele aktes derhalve niet in het dossier worden bijgevoegd (zie ook par. 4.1). Echter, ontbreekt in sommige gearchiveerde dossiers zowel de akte als het uittreksel uit de BRP. In deze gevallen is niet uit het gearchiveerde dossier te herleiden of en op welke manier de relevante gegevens zijn gecontroleerd.

- **Afleggen verklaring van verbondenheid:** bij vier instanties (Gemeente 3, Kabinet van de Gouverneur 2, Kabinet van de Gouverneur 3, BZ) is niet in alle gevallen duidelijk in het gearchiveerde dossier zichtbaar of de verklaring van verbondenheid is afgelegd en op welke wijze (mondeling/schriftelijk). Deze instanties, met uitzondering van BZ, houden wel apart bij of de verklaring van verbondenheid is afgelegd, bijvoorbeeld d.m.v. een intekenlijst. Dit is echter niet apart in het gearchiveerde optiedossier opgenomen. Uit de HRWN wordt overigens niet geheel duidelijk of het bewijs van afleggen van de verklaring van verbondenheid in de gearchiveerde dossiers moet worden opgenomen. Dit bewijs moet volgens de HRWN wel naar de IND worden opgestuurd.

Ten slotte komt het sporadisch voor dat andere documenten missen in de gearchiveerde dossiers, zoals de verklaring ingelicht over betaling optiegelden, de factuur van de betaling optiegelden, een geldig identiteitsbewijs, of het bericht van de Korpschef. Dit komt enkel voor bij de gemeenten in Europees Nederland en bij BZ. Echter, hierbij moet wederom opgemerkt worden dat uit de HRWN niet duidelijk blijkt welke documenten verplicht in het gearchiveerde dossier opgenomen moeten worden.

Wettelijke termijn

Bij bijna alle instanties wordt gemiddeld gezien de wettelijke termijn van optie (13 weken, te verlengen met maximaal 13 weken)¹⁹⁴ niet overschreden. Bij Kabinet van de Gouverneur 1 blijkt uit de dossiers dat deze wettelijke termijn gemiddeld wel wordt overschreden. In totaal duurt de optieprocedure bij het Kabinet van de Gouverneur 1 gemiddeld 34 weken, waarmee de wettelijke termijn werd overschreden met 8 weken en niet wordt voldaan aan de voorschriften van de (H)RWN. Kabinet van de Gouverneur 1 geeft aan dat hier drie redenen aan ten grondslag liggen. Allereerst duurt het vaak lang voordat optanten ontbrekende documenten overleggen. Daarnaast neemt het aanleveren van BOT's door de toelatingsautoriteit veel tijd in beslag. De voornaamste achtergrond daarvan is onderbezetting bij de toelatingsautoriteit. Tot slot komt het incidenteel voor dat het justitiële onderzoek langer duurt (bijv. indien er strafzaken lopen), dit vraagt dan om verdere communicatie met het Openbaar Ministerie. Het overschrijden van de wettelijke termijn heeft derhalve hoofdzakelijk te maken met afhankelijkheid van derde partijen. Ook in 2 dossiers van Openbaar Lichaam 2 werd de wettelijke termijn voor het behandelen van optieverklaringen overschreden.

b. Is het door de IND ontvangen dossier met documenten op basis waarvan de Nederlander op wordt genomen in het Nationaliteitenregister compleet?

Vooraf moet worden opgemerkt dat de volgens de HRWN benoemde documenten die opgestuurd moeten worden naar de IND,¹⁹⁵ afwijken van de documenten die in de checklist benoemd worden die gebruikt wordt door de IND en sommige

¹⁹⁴ Zie art. 6, lid 5, RWN; zie ook toelichting ad art. 6, lid 5 HRWN.

¹⁹⁵ Toelichting art. 6, lid 3, par. 2.6 HRWN.

uitvoeringsinstanties (zie bijlage I). De checklist bevat niet alle documenten die volgens de HRWN naar de IND worden gestuurd.

Volgens de HRWN en de checklist dienen de optieverklaring, optiebevestiging, bekendmakingsdatum (naturalisatieceremonie), en indien van toepassing de gegevens van minderjarige medeoptanten, de bereidverklaring tot het doen van afstand en uitwisselingsformulieren naar de IND te worden gestuurd. In bijna alle onderzochte dossiers van de IND zijn deze documenten aanwezig. In 29% van de dossiers is echter niet duidelijk of en op welke wijze de verklaring van verbondenheid is afgelegd. Dit betreft enkel dossiers van de gemeenten in Europees Nederland en BZ; in alle onderzochte IND dossiers die afkomstig waren van het Caribisch deel van het Koninkrijk is dit wel opgenomen.

Volgens de HRWN moeten naast bovengenoemde documenten eveneens gegevens omtrent toelating en verblijf (kopie verblijfsdocument, gegevens betreffende het verblijfsrecht uit de BRP), de bereidverklaring afleggen verklaring van verbondenheid, en de afgelegde verklaring verblijf en gedrag aanwezig zijn (deze documenten worden niet genoemd op bovengenoemde checklist). In 41% van de onderzochte dossiers mist echter het uittreksel uit de BRP, in 22% de verblijfsvergunning en in 7% de verklaring verblijf en gedrag.

3. Wat zijn de voornaamste oorzaken die ten grondslag liggen aan (eventuele) discrepanties tussen de voorschriften in de (H)RWN en de uitvoering van de optieprocedures en wat zijn knelpunten in de uitvoering van de optieprocedures?

Dit onderzoek laat zien dat de procedure bij de behandeling van optieverklaringen over het algemeen goed gaat. Toch zijn er enkele knelpunten. De voornaamste oorzaken van discrepanties tussen de voorschriften in de (H)RWN en de uitvoering van de optieprocedures zijn als volgt:

- **Ontbreken van bevestiging dat verklaring van verbondenheid is afgelegd in een aantal IND dossiers:** uit de INDiGO steekproef blijkt dat uit de opgestuurde dossiers van enkele gemeenten in Europees Nederland en van BZ niet altijd duidelijk wordt of en op welke wijze de verklaring van verbondenheid is afgelegd. Volgens de voorschriften in de HRWN moet dit op de optiebevestiging die naar de IND gestuurd wordt vermeld worden of middels een terugmeldformulier. Aan deze eis wordt dus niet altijd voldaan. Zoals eerder vermeld is ook uit een deel van de gearcheeerde dossiers niet duidelijk of deze verklaring is afgelegd. Dit is echter geen discrepantie met de HRWN, omdat niet duidelijk uit de HRWN volgt of dit bewijs in het gearcheeerde dossier op moet worden genomen.
- **Overschrijden wettelijke optietermijn:** Kabinet van de Gouverneur 1 gaf aan dat de optietermijn voornamelijk wordt overschreden door afhankelijkheid van derde partijen in het optieproces, doordat bijvoorbeeld ontbrekende documenten niet binnen afzienbare termijn door de optant worden overgelegd of de afgifte van de BOT zeer lang kan duren. Overigens geven ook andere instanties aan dat afhankelijkheid van derde partijen soms voor vertraging in de optieprocedure zorgt (Kabinet van de Gouverneur 2, Openbaar Lichaam 1, Openbaar Lichaam 2, BZ).

Naast de bovengenoemde discrepanties tussen de uitvoering van optieprocedures en de wettelijke voorschriften in de (H)RWN, zijn de volgende knelpunten geïdentificeerd op basis van het dossieronderzoek en de interviews:

- **Controle optie-eisen niet altijd inzichtelijk uit gearchiveerde dossier:** zoals ook uit de beantwoording van onderzoeksvraag 2a blijkt, is het bij een deel van de onderzochte dossiers niet duidelijk of aan bepaalde optie-eisen is voldaan. Dit komt door het ontbreken van bepaalde documenten en door het ontbreken van aantekeningen/een checklist in het gearchiveerde dossier waaruit duidelijk blijkt welke documenten zijn gecontroleerd en op welke wijze. Echter, zoals eerder aangegeven wordt uit de HRWN niet geheel duidelijk welke documenten in het fysieke, gearchiveerde dossier moeten worden bijgevoegd.
- **Ontbreken (schriftelijk) vastgelegde werkwijze/checklist bij sommige instanties:** door het ontbreken van een vastgelegde werkwijze bij de afdoening van optieverklaringen, is het soms lastig te achterhalen op welke manier de eisen en documenten precies worden gecontroleerd en of hierbij een uniforme werkwijze wordt aangehouden. Dit is niet verplicht, maar het ontbreken ervan kan voor onduidelijkheid zorgen.
- **Discrepancie tussen benoemde nodige documenten voor opname in het Nationaliteitenregister in de HRWN en in de checklist gebruikt door de IND en enkele uitvoeringsinstanties:** uit het onderzoek blijkt dat de checklist die door de IND en sommige uitvoeringsinstanties wordt gehanteerd bij het versturen van de relevante dossierstukken naar de IND, niet overeenkomt met de genoemde dossierstukken in de HRWN. Zie ook beantwoording vraag 2b.
- **Procedurele onduidelijkheden:** meerdere instanties gaven tijdens het interview aan dat bij vragen of onduidelijkheden over de optieprocedure, de IND deze vragen niet goed kan beantwoorden. Enkele instanties gaven aan dat de IND doorverwijst naar andere gemeenten of het adviesbureau van de NVVB voor uitleg, maar er is geen duidelijke centrale plek waar men met vragen terecht kan.
- **Capaciteitsproblemen:** een aantal instanties geven aan te kampen met capaciteitsproblemen, waardoor de behandeling van optieverklaringen vertraging kan oplopen.
- **Vertraging procedure door moeizame overlegging van brondocumenten:** enkele instanties gaven tijdens het interview aan dat in sommige gevallen optanten moeite hebben met het overleggen van bepaalde (bron)documenten, met name als het gaat om het aantonen van identiteit of nationaliteit bij bijv. ontbreken van een paspoort, of het aantonen van onafgebroken hoofdverblijf als dit niet voldoende uit de BRP blijkt. Dit kan vaak lang duren. Ook komt het voor dat de optant een grote hoeveelheid documenten overlegt om het hoofdverblijf aan te tonen en het voor de instantie niet altijd duidelijk is welke documenten voldoende zijn om het hoofdverblijf daadwerkelijk te bevestigen. Bovendien is het vaak afhankelijk van de situatie welke documenten overlegd (kunnen) worden.
- **Vertraging door aanvragen (bron)documenten buitenland:** met name in het Caribisch deel van het Koninkrijk en bij BZ komt het voor dat het voor optanten lastig kan zijn gelegaliseerde brondocumenten (bijv. paspoort of originele aktes) te overleggen. De betreffende uitvoeringsinstanties gaven aan dat het veel tijd en geld kan kosten om dit in het land van herkomst te

regelen. Dit hoeft niet altijd te zorgen voor het overschrijden van de wettelijke termijn, maar kan het optieproces wel vertragen.

- **Onduidelijkheden in geleverde politie- of justitiële gegevens:** meerdere instanties gaven aan dat het criminele antecedenten overzicht soms onduidelijk, juridisch complex of onvolledig is. Zo is het soms voor de uitvoerende instanties onduidelijk of bepaalde boetes of straffen al zijn voldaan.
- **Controle criminele antecedenten in het buitenland vaak niet mogelijk (openbare orde eis):** de openbare orde eis voor optieverklaringen die bij een diplomatieke post in het buitenland zijn ingediend, wordt door BZ gecontroleerd. Dit doet BZ op basis van de door de optant ingevulde verklaring verblijf en gedrag en, indien mogelijk, met een check op criminele antecedenten in het buitenland. In de dossiers van BZ is veelal geen controle op criminele antecedenten in het dossier aanwezig (zie par. 4.1.3). BZ gaf aan dat het niet in alle gevallen mogelijk is om bij de autoriteiten van het desbetreffende land politie- of justitiële gegevens op te vragen.¹⁹⁶

Aanbevelingen

Op basis van de geïdentificeerde knelpunten en discrepanties tussen de uitvoering van de optieprocedure en de voorschriften in de (H)RWN hebben de onderzoekers de volgende aanbevelingen:

Aanbevelingen voor alle uitvoeringsinstanties

- **(Actuele) checklist in het fysiek gearcheerde optiedossier bij de uitvoeringsinstantie toevoegen** (*let op: dit betreft niet de checklist voor de naar de IND te sturen stukken, maar een interne checklist voor de uitvoeringsinstantie voor het controleren van de optie-eisen*): enkele uitvoeringsinstanties maken al gebruik van een duidelijke checklist in de gearcheerde optiedossiers, op basis waarvan duidelijk is welke documenten en optie-eisen zijn gecontroleerd en op welke wijze. Dit is met name het geval in het Caribische deel van het Koninkrijk. In de dossiers van instanties die geen checklist gebruiken, is niet duidelijk herleidbaar of alle documenten die nodig zijn om de optie-eisen te controleren gecontroleerd zijn. Het gebruik van een interne checklist kan voor beter overzicht in de dossiers zorgen en voor volledige transparantie in de werkwijze van de betreffende uitvoeringsinstantie. Ook zou in een interne checklist kunnen worden opgenomen als en waarom bepaalde documenten missen of niet vereist zijn (bijvoorbeeld o.b.v. een asielstatus of bewijsnood), of als en waarom er vertraging is opgelopen in het proces. Een interne checklist kan door uitvoeringsinstanties worden ontwikkeld op basis van de voorschriften in de HRWN (zoals dit al bij een aantal instanties het geval is). Echter, moet hierbij wel in acht worden genomen dat het gebruik van een interne checklist betekent dat deze regelmatig moet worden gecontroleerd en mogelijke veranderingen in wet- en regelgeving moeten worden bijgehouden. Een alternatief voor een voorafgaand opgestelde checklist zou een adviesblad zijn (waaruit duidelijk wordt of de optant aan alle eisen voldoet en op basis van welke brondocumenten dit is gecontroleerd). Ook

¹⁹⁶ Volgens de Circulaire Optie/Naturalisatieverzoeken in het buitenland is het alleen 'indien mogelijk' nodig om criminele antecedenten op te vragen in het buitenland.

een adviesblad wordt al door een aantal instanties gehanteerd (in het Caribisch deel van het Koninkrijk).

- **Standaard informeren over bevestiging afleggen verklaring van verbondenheid (in IND dossiers):** het afleggen van de verklaring van verbondenheid is een wettelijke verplichting om de optievestiging te kunnen uitreiken op de naturalisatieceremonie. Het bewijs dat de verklaring van verbondenheid is afgelegd en op welke manier dient ook naar de IND te worden gestuurd. Omdat uit een deel van de IND dossiers niet blijkt of en op welke wijze de verklaring van verbondenheid is afgelegd, bevelen de onderzoekers aan dat dit in alle gevallen duidelijk wordt opgenomen in de IND dossiers. Volgens de HRWN dient dit d.m.v. een aantekening of stempel op de optiebevestiging of middels een terugmeldformulier vastgelegd te worden. Aangezien een dergelijke aantekening op de optiebevestiging sinds 2019 standaard in Model 1.33/1.33a (de optiebevestiging) is opgenomen, raden de onderzoekers aan om de bevestiging van afleggen van de verklaring van verbondenheid in alle gevallen (ook) uniform middels deze aantekening op de optiebevestiging vast te leggen.
- **Digitalisering:** Het is aan te raden om te bekijken welke fases van de optieprocedure verder gedigitaliseerd kunnen worden. Let wel: het is **niet** voor alle fases in de optieprocedure wenselijk dat deze worden gedigitaliseerd. Zo benadrukken uitvoeringsinstanties dat contact met de klant aan de balie bij het indienen van de verklaring belangrijk is, onder andere zodat onduidelijkheden of vragen besproken kunnen worden. In het Caribisch deel van het Koninkrijk zijn bovendien veel mensen digibeeft of analfabeet, waardoor digitaliseren van het aanvraagproces een belemmering zou vormen. Wel geven gemeenten in Europees Nederland aan dat de optieprocedure wellicht versneld kan worden als optanten voor het indienen van de optieverklaring toegang hebben tot online informatie over de optieprocedure en de verschillende optie-eisen, bijvoorbeeld in de vorm van een beslisboom. Ook geven meerdere uitvoeringsinstanties aan dat digitalisering in de backoffice het proces zou kunnen versnellen en vergemakkelijken, bijvoorbeeld als documenten die naar de IND worden gestuurd op digitale wijze kunnen worden verstuurd. Voor het Caribisch deel van het Koninkrijk zou dit voordelig zijn, omdat het per post versturen van documenten lang kan duren en soms mis gaat, met name in spoedgevallen is dit niet wenselijk. Echter, kan hierbij op juridische belemmeringen worden gestuit aangezien er harde eisen zijn m.b.t. het versturen van brondocumenten en omdat, in het geval van het Caribisch deel van het Koninkrijk, de digitale systemen niet altijd compatibel zijn met de systemen in Europees Nederland.
- **Aanbieden training voor medewerkers:** Uit het onderzoek blijkt dat er veel kennis aanwezig is bij uitvoeringsinstanties wat betreft de afdoening van optieverklaringen. Nieuwe medewerkers worden vaak 'on the job' opgeleid door ervaren medewerkers, sommige instanties hanteren ook een training of (online) module over de optieprocedure. Dit is echter niet bij alle uitvoeringsinstanties het geval. Het is wenselijk om binnen alle instanties een (online) opleidingsmodule of training beschikbaar te stellen voor nieuwe medewerkers die betrokken zijn bij het behandelen van optieverklaringen. Voor gemeenten in Europees Nederland geldt dat de NVVB eventueel een rol kan spelen bij het ontwikkelen of geven van dergelijke trainingen of e-modules. Hierbij moet wel worden vermeld dat het altijd belangrijk is om elke zaak als unieke casus te blijven bekijken. Uiteraard is het ook van

belang dat trainingen die worden gehanteerd aansluiten op de specifieke context van uitvoeringsinstanties en de betreffende wet- en regelgeving (bijvoorbeeld bij BZ of in het Caribisch deel van het Koninkrijk).

Aanbeveling voor de IND en NVVB

- **Duidelijkheid over contactpunten procedurele/inhoudelijke vragen:** uit dit onderzoek blijkt dat er bij enkele instanties uit Europees Nederland onduidelijkheid bestaat over waar zij terecht kunnen met vragen over de optieprocedure. Op dit moment kunnen uitvoeringsinstanties contact opnemen met de IND, specifiek met een specialistisch team vanuit Juridische Zaken voor nationaliteitsvragen (ST3/JZ), of bij het adviesbureau van de NVVB. Vooral de informatielijnen tussen de gemeenten in Europees Nederland en de IND zijn niet altijd helder, hoewel deze er wel zijn. Het is aan te bevelen dat de IND en NVVB duidelijk communiceren over het type vraag dat door de IND of/door de NVVB kan worden beantwoord. Deze afspraken moeten op een duidelijke en geactualiseerde wijze naar de gemeenten worden gecommuniceerd, zodat het voor alle betrokkenen helder is voor welk type vragen zij bij de IND of NVVB terecht kunnen. Ook is het van belang dat duidelijk wordt gecommuniceerd door de IND en NVVB welke contactgegevens hiervoor gebruikt kunnen worden (e-mailadressen en/of telefoonnummers). Overigens geldt bovenstaande niet voor de uitvoeringsinstanties in het Caribisch deel van het Koninkrijk en BZ. Deze instanties gaven aan dat het voor hen helder is waar zij terecht kunnen met inhoudelijke of procedurele vragen over de optieprocedure.

Aanbevelingen voor de IND

- **Discrepantie tussen HRWN en de checklist gebruikt door de IND en enkele instanties betreffende documenten benodigd voor inschrijving in het Nationaliteitenregister wegnemen:** uit het onderzoek blijkt dat door de IND en sommige uitvoeringsinstanties een checklist (zie bijlage I) wordt gebruikt voor het opsturen van de benodigde documenten naar de IND voor opname van de optant in het Nationaliteitenregister. Deze checklist wijkt af van de documenten die volgens de HRWN naar de IND moeten worden gestuurd. Op de checklist staan niet alle benodigde documenten opgenoemd. Het is aan te bevelen dat de IND deze discrepantie oplost, zodat geen onduidelijkheid bestaat bij uitvoeringsinstanties over welke documenten wettelijk verplicht naar de IND moeten worden gestuurd.
- **Onduidelijkheid HRWN betreffende documenten die in het fysiek gearchiveerde dossier van de uitvoeringsinstanties moeten worden opgenomen wegnemen:** uit de HRWN blijkt niet duidelijk welke documenten fysiek moeten worden gearchiveerd door de uitvoeringsinstanties.¹⁹⁷ Het is aan te bevelen dat dit wordt verduidelijkt in de HRWN.

¹⁹⁷ Volgens de HRWN dient de instantie de optieverklaring en de daarbij horende documenten, alsmede afschriften van de optiebevestiging gedurende 12 jaar te archiveren (zie toelichting ad art. 6, lid 3, par. 2.7). Het wordt echter niet toegelicht wat onder 'daarbij horende documenten' valt.

BIJLAGE I: Checklist benodigde documenten en informatie voor de registratie van de bevestiging van de optieverklaring door de IND

- ☐ Optieverklaring (model 1.1 t/m 1.12 of 1.37 t/m 1.49)
- ☐ Bevestiging verkrijging
Nederlandschap (model 1.33) met
daarop aangetekend:
 - ☐ bekendmakingsdatum (ceremonie)
 - ☐ of de verklaring van verbondenheid is afgelegd en hoe (mondeling of schriftelijk)

LET OP: in het geval van meeopterende kinderen dienen de gegevens van de kinderen (incl. geboortedatum) volledig te zijn ingevuld op de optieverklaring en de bevestiging (dit is een wettelijke plicht)

Indien van toepassing:

- ☐ Bereidheidsverklaring met betrekking tot het doen van afstand (model 1.14-1a of 1b)
- ☐ Het volledig ingevulde uitwisselingsformulier als bedoeld in de Overeenkomst van Parijs van 10 september 1964 (bij een persoon met de nationaliteit van België, Duitsland, Griekenland, Italië, Luxemburg, Noorwegen, Oostenrijk en Portugal) (model 1.35)
- ☐ Het volledig ingevulde uitwisselingsformulier als bedoeld in het Memorandum of Understanding van 26 augustus 2008 (bij een persoon met de Surinaamse nationaliteit) (model 1.35 a)

Dit is een uitgave van de
Immigratie- en Naturalisatiedienst
www.ind.nl

November 2022